

**Αποτελέσματα της Δημόσιας
Διαβούλευσης για τον Ορισμό, Ανάλυση
και τις Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις στη
Λιανική αγορά των Μισθωμένων
Γραμμών (αγορά υπ'αρ. 7 της
'Σύστασης')**

**Μαρούσι,
Αύγουστος 2006**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή	3
2.	Ανάλυση των απαντήσεων.....	3
3.	Προτάσεις αναθεώρησης	12
4.	Αναλυτικές απαντήσεις συμμετεχόντων.....	12
4.1.	TELEDOME	12
4.2.	VIVODI	18
4.3.	FORTHNET	21
4.4.	HOL	28
4.5.	COSMOLINE	31
4.6.	OTE.....	32
4.7.	TELLAS.....	39
4.8.	ΑΤΤΙΚΕΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	40
4.9.	ALTEC.....	41
4.10.	TIM.....	42

1. Εισαγωγή

Στις 23/06/06, η EETT δημοσίευσε κείμενο δημόσιας διαβούλευσης αναφορικά με τον Ορισμό και την Ανάλυση της Λιανικής Αγοράς Μισθωμένων Γραμμών (Προτεινόμενη Αγορά 7 της Σύστασης). Η EETT προσκάλεσε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς της αγοράς να απαντήσουν στην ως άνω διαβούλευση εντός του χρονικού πλαισίου από 23/06/06 έως 24/07/06. Η παρούσα Αναφορά παρουσιάζει την περίληψη των απαντήσεων των συμμετεχόντων στο Κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης, καθώς και τις απόψεις της EETT αναφορικά με τα βασικότερα σημεία των παρατηρήσεων των ως άνω συμμετεχόντων. Ειδικότερα, στην Ενότητα 2 της παρούσας αναφοράς παρατίθενται τα κυριότερα σχόλια των συμμετεχόντων στη Δημόσια Διαβούλευση καθώς και οι απαντήσεις της EETT επί των σχολίων εκείνων τα οποία, σύμφωνα με την κρίση της EETT, χρήζουν απάντησης. Στην ενότητα 3 της παρούσας αναφοράς παρουσιάζονται οι προτεινόμενες τροποποιήσεις/ ενημερώσεις που πρέπει να γίνουν στο κείμενο ορισμού και ανάλυσης της αγοράς. Τέλος, στην Ενότητα 4 παρατίθενται αυτούσιες οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων στη Διαβούλευση, εξαιρουμένων των στοιχείων εκείνων των απαντήσεων τους που έχουν χαρακτηριστεί από τους συμμετέχοντες ως εμπιστευτικά.

2. Ανάλυση των απαντήσεων

Εκπλήρωση των κριτηρίων που επιβάλλουν την «εκ των προτέρων» ρύθμιση

Στις 28 Ιουνίου 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ένα Σχέδιο Σύστασης για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση («η Σύσταση»)¹. Το Σχέδιο Σύστασης δεν περιλαμβάνει πλέον στις αγορές που υπόκεινται σε εκ των προτέρων ρύθμιση, τη λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών έως και 2 Mbps (ελάχιστη δέσμη μισθωμένων γραμμών). Η Επιτροπή επισημαίνει ότι στις περιπτώσεις εκείνες που έχει προταθεί μια αγορά να μη συμπεριλαμβάνεται πια στη Σύσταση, κατά την ανάλυση της αγοράς κατά τη μεταβατική περίοδο (δηλαδή από τη δημοσίευση του Σχεδίου της Κοινοποίησης έως και τη τελική υιοθέτηση του αναθεωρημένου Κειμένου της Σύστασης), οι ΕΡΑ θα πρέπει να εξετάσουν κατά πόσο πληρούνται τα απαιτούμενα κριτήρια. Η EETT θεωρεί ότι απαιτείται η εκ των προτέρων ρύθμιση στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών έως και 2 Mbps στην Ελλάδα διότι τα τρία κριτήρια που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πληρούνται τόσο βραχυπρόθεσμα, όσο και μεσοπρόθεσμα. Ειδικότερα:

1. Υπαρξη υψηλών φραγμών εισόδου

¹ Βλ. Staff Working Document της Επιτροπής – Δημόσια Διαβούλευση στο Σχέδιο Σύστασης της Επιτροπής για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ένα κοινό κανονιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, SEC (2006) 837, 28 Ιουνίου 2006.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι δεδομένης της δομής της αγοράς, δεν είναι οικονομικά εφικτό, για κάποιον εναλλακτικό πάροχο να αναπαράγει το δίκτυο του ΟΤΕ με σκοπό την παροχή λιανικών μισθωμένων γραμμών μέσω δικής του υποδομής δικτύου. Αυτό επιβεβαιώνεται από το δίκτυο περιορισμένης κλίμακας που έχει υλοποιηθεί στο παρελθόν εκτός των υποδομών (ιδίως οπτικής ίνας) που έχουν υλοποιηθεί μεταξύ Αθήνας – Θεσσαλονίκης από τους εναλλακτικούς παρόχους. Η παροχή αποτελεσματικών προϊόντων μισθωμένων γραμμών χονδρικής θα μπορούσε να οδηγήσει στη μείωση των φραγμών εισόδου στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών έως και 2 Mbps. Ωστόσο η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η μη συμμόρφωση του ΟΤΕ με τις υποχρεώσεις που έχουν επιβληθεί σε επίπεδο χονδρικής στο παρελθόν επιβάλλει την παράλληλη ρύθμιση σε επίπεδο λιανικής. Η ΕΕΤΤ θα παρακολουθεί προσεκτικά την συμμόρφωση του ΟΤΕ με τις επιβεβλημένες κανονιστικές υποχρεώσεις σε επίπεδο χονδρικής (αγορές 13 & 14) καθώς και την επίπτωση που θα έχουν στο επίπεδο ανταγωνισμού στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών.

2. Έλλειψη δυναμικού ανταγωνισμού πίσω από τους υφιστάμενους φραγμούς εισόδου

Όπως επιβεβαιώθηκε και από τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι αναφορικά με τους φραγμούς εισόδου υπάρχει η τάση να οδηγηθεί η αγορά στην ύπαρξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού κατά τη διάρκεια της παρούσας εξέτασης. Το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ υπερβαίνει το 95% και είναι απίθανο να υπάρξει αποτελεσματικός ανταγωνισμός στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών.

3. Έλλειψη αποτελεσματικότητας του δίκαιου του ανταγωνισμού

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, δεδομένης της δομής της αγοράς, το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν θα ήταν επαρκές για να αντιμετωπίσει την αποτυχία της αγοράς. Είναι φανερό ότι υπάρχουν προβλήματα σχετικά με το αν το δίκαιο του ανταγωνισμού μπορεί από μόνο του να αντιμετωπίσει την αποτυχία της υπό εξέταση αγοράς που υπόκειται σε δημόσια διαβούλευση. Ειδικότερα, η ανάγκη κοστολογικού συστήματος και λογιστικού διαχωρισμού ή οι υποχρεώσεις διαφάνειας (προηγούμενη δημοσίευση και κοινοποίηση των τεχνικών χαρακτηριστικών, του τιμοκαταλόγου και των συνθηκών παροχής) θα ήταν αδύνατο ή εξαιρετικά δύσκολο να επιβληθούν βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού.

Σχόλια επί της διαδικασίας

Ένας συμμετέχων ανέφερε ότι στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες η ανάλυση των αγορών 13 και 14 (μισθωμένες γραμμές χονδρικής) έγινε παράλληλα με την ανάλυση της σχετικής αγοράς 7 (μισθωμένες γραμμές λιανικής). Ο ίδιος συμμετέχων θεωρεί ότι και στην Ελλάδα θα έπρεπε οι αναλύσεις αυτές να πραγματοποιηθούν παράλληλα, ιδιαίτερα εάν λάβει κανείς υπόψη ότι μέχρι σήμερα οι μισθωμένες γραμμές χονδρικής παρέχονται αντίστοιχα με τις μισθωμένες γραμμές λιανικής (εκτός από τις μισθωμένες γραμμές διασύνδεσης).

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι παρά το γεγονός ότι οι μισθωμένες γραμμές λιανικής και οι μισθωμένες γραμμές χονδρικής είναι ουσιαστικά όμοια προϊόντα, οι συνθήκες ζήτησης και προσφοράς μπορούν να διαφοροποιηθούν σημαντικά δεδομένου ότι οι μισθωμένες γραμμές λιανικής

παρέχονται σε τελικούς χρήστες ενώ οι μισθωμένες γραμμές χονδρικής παρέχονται σε τηλεπικοινωνιακούς παρόχους, οι οποίοι μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν για την παροχή μισθωμένων γραμμών λιανικής.

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι κατά την διεξαγωγή της ανάλυσης των αγορών τερματικών και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών (αγορές 13 & 14), εξέτασε και τις λιανικές αγορές μισθωμένων γραμμών όπως η λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών έως και 2 Mbps. Κατά τον ορισμό και την ανάλυση της εν λόγω αγοράς, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι η ζήτηση για τις χονδρικές αγορές μισθωμένων γραμμών επηρεάζεται από την ζήτηση για τις μισθωμένες γραμμές λιανικής.

Επιπλέον, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι χονδρικές αγορές θα πρέπει να εξετάζονται πρώτα. Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ύπαρξη ΣΙΑ, ακολουθεί η επιβολή κατάλληλων κανονιστικών υποχρεώσεων στον εν λόγω πάροχο. Η ανάλυση της λιανικής αγοράς θα ξεκινήσει μόνο εφόσον καθοριστούν οι κανονιστικές υποχρεώσεις σε επίπεδο χονδρικής. Είναι φανερό ότι σκοπός της ανάλυσης της λιανικής αγοράς είναι να εξεταστεί κατά πόσο υπάρχει αποτελεσματικός ανταγωνισμός ή ελλείψει αυτού, υπάρχει ΣΙΑ δεδομένων των κανονιστικών υποχρεώσεων που καθορίστηκαν στις σχετικές αγορές χονδρικής.

Ορισμός αγοράς

Λειτουργικά χαρακτηριστικά των προϊόντων και υπηρεσιών μισθωμένων γραμμών λιανικής

Ένας συμμετέχων ανέφερε επιπλέον λειτουργικά χαρακτηριστικά όπως τη συμμετρικότητα της χωρητικότητας και τη μόνιμη χρήση της γραμμής. Συνεχίζοντας ο ίδιος συμμετέχων αναφέρει ότι με βάση την τεχνολογική εξέλιξη στην τηλεπικοινωνιακή αγορά έχουν διαμορφωθεί διάφορα προϊόντα και υπηρεσίες που θα μπορούσαν να προσφέρουν λειτουργικά ισοδύναμες υπηρεσίες με τις παραδοσιακές μισθωμένες γραμμές. Τέτοιες υπηρεσίες είναι κατά τους ισχυρισμούς του συμμετρικές υπηρεσίες μετάδοσης (κάτω από 2Mbps) χρησιμοποιώντας αποδεσμοποιημένο τοπικό βρόχο και Σταθερή Ασύρματη Πρόσβαση (ΣΑΠ) (με εξαίρεση των υπηρεσιών IP VPN).

Η ΕΕΤΤ τονίζει ότι όπως περιγράφεται και στο κείμενο της διαβούλευσης, οι μισθωμένες γραμμές είναι τα προϊόντα που προσφέρουν διαφανή και αποκλειστική σύνδεση μεταξύ των τερματικών σημείων του δικτύου χωρίς να καθορίζουν την τεχνολογία. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η παροχή μισθωμένων γραμμών μέσω ΣΑΠ δεν εξαιρέθηκε από τον ορισμό της αγοράς. Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ εμμένει στον ορισμό των μισθωμένων γραμμών όπως αυτός εμπεριέχεται στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης.

Συμπερίληψη των IP VPNs στην αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής

Δύο συμμετέχοντες διαφωνούν με την άποψη της ΕΕΤΤ ότι υπηρεσίες όπως τα IP VPNs δεν καλύπτουν τις λειτουργικές απαιτήσεις της μισθωμένης γραμμής με αποτέλεσμα να μην επιβάλλονται για αυτές ρυθμιστικές υποχρεώσεις. Οι εν λόγω συμμετέχοντες υποστηρίζουν ότι η συγκεκριμένη άποψη καταλήγει σε συμπεράσματα βλαπτικά για τον ανταγωνισμό, καθώς

επιτρέπει φαινόμενα καταχρηστικής εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης, όπως συμπίεσης περιθωρίων / τιμών, διακριτική μεταχείριση και δεσμοποίηση προϊόντων – υπηρεσιών.

Η ΕΕΤΤ εμμένει στην άποψη ότι υπηρεσίες όπως τα IP VPNs δεν ανήκουν στην αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής αφού ξεκάθαρα δεν καλύπτουν τις αντίστοιχες λειτουργικές απαιτήσεις, όπως αυτές περιγράφονται αναλυτικά στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης. Παρόλα αυτά η ΕΕΤΤ συμφωνεί με την άποψη ότι ένας πάροχος με ΣΙΑ στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών, θα μπορούσε ενδεχομένως, να εκμεταλλευτεί την δεσπόζουσα θέση του και να ενισχύσει την ισχύ του σε άλλες αγορές, μέσω αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών όπως η σταυροειδής επιδότηση, η σύζευξη προϊόντων καθώς και, σε ορισμένες περιπτώσεις, μέσω διακριτικής μεταχείρισης.

Οι προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις για την υπό εξέταση αγορά, και ιδίως οι υποχρεώσεις της μη διακριτικής μεταχείρισης και του ελέγχου τιμών, στοχεύουν, μεταξύ άλλων, στο να απαγορεύσουν στον πάροχο με ΣΙΑ να εφαρμόσει αντι-ανταγωνιστικές πολιτικές οι οποίες επηρεάζουν δυσμενώς τον ανταγωνισμό.

Σε κάθε περίπτωση, υπενθυμίζεται ότι η ΕΕΤΤ έχει το δικαίωμα να παρέμβει και ex post επί τη βάση των κανόνων περί ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση προβλημάτων ανταγωνισμού που τυχόν εμφανισθούν.

Σημείο διαχωρισμού της λιανικής αγοράς έως και τα 2Mbps

Ένας συμμετέχων αναφέρει μια σειρά από επιχειρήματα² τα οποία καταλήγουν στον ισχυρισμό ότι δεν υφίσταται καμία απολύτως ανάγκη διαχωρισμού της αγοράς των μισθωμένων γραμμών λιανικής σε δύο ξεχωριστές αγορές με σημείο διαχωρισμού τα 2Mbps. Επιπλέον δύο άλλοι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι θα έπρεπε μεν να υπάρχει διαχωρισμός, αλλά σε υψηλότερες ταχύτητες, λόγω της ανάπτυξης που υπάρχει στη ζήτηση κυκλωμάτων μεγαλύτερης χωρητικότητας. Μάλιστα ένας εκ των δύο συμμετεχόντων πρότεινε ως σημείο διαχωρισμού τα 34Mbps.

Η ΕΕΤΤ δεν συμφωνεί με τους συμμετέχοντες. Τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην ΕΕΤΤ έδειξαν ότι υπάρχει μια αλυσίδα υποκατάστασης έως και τα 2 Mbps. Επίσης, σύμφωνα με την ανάλυση που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ, οι συνθήκες του ανταγωνισμού και οι δυναμικές παροχής των μισθωμένων γραμμών διαφέρουν έως τα 2 Mbps και άνω των 2 Mbps. Ως εκ τούτου φαίνεται ότι υπάρχει ένα σημείο διαχωρισμού ανάμεσα στα 2 Mbps και τις μισθωμένες γραμμές υψηλότερης χωρητικότητας, που υποδεικνύει ότι οι μισθωμένες γραμμές άνω των 2 Mbps δεν περιλαμβάνονται στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

² Πιο συγκεκριμένα ο συμμετέχων θεωρεί ότι υφίστανται ήδη διαθέσιμες εμπορικές εναλλακτικές τεχνολογίες και κατηγορίες υπηρεσιών, οι οποίες καθιστούν άμεσα εφικτή την υποκατάσταση των υπηρεσιών μισθωμένων γραμμών των 2 Mbps μέσω της παροχής, προς κάθε ενδιαφερόμενο πελάτη, ίδιας ή και μεγαλύτερης χωρητικότητας με βάση κόστος συγκρίσιμο ή ακόμη και χαμηλότερο. Συνεχίζοντας θεωρεί ότι ταυτόχρονα, δεν υφίσταται το θεωρητικό χάσμα μεταξύ των τερματικών τμημάτων των 2 Mbps και των 34 Mbps, δεδομένου ότι οι προαναφερόμενες τεχνολογίες, εφαρμοζόμενες πάνω από χαλκό (SHDSL) ή οπτική ίνα (Metro Ethernet), επιτρέπουν την ευέλικτη (τεχνικά και οικονομικά) παροχή υπηρεσιών μισθωμένων γραμμών και σε ενδιάμεσες κλιμακούμενες χωρητικότητες.

Γεωγραφία της αγοράς

Ένας συμμετέχων παραθέτει μια σειρά από επιχειρήματα που κατά τους ισχυρισμούς του οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν δύο σχετικές γεωγραφικές αγορές για τις μισθωμένες γραμμές λιανικής έως και 2Mbps οι οποίες είναι αφενός η Αττική μαζί με την Θεσσαλονίκη και αφετέρου η υπόλοιπη Ελληνική επικράτεια. Συνοπτικά, τα κυριότερα επιχειρήματα του είναι τα εξής:

(α) Οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν επιλέξει να αναπτύξουν τη δική τους υποδομή ως επί των πλείστον στα δυο μεγάλα Αστικά Κέντρα (ο συμμετέχων επικαλείται δημόσιες ανακοινώσεις των εναλλακτικών παρόχων). Συνεπώς, κατά τους ισχυρισμούς του συμμετέχοντος το επίπεδο του ανταγωνισμού που επικρατεί στον ελλαδικό χώρο διαφοροποιείται (ανάλογα με το επίπεδο της ζήτησης που υφίσταται σε κάθε περιοχή).

(β) Οι ενιαίες τιμές του ΟΤΕ σε ολόκληρη την εθνική επικράτεια δεν οφείλονται στην τιμολογιακή πολιτική του ίδιου του ΟΤΕ αλλά, κατά τη γνώμη του συμμετέχοντος, οφείλονται στο αποτέλεσμα της ρύθμισης. Συνεχίζοντας μάλιστα ο συμμετέχων ισχυρίζεται ότι σε περίπτωση άρσης των υποχρεώσεων (κοστοστρέφειας, μη διάκρισης) του ΟΤΕ, τότε τα τιμολόγια του δεν θα ήταν ίδια σε εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα ο συμμετέχων θεωρεί ότι οι τιμές στην υπόλοιπη Ελλάδα θα ήταν πολύ πιο υψηλές από την Αττική προκειμένου να εξασφαλίσουν μια ικανοποιητική απόδοση κεφαλαίου (που δεν θα καλυπτόταν διαφορετικά με τιμές μικρότερου επιπέδου λόγω της περιορισμένης ζήτησης και του αυξημένου κόστους υποδομής).

Η ΕΕΤΤ δε συμφωνεί με τα επιχειρήματα των συμμετεχόντων. Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι η σχετική γεωγραφική αγορά για τις μισθωμένες γραμμές λιανικής είναι εθνική, βασιζόμενη κυρίως στο γεγονός ότι ο ΟΤΕ προσφέρει τις μισθωμένες γραμμές του σε εθνική βάση, υπό τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις. Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι η πλειοψηφία μισθωμένων γραμμών με χωρητικότητα έως 2 Mbps παρέχονται μέσω του δικτύου πρόσβασης που βασίζεται στο χαλκό, το οποίο είναι εθνικό. Εξάλλου, υπάρχει μικρή χρήση ανταγωνιστικών υποδομών για την παροχή μισθωμένων γραμμών από άκρο σε άκρο σε χωρητικότητες κάτω από 2 Mb/s. Οι μισθωμένες γραμμές λιανικής του ΟΤΕ επί του παρόντος ρυθμίζονται σε εθνικό επίπεδο σε τιμές που βασίζονται στην απόσταση και όχι στη γεωγραφική θέση. Η ΕΕΤΤ δεν έχει στοιχεία ότι οι τιμές μισθωμένων γραμμών έως και 2 Mb/s θα διαφοροποιούνταν ανάλογα με την όδευση εφόσον δεν υπήρχε ρύθμιση. Επομένως, η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι η αγορά μισθωμένων γραμμών έως και 2 Mbps είναι εθνική.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχει έλλειψη στοιχείων αναφορικά με τη γεωγραφική κάλυψη δεδομένου ότι ορισμένοι πάροχοι, συμπεριλαμβανομένου του ΟΤΕ, δεν παρείχαν (παρότι είχαν ζητηθεί) αναλυτικά γεωγραφικά στοιχεία για τις μισθωμένες γραμμές λιανικής.

Ανάλυση Αγοράς

Φραγμοί Εισόδου

Ένας συμμετέχων δηλώνει ότι η επισκόπηση των φραγμών εισόδου από την ΕΕΤΤ είναι λανθασμένη δεδομένου ότι δεν λαμβάνει υπόψη της ότι υπάρχει ρύθμιση της πρόσβασης στον

τοπικό βρόχο, καθώς και τα τμηματικά κυκλώματα και στις αγορές 13 και 14 και ως εκ τούτου τα εμπόδια εισόδου στη σχετική αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής είναι περιορισμένα.

Η ΕΕΤΤ συνήθως εξετάζει τις λιανικές αγορές στα πλαίσια της ανάλυσης της χονδρικής αγοράς κυρίως για να διαπιστώσει εάν η παρέμβαση σε επίπεδο χονδρικής είναι απαραίτητη προκειμένου να υπάρξουν μεγαλύτερα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε επίπεδο λιανικής. Ωστόσο, η περίπτωση των μισθωμένων γραμμών έχει ορισμένες ιδιαιτερότητες συγκριτικά με άλλες αναλύσεις αγορών τα οποία απαιτούν όπως τα ζητήματα χονδρικής εξετάζονται εν μέρει από μόνα τους. Για παράδειγμα, σε αντίθεση με τις περισσότερες αγορές που προσδιορίζονται στη Σύσταση, οι μισθωμένες γραμμές αποτελούν το αντικείμενο *ex ante* εξέτασης, τόσο σε επίπεδο χονδρικής, όσο και σε επίπεδο λιανικής. Αυτό υποδεικνύει ότι τα ζητήματα αποτυχίας της αγοράς που προσδιορίζονται σε κάθε λειτουργικό επίπεδο του ανταγωνισμού δύνανται να έχουν τα δικά τους χαρακτηριστικά. Επιπροσθέτως, πρέπει να λάβει κανείς υπόψη του ότι σε αντίθεση με άλλα χονδρικά προϊόντα που χρησιμοποιούνται για την παροχή μιας σειράς λιανικών υπηρεσιών, οι χονδρικές μισθωμένες γραμμές είναι ουσιαστικά όμοιες με τις λιανικές μισθωμένες γραμμές όσον αφορά τη λειτουργικότητά τους και διαφοροποιούνται ουσιαστικά εκ της ταυτότητας του αγοραστή (λχ οι χονδρικές για ανταγωνιστές που παρέχουν υπηρεσίες σε τελικούς καταναλωτές, οι λιανικές για τελικούς καταναλωτές). Αυτό σημαίνει ότι η σχέση μεταξύ χονδρικών και λιανικών μισθωμένων γραμμών έχει διαφορετικό χαρακτήρα από ότι σε άλλες αγορές ηλεκτρονικών επικοινωνιών και απαιτεί όπως η κάθε αγορά εξετάζεται από μόνη της.

Σε κάθε περίπτωση η ΕΕΤΤ, κατά την επιλογή των ρυθμιστικών υποχρεώσεων που επιβάλλει στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών, έχει λάβει υπόψη της τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις που έχουν προταθεί στα πλαίσια της ανάλυσης των χονδρικών αγορών μισθωμένων γραμμών.

Εκπτώσεις Λιανικής του ΟΤΕ ('Datapack')

Έξι συμμετέχοντες σημειώνουν ότι η ανάλυση της ΕΕΤΤ δεν έλαβε καθόλου υπόψη της το θέμα των απολογιστικών εκπτώσεων λιανικής («Data pack») και πώς αυτές επηρεάζουν την αγορά χονδρικής μισθωμένων γραμμών. Τονίζουν ότι ενώ η ύπαρξη απολογιστικών εκπτώσεων βάσει αγορών αποτελεί μια καθιερωμένη πρακτική των ανοιχτών αγορών, η προσφορά τέτοιων εκπτώσεων μόνο στη λιανική, δημιουργεί πρόσθετα εμπόδια στην ανάπτυξη της αγοράς χονδρικής, μέσω του φαινομένου της συμπίεσης περιθωρίου, αφού ένα σημαντικό μέρος του περιθωρίου που υπάρχει μεταξύ λιανικής και χονδρικής τιμής τιμοκαταλόγου εξανεμίζεται λόγω της ύπαρξης των απολογιστικών εκπτώσεων λιανικής, οι οποίες δίνονται μάλιστα από χαμηλά όρια ετήσιων λογαριασμών.

Η ΕΕΤΤ εποπτεύει με προσοχή τις εκπτώσεις του ΟΤΕ στις υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών. Όπου έχει λόγο να πιστεύει ότι οι εκπτώσεις λιανικής οδηγούν σε συμπίεση περιθωρίων, η ΕΕΤΤ μπορεί να εφαρμόσει τις εξουσίες της με βάση το *ex post* δίκαιο του ανταγωνισμού για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα ανταγωνισμού. Έχοντας αναφέρει αυτό, η ΕΕΤΤ έχει ήδη

διαπιστώσει ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ ανεξαρτήτως της επίδρασης των εν λόγω εκπτώσεων. Συνεπώς, τα προτεινόμενα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ παραμένουν ανεπηρέαστα στο Κείμενο της Διαβούλευσης.

Σε κάθε περίπτωση οι προτεινόμενες από την ΕΕΤΤ ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην υπό εξέταση αγορά, και ιδίως οι υποχρεώσεις της μη διακριτικής μεταχείρισης και του ελέγχου τιμών στοχεύουν, μεταξύ άλλων, στο να αποτρέψουν τον πάροχο με ΣΙΑ να εφαρμόσει εκπτώσεις οι οποίες επηρεάζουν δυσμενώς τον ανταγωνισμό.

Δυνητικός ανταγωνισμός και έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος

Ένας συμμετέχων σημειώνει ότι ο ανταγωνισμός που υφίσταται στη λιανική αγορά στενής ζώνης μισθωμένων γραμμών έχει αλλάξει δραματικά τα τελευταία έτη και ως εκ τούτου η πεποίθηση της ΕΕΤΤ ότι λόγω των «υποτιθέμενων» εμποδίων εισόδου στην σχετική αγορά η είσοδος από δυνητικά νέους ανταγωνιστές είναι δύσκολη δεν συνάδει με την πραγματικότητα.

Προς επίρρωση των ισχυρισμών του, ο εν λόγω πάροχος επισημαίνει καταρχάς ότι ανταγωνιστικές πιέσεις στις μισθωμένες γραμμές του ΟΤΕ ασκούνται από τεχνολογίες εναλλακτικών διεπαφών με (τουλάχιστον) ισοδύναμες υπηρεσίες οι οποίες προσφέρονται από άλλους παρόχους και ότι τρεις τουλάχιστον πάροχοι προσφέρουν ήδη υπηρεσίες SDSL πρόσβασης. Περαιτέρω, σημειώνει ότι ανταγωνισμός υφίσταται και από τις υπηρεσίες LMDS, οι οποίες αποτελούν μια ουσιαστική εναλλακτική ασύρματη πρόσβαση στον τοπικό βρόχο

Η ΕΕΤΤ δεν συμφωνεί με την άποψη ότι η παρουσία παρόχων με εναλλακτικά δίκτυα πρόσβασης σε επιλεγμένες περιφέρειες μπορεί να αναιρέσει τη ΣΙΑ του ΟΤΕ. Επί του παρόντος υπάρχει περιορισμένη χρήση ανταγωνιστικών υποδομών για την παροχή μισθωμένων γραμμών σε αυτές τις χωρητικότητες. Η ΕΕΤΤ επιβεβαιώνει την άποψή της ότι είναι απίθανο ένας νεοεισερχόμενος να αναλάβει το κόστος κατασκευής τέτοιων νέων υποδομών σε εθνική κλίμακα για την παροχή μισθωμένων γραμμών χαμηλής χωρητικότητας, λόγω του υψηλού μη ανακτήσιμου κόστους που συνδέεται με την αντιγραφή ενός δικτύου πρόσβασης χαλκού και τις οικονομίες κλίμακας, σκοπού και την πυκνότητα του δικτύου του ΟΤΕ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία της αγοράς που έχει στην διάθεσή της η ΕΕΤΤ, όπως αυτά παρατίθενται στην παράγραφο 3.2 του κειμένου της Δημόσιας Διαβούλευσης δεν επαληθεύουν τους ισχυρισμούς του συγκεκριμένου συμμετέχοντος.

Κανονιστικές υποχρεώσεις

Αναιτιολόγητη παράλειψη επιβολής ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην αγορά μισθωμένων γραμμών άνω των 2Mbps

Δύο συμμετέχοντες σημειώνουν ότι η ΕΕΤΤ δεν παρέχει καμία απολύτως αιτιολογία αναφορικά με την επιλογή της να μην επιβάλει κανονιστικές υποχρεώσεις για τις μισθωμένες γραμμές χωρητικότητας μεγαλύτερης των 2Mbps. Σημειώνουν ότι η ΕΕΤΤ είναι εκ του νόμου υποχρεωμένη να αιτιολογήσει την ως άνω πρότασή της, ιδιαίτερα μάλιστα ενόψει του γεγονότος ότι η ίδια στην ανάλυση της (σελ. 14 του κειμένου της διαβούλευσης) διαπιστώνει ότι τα μερίδια

αγοράς του ΟΤΕ, ήταν 88% για το έτος 2004 και 83% για το έτος 2005. Είναι αυτονόητο ότι μερίδια αγοράς αυτού του μεγέθους καταδεικνύουν πέραν πάσης αμφιβολίας την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης στην σχετική αγορά, χωρίς μάλιστα να χρειάζεται να συνυπολογίσει κανείς την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος και τα μοναδικά πλεονεκτήματα που απολαμβάνει ο ΟΤΕ, όπως η ίδια η EETT διαπιστώνει στην ανάλυσή της

Η EETT δεν μπορεί να συμφωνήσει με τα συμπεράσματα των συμμετεχόντων. Η EETT έχει εντοπίσει μια τομή στην υποκαταστασιμότητα των μισθωμένων γραμμών λιανικής έως και 2 Mbit/s. Ως αποτέλεσμα, η EETT έχει ορίσει τη λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών όπως προτείνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη Σύσταση αναφορικά με τις Σχετικές Αγορές, συγκεκριμένα την αγορά παροχής της ελάχιστης δέσμης μισθωμένων γραμμών έως και 2 Mbp/s. Σύμφωνα με το Άρθρο 7 της *Οδηγίας Πλαίσιο*, η EETT θα μπορούσε να έχει ορίσει μια αγορά για μισθωμένες γραμμές άνω των 2 Mbit/s εάν μπορούσε να αποδείξει σωρευτικά: (i) την ύπαρξη ανυπερβλήτων φραγμών εισόδου, (ii) την απουσία δυναμικών παραγόντων πίσω από τους φραγμούς που οδηγούν σε αποτελεσματικό ανταγωνισμό, και (iii) την ανεπάρκεια του δικαίου του ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ανταγωνισμού. Η EETT πιστεύει ότι αυτά τα κριτήρια δεν πληρούνται σωρευτικά στην περίπτωση των μισθωμένων γραμμών άνω των 2Mbit/s. Επομένως, δεν θα ήταν αιτιολογημένο να οριστεί μια αγορά άνω των 2 Mbit/s ως αγορά που χρήζει *ex ante* ρύθμισης.

Εσφαλμένη και αναιτιολόγητη κατάργηση της υποχρέωσης του ΟΤΕ να υποβάλει Προσφορά Μισθωμένων Γραμμών

Ένας συμμετέχων σημειώνει ότι η πρόθεση της EETT να άρει την υποχρέωση υποβολής Προσφοράς Μισθωμένων Γραμμών είναι άκαιρη, ακατανόητη, αναιτιολόγητη, και ως εκ τούτου θα πρέπει να επανεξεταστεί και ανακληθεί. Σύμφωνα με τον ως άνω συμμετέχοντα, η εν λόγω απόφαση της EETT είναι ασύμβατη και με την γενικότερη αρχή που η ίδια διατυπώνει και πρέπει να διέπει την επιλογή ρυθμιστικών υποχρεώσεων (σελ. 46), δηλαδή ότι «...οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις θα επιλεγούν και σχεδιασθούν με τρόπο που να διασφαλίζει, στο μέτρο του δυνατού, ότι η συμμόρφωση (του ρυθμιζόμενου) με τη ρύθμιση υπερτερεί των προτερημάτων της αποφυγής συμμόρφωσης με τη ρύθμιση...».

Όπως αναλυτικά αναφέρεται στο κείμενο της διαβούλευσης, η EETT θεωρεί ότι η υποχρέωση της Κοινοποίησης και Δημοσίευσης των Όρων και Προϋποθέσεων παροχής μισθωμένων γραμμών λιανικής επαρκεί προκειμένου να διασφαλίσει την υποχρέωση διαφάνειας. Υπό αυτό το πρίσμα, η EETT θεωρεί αναλογική την άρση της υποχρέωσης του ΟΤΕ για δημοσίευση προσφοράς λιανικών μισθωμένων γραμμών.

Υποχρέωση Κοστοστρέφειας

Ένας συμμετέχων σημείωσε ότι στις μισθωμένες γραμμές χονδρικής προτείνεται η διατήρηση της υπάρχουσας υποχρέωσης για κοστοστρεφή τιμολόγηση (με βάση το μοντέλο FDC-CCA). Επί τη βάση συνεπώς ότι οι γραμμές αυτές έχουν ακριβώς αντίστοιχο προϊόν λιανικής και ότι η αγορά λιανικής άνω των 2 Mbps κρίνεται επαρκώς ανταγωνιστική, ο ως άνω συμμετέχων

προτείνει την άρση της υποχρέωσης κοστοστρέφειας για το ελάχιστο σύνολο μισθωμένων γραμμών.

Σύμφωνα με την ανάλυση των χονδρικών αγορών μισθωμένων γραμμών, η EETT έχει προτείνει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση κοστοστρέφειας με βάση τη μεθοδολογία ΜΜΕΚ/ΤΚ και όχι ΠΚΚ/ΤΚ. Κατά τη μεταβατική περίοδο, ως ότου η EETT εγκρίνει το top down ΜΜΕΚ/ΤΚ μοντέλο το οποίο θα υποβληθεί από τον ΟΤΕ, θα διατηρείται ως βάση υπολογισμού κοστοστρεφών τιμών, το υπάρχον μοντέλο ΠΚΚ/ΤΚ.

Η EETT δεν συμφωνεί με την άποψη του συμμετέχοντος ότι η υποχρέωση κοστοστρέφειας μπορεί να αρθεί συνολικά για τις μισθωμένες γραμμές κάτω από 2 Mb/s. Δεδομένου ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ σε αυτή τη σχετική αγορά, ενώ η EETT έχει διαπιστώσει έλλειψη επαρκούς ανταγωνισμού. Η EETT πιστεύει ότι η υποχρέωση κοστοστρέφειας για μισθωμένες γραμμές λιανικής είναι αναλογική και πρέπει να διατηρηθεί.

Ένας συμμετέχων αναφέρθηκε στην μέχρι τώρα πρακτική του ΟΤΕ είτε για καθυστερημένη είτε για μη υποβολή απολογιστικών στοιχείων, την οποία και η EETT διαπίστωσε κατά τον κοστολογικό έλεγχο για τα έτη 2005 και 2006 και για την οποία επέβαλε στον ΟΤΕ σχετικές διοικητικές κυρώσεις. Γι αυτό το λόγο ο πάροχος θεωρεί ότι είναι απαραίτητο όχι μόνο προς αποφυγή τέτοιων πρακτικών και στο μέλλον αλλά κυρίως για την εύρυθμη και σταθερή λειτουργία της αγοράς να επιβληθούν από μέρους της EETT και ανώτατα όρια τιμών (price caps) μισθωμένων γραμμών λιανικής τα οποία θα εξετάζονται κατά τον ετήσιο κοστολογικό έλεγχο σχετικών τιμών που διενεργεί η EETT.

Η EETT δεν συμφωνεί με τον συμμετέχοντα ότι τα ανώτατα όρια τιμών είναι εν προκειμένω αναγκαία και αναλογική κανονιστική υποχρέωση. Η EETT, στο Κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης, σημείωσε ότι, όπου ο ΟΤΕ δεν παρέχει στην EETT ακριβή δεδομένα κόστους εγκαίρως, η EETT είναι σε θέση να κάνει έλεγχο συμπίεσης περιθωρίων με τη χρήση των εξουσιών της βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού.

Υποχρέωση Διαφάνειας

Ένας συμμετέχων σημειώνει τις αρνητικές συνέπειες που κατά την άποψή του δύνανται να απορρέουν από την υποχρέωση διαφάνειας. Υποστηρίζει ότι η δημοσίευση των πληροφοριών που επισημαίνει η EETT θα μπορούσε να διευκολύνει την χρησιμοποίηση των τιμών του ΟΤΕ ως τιμές “ceiling price”, με τους άλλους παρόχους να ελκύονται προς τις τιμές αυτές, με αποτέλεσμα να περιορίζεται ο ανταγωνισμός των τιμών και να οδηγούμαστε σε υψηλότερες τιμές λιανικής από ότι αν η ρύθμιση εξέλειπε. Επιπλέον ο εν λόγω συμμετέχων υποστηρίζει ότι η υποχρέωση της διαφάνειας πρέπει να καταλαμβάνει και τους άλλους παρόχους.

Η EETT συμφωνεί ότι η προηγούμενη δημοσίευση των όρων και προϋποθέσεων, υπό ορισμένες περιστάσεις, μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες («dampening effect») στον ανταγωνισμό. Υπό την παρούσα κατάσταση, ωστόσο, τα οφέλη από την υποχρέωση αυτή αντισταθμίζουν σε μεγάλο βαθμό οποιαδήποτε μειονεκτήματα, εφόσον υπάρχουν. Η προηγούμενη δημοσίευση όρων και προϋποθέσεων θα επιτρέψει τον αποτελεσματικότερο έλεγχο της συμμόρφωσης του ΟΤΕ με την υποχρέωση αμεροληψίας. Η EETT πιστεύει ότι η προηγούμενη κοινοποίηση και

δημοσίευση μπορεί να εκθέσει σημεία στα οποία οι δεσπόζοντες πάροχοι εφαρμόζουν αντι-ανταγωνιστικές τιμολογιακές πρακτικές και όπου οι τιμές είναι υψηλότερες από ότι εάν υπήρχε επαρκής ανταγωνισμός. Η προηγούμενη δημοσίευση παρέχει επίσης στους καταναλωτές την ενημέρωση και τον επαρκή χρόνο να αντιδράσουν σε αλλαγές και να λάβουν αποφάσεις. Επομένως, η EETT πιστεύει ότι η υποχρέωση προηγούμενης δημοσίευσης είναι αναλογική και αιτιολογημένη υπό τις συνθήκες αυτές.

3. Προτάσεις αναθεώρησης

Με βάση την εξέταση από την EETT των σχολίων στο Κείμενο της Διαβούλευσης προτείνεται να διατηρηθούν στο σύνολό τους οι προτάσεις της EETT όπως αυτές αναφέρονται στο Κείμενο Διαβούλευσης.

4. Αναλυτικές απαντήσεις συμμετεχόντων

4.1. TELEDOME

Ως προς τις ερωτήσεις της Δημόσιας Διαβούλευσης της EETT για τον ορισμό, την ανάλυση αγοράς και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις για την λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών (αγορά υπ. αρ. 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής), η εταιρία TELEDOME AEBE διατυπώνει τις ακόλουθες απόψεις και αιτιολογεί ως ακολούθως αυτές:

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τον Ορισμό Αγοράς

E1: Συμφωνείτε με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά που θεωρεί η EETT ότι προσφέρονται με τα προϊόντα και υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών;

Δεν συμφωνούμε με την άποψη της EETT (σελ. 12) ότι υπηρεσίες όπως τα IP VPNs δεν καλύπτουν τις λειτουργικές απαιτήσεις της μισθωμένης γραμμής και ως εκ τούτου δεν περιλαμβάνονται στις μισθωμένες γραμμές στις οποίες προτείνεται να επιβληθούν ρυθμιστικές υποχρεώσεις. Η άποψη αυτή καταλήγει σε συμπεράσματα βλαπτικά για τον ανταγωνισμό, καθώς επιτρέπει φαινόμενα καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπίζουσας θέσης, όπως συμπίεση περιθωρίων/τιμών (price/margin squeeze), διακριτική μεταχείριση και δεσμοποίηση προϊόντων-υπηρεσιών (tying/bundling). Επίσης, έχει ως αποτέλεσμα την κατάλυση και της υποχρέωσης διαφάνειας που υπέχει ο ΟΤΕ, σχετικά με την τιμολόγηση και την διαμόρφωση του κόστους των υπηρεσιών και προϊόντων που παρέχει σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής. Γιατί, σε αντίθεση με τους παρόχους που αναγκάζονται να τιμολογούν τους πελάτες τους στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών Frame Relay, IP VPN, και με τη γραμμή πρόσβασης (δηλ. η μισθωμένη γραμμή μέσω της οποίας υλοποιείται η σύνδεση του πελάτη με την θύρα στο πλησιέστερο σημείο παρουσίας του παρόχου), ο ΟΤΕ, όπως διαμορφώνει τα τιμολόγια για τις αντίστοιχες υπηρεσίες που παρέχει, δεν χρεώνει τους πελάτες του για την γραμμή πρόσβασης, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα αφενός τη διακριτική μεταχείριση σε βάρος των παρόχων, αφ'ετέρου την αδυναμία τους να τον ανταγωνισθούν αποτελεσματικά. Το γεγονός αυτό καταλήγει στο φαινόμενο οι πελάτες των εναλλακτικών να καταβάλλουν κεκαλυμμένο κόστος (cross subsidization) της

μισθωμένης γραμμής που χρησιμοποιούν για να λάβουν τις σχετικές υπηρεσίες στον ΟΤΕ, καλύπτοντας ταυτόχρονα και το αντίστοιχο κόστος της σχετικής υπηρεσίας των πελατών του ΟΤΕ, λόγω της δεσμοποίησης των σχετικών τεχνικών χαρακτηριστικών της από τον ΟΤΕ. Ενώ μάλιστα πρόσφατα ο ΟΤΕ διπλασίασε ουσιαστικά τις τιμές μισθωμένων γραμμών λιανικής τις οποίες επιβάλλει στους ανταγωνιστές του, δεν προχώρησε σε αντίστοιχη αύξηση των τιμών για τις υπηρεσίες IP VPN, Frame Relay, κλπ., οι οποίες παρέμειναν σταθερές με αποτέλεσμα αυτή την στιγμή οι εναλλακτικοί πάροχοι να είναι αδύνατο να ανταγωνιστούν τον ΟΤΕ, με δυσμενέστερες για τους ίδιους συνέπειες και την ουσιαστική εξαφάνιση του ανταγωνισμού στο σχετικό τμήμα της αγοράς. Αντιθέτως επομένως με τις προτάσεις της διαβούλευσης, μόνο θεμιτό μέτρο για την παύση των φαινομένων αυτών είναι η επιβολή των υποχρεώσεων μη διακριτικής μεταχείρισης και διαφάνειας αναφορικά με την τιμολόγηση των μισθωμένων γραμμών, στο βαθμό που αυτές αποτελούν επιμέρους στοιχείο για την παροχή υπηρεσιών IP VPN, Frame Relay, κλπ.

E3: Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ενιαία σχετική αγορά για αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps;

Θεωρούμε παντελώς αδικαιολόγητη και λανθασμένη την μη επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων από την ΕΕΤΤ για τις μισθωμένες γραμμές χωρητικότητας μεγαλύτερης των 2Mbps, ενώ στο ίδιο το κείμενο της διαβούλευσης διαπιστώνεται η ύπαρξη όχι απλώς δεσπόζουσας, αλλά σχεδόν μονοπωλιακής θέσης του ΟΤΕ στην εν λόγω αγορά (μερίδιο αγοράς ΟΤΕ 88% για το 2004 και 83% για το 2005). Η άποψη αυτή βρίσκεται επιπλέον στους αντίποδες της ευρωπαϊκής πρακτικής άλλων ρυθμιστικών αρχών (π.χ. Αυστρία-διατήρηση κανονιστικών υποχρεώσεων κοστοστρέφειας κ.λπ. για μισθωμένες γραμμές λιανικής και πέραν της ελάχιστης δέσμης γραμμών, Ιρλανδία-διατήρηση καθεστώτος χωριστής αγοράς για τις γραμμές άνω των 2Mbps όπου όμως λειτουργεί αποτελεσματικά ο ανταγωνισμός).

Επίσης, το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ σχετικά με τις μισθωμένες γραμμές άνω των 2 Mbps, (σελ. 19), ότι «...υπάρχει μεγαλύτερο κίνητρο για ανταγωνισμό σε επίπεδο υποδομών, οι οποίες μπορούν να παραδοθούν σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα και οι οποίες επιβάλλουν έναν ανταγωνιστικό περιορισμό στον υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο», είναι εσφαλμένο και ανατιολόγητο, ιδίως εν' όψει των συμπερασμάτων στα οποία είχε ήδη καταλήξει, δηλαδή ότι για την κατασκευή των γραμμών αυτών απαιτείται, μεταξύ άλλων, κατασκευή πρόσθετων συνδέσεων οπτικής ίνας με τους τελικούς χρήστες, για την οποία θα πρέπει να καταβληθεί μη ανακτήσιμο ιδιαίτερα υψηλό κόστος εκσκαφής και διέλευσης, (ενώ είναι γνωστή η παντελής έλλειψη νομικού πλαισίου σε ότι αφορά τα δικαιώματα διέλευσης).

Η ίδια η ΕΕΤΤ διαπιστώνει (σελ. 47) ότι «Ένα σημαντικό εμπόδιο για την ύπαρξη ανταγωνισμού στη λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών είναι το σημαντικό επίπεδο του μη ανακτήσιμου κόστους που σχετίζεται με την είσοδο στην αγορά. Το να εισέλθει κάποιος στην αγορά σε κλίμακα τέτοια που να μπορεί να αναπαράγει το υπάρχον τοπικό δίκτυο και δίκτυο κορμού του ΟΤΕ θεωρείται απίθανο κατά την διάρκεια της παρούσας εξέτασης. Προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάπτυξη του ανταγωνισμού και προκειμένου να δοθούν κίνητρα στους εναλλακτικούς παρόχους ώστε να ανέβουν στη σκάλα των επενδύσεων, πρέπει να σχεδιασθούν οι κατάλληλες ρυθμιστικές υποχρεώσεις που να επιτρέπουν την πρόσβαση στα χονδρικά προϊόντα του ΟΤΕ. Κατά τον σχεδιασμό των ως άνω ρυθμιστικών υποχρεώσεων, η ΕΕΤΤ πρέπει να διασφαλίσει ότι είναι αναλογικές και ότι λαμβάνουν επαρκώς υπόψη τους την ανάγκη να

δοθούν κίνητρα για επενδύσεις». Όταν μάλιστα διαπιστώνεται επίσης ότι (σελ. 14) οι μισθωμένες γραμμές άνω των 2 Mbps «...είναι της τάξης λίγων δεκάδων», είναι απορίας άξιο πως το υψηλό κόστος κατασκευής και η έλλειψη ρυθμιστικών υποχρεώσεων του ΟΤΕ μπορεί να συνιστά κίνητρο για επενδύσεις εκ μέρους των παρόχων. Η αγορά επομένως των μισθωμένων γραμμών άνω των 2 Mbps πρέπει να αποτελέσει χωριστή αγορά, διεπόμενη από τις ίδιες ρυθμιστικές υποχρεώσεις για τον ΟΤΕ.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με την Ανάλυση Αγοράς

E5: Συμφωνείτε με την ανάλυση αγοράς της EETT;

E6: Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα της EETT αναφορικά με τον δυνητικό ανταγωνισμό και την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος;

Επισημαίνουμε ότι, τα συμπεράσματα της ανάλυσης αγοράς της EETT είναι εξαιρετικά επιεική, καθ'όσον τα μερίδια αγοράς που διαπιστώνει η ίδια ότι συνεχίζει να κατέχει ο ΟΤΕ είναι όχι απλώς ενδεικτικά δεσπόζουσας θέσης στην αγορά, αλλά ουσιαστικής διατήρησης της μονοπωλιακής του ισχύος. Ο σχετικός ανταγωνισμός δεν είναι απλώς αδύναμος, αλλά ουσιαστικά ανύπαρκτος, με τα μερίδια αγοράς των παρόχων, όπως διαπιστώνει η EETT να ανακτώνται από τον ΟΤΕ. Τα μερίδια αγοράς αντίστοιχων τέως μονοπωλιακών οργανισμών σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (περί το 40%) είναι απολύτως μη συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα του ΟΤΕ, με μόνον τον ΟΤΕ να διατηρεί σχεδόν αμείωτη τη de facto μονοπωλιακή του θέση. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι τα μέτρα που έχουν μέχρι σήμερα επιβληθεί στον ΟΤΕ, είτε ex ante είτε ex post, υπήρξαν απολύτως αναποτελεσματικά. Οιαδήποτε επομένως χαλάρωση των ρυθμιστικών υποχρεώσεων θα λειτουργήσει προς την κατεύθυνση της πλήρους εξαφάνισης των ελαχίστων ψηγμάτων ανταγωνισμού στην Ελληνική αγορά. Αντιθέτως, οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις θα πρέπει να γίνουν αυστηρότερες, σε ότι αφορά την ρύθμιση ex ante, ενώ η μέριμνα για τον έλεγχο εφαρμογής τους θα έπρεπε να ενταθεί, με επιβολή σημαντικών και επαναλαμβανόμενων κυρώσεων, εάν υπάρχει πρόθεση και μέριμνα του Ρυθμιστή να λειτουργήσει ποτέ ο ελεύθερος ανταγωνισμός στην εν λόγω αγορά.

Στην ανάλυση της EETT για την κάθετη επέκταση ισχύος του ΟΤΕ (σελ. 35-36) δεν υπάρχει καμία αναφορά στην άρνηση του ΟΤΕ προς τους παρόχους για χρήση ιδίων μέσων των εναλλακτικών παρόχων (π.χ. ασυρματικά κυκλώματα, οπτικές ίνες, κλπ.), η οποία συνιστά πάγιο, συνεχιζόμενο και ανυπέρβλητο εμπόδιο εισόδου στην αγορά με εύλογους όρους, και αυτό παρά το ότι έχουν υπάρξει στο παρελθόν σχετικές αποφάσεις της ρυθμιστικής αρχής, οι οποίες όμως αποδείχθηκαν ανεπαρκείς, εν' όψει των ωφελειών του ΟΤΕ από την μη προσαρμογή στις αποφάσεις της EETT.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τις Ρυθμιστικές υποχρεώσεις

E7: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή στον ΟΤΕ της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης;

E8: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή υποχρέωσης κοστοστρέφειας καθώς και ότι η υποχρέωση κοστοστρέφειας θα πρέπει να βασίζεται στην μεθοδολογία ΠΚΚ/ΤΚ (FDC/ CCA);

E9: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή υποχρέωσης διαφάνειας των λιανικών τιμών και των άλλων όρων και προϋποθέσεων για τις λιανικές μισθωμένες γραμμές στην ελάχιστη δέσμη λιανικής (έως και 2 Mbps);

Ως προς τις λοιπές ερωτήσεις 7, 8 και 9 επισημαίνουμε τα ακόλουθα, τα οποία λόγω της αλληλένδετης φύσεων των ζητημάτων, απαντώνται συνολικά. Συμφωνούμε ως προς την προτεινόμενη επιβολή στον ΟΤΕ της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης, υποχρέωσης κοστοστρέφειας και επιβολής υποχρέωσης διαφάνειας των λιανικών τιμών και των άλλων όρων και προϋποθέσεων για τις λιανικές μισθωμένες γραμμές, επισημαίνοντας ότι αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν και τις γραμμές άνω των 2 Mbps. Επισημαίνουμε όμως τις ακόλουθες σοβαρές ελλείψεις και πλημμέλειες κατά τον έως τώρα έλεγχο εφαρμογής των εν λόγω υποχρεώσεων, οι οποίες δημιουργούν προβλήματα που πλήττουν τον ανταγωνισμό, αναιρούν την ουσιαστική εφαρμογή των εν λόγω υποχρεώσεων και οι οποίες δεν θα πρέπει να επαναληφθούν στο μέλλον: Σε καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα, η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση δεν έχει καθυστερήσει την απόδειξη της κοστοστρέφειας των χρεώσεων της για αντίστοιχο χρονικό διάστημα με τον ΟΤΕ (όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 29ης Μαρτίου 2005 σχετικά με την παροχή μισθωμένων γραμμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση)³, ούτε έχει επιτραπεί από καμία αρμόδια Ρυθμιστική Αρχή η εφαρμογή εκπτώτικων πακέτων παρά τη μη εμπρόθεσμη απόδειξη της κοστοστρέφειας των χρεώσεων της δεσπόζουσας επιχείρησης.

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην πρόσφατη Απόφαση της ΕΕΤΤ 381/1/3.4.2006 «Αποτελέσματα Κοστολογικού Ελέγχου του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος Α.Ε. (ΟΤΕ Α.Ε.) Έτους 2005 (με απολογιστικά στοιχεία 2003) (ΦΕΚ 681/ Β΄/31-5-2006), σχετικά με τα αποτελέσματα του κοστολογικού ελέγχου του ΟΤΕ έτους 2005 με απολογιστικά στοιχεία 2003, τα παραγόμενα από το κοστολογικό σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ μοναδιαία κόστη για τις Μισθωμένες Γραμμές χονδρικής και λιανικής (ψηφιακές και αναλογικές καθώς και τα αντίστοιχα τέλη σύνδεσης) φέρονται να είναι κοστοστρεφή για το έτος 2005. Το ίδιο ισχύει και για τα παραγόμενα από το κοστολογικό σύστημα ΠΚΚ-ΤΚ μοναδιαία κόστη για τις Μισθωμένες Γραμμές Διασύνδεσης (ζεύξεις διασύνδεσης). Παρ' όλα αυτά, απλή ανάγνωση της εν λόγω απόφασης και των συμπερασμάτων κοστολογικού ελέγχου που περιλαμβάνει καταδεικνύει ότι σύμφωνα με τα συμπεράσματα του ελέγχου, το μεν διαπιστώθηκε ότι ο ΟΤΕ δεν εφήρμοσε ορθά, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, τις παλαιότερες βελτιωτικές προτάσεις/παρατηρήσεις της ΕΕΤΤ, το δε παρουσίασε νέο τρόπο επιμερισμού του κόστους μετάδοσης που συνδέεται με τα προϊόντα των μισθωμένων γραμμών που εξάγονται από νέο πληροφοριακό σύστημα (ΔΕΛΦΟΙ), χωρίς ο τρόπος αυτός επιμερισμού του κόστους να έχει προηγουμένως εγκριθεί από την ΕΕΤΤ στο πλαίσιο του κοστολογικού ελέγχου. Τα ανωτέρω δημιουργούν αμφιβολία για τον κοστοστρεφή χαρακτήρα των εν λόγω χρεώσεων, οι οποίες μάλιστα περιλαμβάνουν σημαντικότερες αυξήσεις (από 87,95% έως και 290,46%) σε σχέση με τις προϊσχύουσες χρεώσεις για τις ίδιες υπηρεσίες, όπως είχαν ορισθεί δυνάμει της Απόφασης ΕΕΤΤ 334/45 της 10/11/2004 «Αποτελέσματα Κοστολογικού Ελέγχου του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος (ΟΤΕ Α.Ε.) έτους 2004 (με απολογιστικά στοιχεία 2002) για τις

³ Βλ. σχετικά «Commission Recommendation 2005/268/EC of 29 March 2005 on the provision of leased lines in the European Union (Part 2 - pricing aspects of wholesale leased lines part circuits)», βλ. επίσης «Commission Recommendation 2005/57/EC of 21 January 2005 on the provision of leased lines in the European Union (Part 1 - major supply conditions for wholesale leased lines)» και «Commission staff working document, Methodology, reference configuration and data of leased lines in Member States related to the COMMISSION RECOMMENDATION of 29 March 2005 on the provision of leased lines in the European Union, Part 2 – Pricing aspects of wholesale leased line part circuits (notified under document number C(2005) 103).»

υπό ρύθμιση υπηρεσίες» (ΦΕΚ 1730/23-11-2004). Τα δεδομένα αυτά δημιουργούν εν γένει εύλογες αμφιβολίες ως προς την ορθή εφαρμογή ή/και λειτουργία της εν λόγω μεθοδολογίας ΠΚΚ/TK (FDC/CCA) ελέγχου της κοστοστρέφειας.

Η ΕΕΤΤ με την πρόσφατη Απόφασή της 381/2/3-4-2006 (ΦΕΚ 558 Β΄ /4-5-2006) επέτρεψε στον ΟΤΕ, αν και δεν απέδειξε εμπροθέσμως την κοστοστρέφεια των χρεώσεών του για το έτος 2006, να εφαρμόσει τα προτεινόμενα τιμολόγια έτους 2006 ως προσωρινά. Επιπλέον, η ΕΕΤΤ επέτρεψε στον ΟΤΕ να εφαρμόσει ένα εκπωτικό πακέτο, το “Datapack 2006”, που αφορά αποκλειστικά λιανικούς πελάτες. Ο ΟΤΕ δια απλής κοινοποίηση ήδη δημοσιευθέντων τιμολογίων του στον Τύπο ανακοίνωσε στην ΕΕΤΤ την πρόθεσή του να μεταβάλει τα τιμολόγια υπηρεσιών λιανικής φωνητικής τηλεφωνίας, μισθωμένων γραμμών χονδρικής και λιανικής, διασύνδεσης και αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο, μόλις λίγες ημέρες πριν τη θέση τους σε εφαρμογή στις 3-4-2006, ημερομηνία κατά την οποία έλαβε τελικά χώρα και η έγκριση των εν λόγω χρεώσεων από την ΕΕΤΤ. Η ΕΕΤΤ αμέσως ενέκρινε προσωρινά την εφαρμογή όλων των προτεινόμενων από τον ΟΤΕ τιμών χονδρικής και λιανικής, καθώς και εκπωτικά πακέτα αυτού, ενώ πολλές από τις εγκρινόμενες τιμές εμφανίζουν κατακόρυφη και αδικαιολόγητη αύξηση σε σχέση με τις αντίστοιχες χρεώσεις προηγούμενων χρόνων του ΟΤΕ, αποκλίνουν κατά πολύ προς τα άνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, καθώς και από το ανώτατο όριο («πλαφόν») των σχετικών Συστάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.⁴ Παρόμοιες πρακτικές δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την παγίωση διακριτικής μεταχείρισης και αδιαφάνειας των χρεώσεων σε βάρος των παρόχων. Ας σημειωθεί ότι οι εν λόγω χρεώσεις τέθηκαν σε εφαρμογή από τον ΟΤΕ αυθημερόν, την ίδια ημέρα με τη λήψη της απόφασης της ΕΕΤΤ, στις 3-4-2006, ήτοι ένα μήνα νωρίτερα από την επίσημη ημερομηνία εφαρμογής τους, που είναι η ημερομηνία δημοσίευσής τους στο ΦΕΚ (4-5-2006).

Η έγκριση εκπωτικών πακέτων που απευθύνονται σε πελάτες λιανικής ΟΤΕ, η οποία γίνεται ενώ δεν έχει αποδειχθεί η κοστοστρέφεια των χρεώσεων χονδρικής του, δημιουργεί de facto περιορισμό του ανταγωνισμού. Σημειωτέον ότι για την έγκριση εφαρμογής των εκπωτικών αυτών πακέτων η ΕΕΤΤ δεν θα έπρεπε, όπως εν προκειμένω, να αρκείται σε πιθανολόγηση ότι δεν συντρέχει περιορισμός του ανταγωνισμού (βλ. αιτιολογική σκέψη 12 της ανωτέρω απόφασης) καθώς σύμφωνα όμως με το άρθρο 7 παρ. 1 και 4 του ισχύοντος Κανονισμού Κοστολογικού Ελέγχου (ΑΠ ΕΕΤΤ 277/64/28-2-2003) η εφαρμογή εκπωτικής πολιτικής είναι δυνατή εφ’ όσον συντρέχουν σωρευτικά οι προϋποθέσεις για κοστοστρέφεια ή εύλογη τιμή και ο μη περιορισμός του ανταγωνισμού, μη επιτρεπόμενης σχετικής πιθανολόγησης. Η εφαρμογή των δύο προϋποθέσεων είναι σωρευτική και όχι διαζευκτική, και προϋποθέτει κατ’αρχήν την προηγούμενη απόδειξη και έγκριση κοστοστρεφών τιμών του ΟΤΕ, αφ’ετέρου και επιπροσθέτως, την εκτίμηση, κατά ουσιαστική κρίση και όχι πιθανολόγηση, ότι από την εφαρμογή των εκπτώσεων δεν περιορίζεται ο ανταγωνισμός. Επομένως, η έγκριση εφαρμογής εκπτώσεων του ΟΤΕ επί τιμών του που δεν είναι κοστοστρεφείς δεν θα έπρεπε σε καμία

⁴ Βλ. σχετικά «Commission Recommendation 2005/268/EC of 29 March 2005 on the provision of leased lines in the European Union (Part 2 - pricing aspects of wholesale leased lines part circuits)», βλ. επίσης «Commission Recommendation 2005/57/EC of 21 January 2005 on the provision of leased lines in the European Union (Part 1 - major supply conditions for wholesale leased lines)» και «Commission staff working document, Methodology, reference configuration and data of leased lines in Member States related to the COMMISSION RECOMMENDATION of 29 March 2005 on the provision of leased lines in the European Union, Part 2 – Pricing aspects of wholesale leased line part circuits (notified under document number C(2005) 103).»

περίπτωση να επιτρέπεται, ούτε να γίνεται από πλευράς της EETT. Τα σχετικά δυσμενή αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό είναι μάλιστα μη αναστρέψιμα, καθ'όσον ακόμα και τυχόν ακύρωση των σχετικών αποφάσεων της EETT δεν θα έχουν ως αποτέλεσμα ούτε την επανάκτηση του μεριδίου αγοράς που θα έχουν χάσει εν τω μεταξύ οι πάροχοι από τον ΟΤΕ λόγω των εκπτώσεων αυτών που θα προσφέρει σε συνδρομητές τους, ούτε την απάλειψη της οικονομικής ζημίας τους, η οποία θα είναι πολύ δύσκολο να διεκδικηθεί. Επομένως, οιαδήποτε έγκριση χρεώσεων που λαμβάνει χώρα χωρίς να έχουν εγκριθεί κοστοστρεφείς χρεώσεις βλάπτει τον ανταγωνισμό. Ο δε έλεγχος της ύπαρξης επιθετικής τιμολόγησης (predatory pricing), ή/και συμπίεσης τιμών/περιθωρίου (price/margin squeeze), ή άλλης μορφής καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης εκ μέρους του ΟΤΕ, τον οποίο επιφυλάσσεται να διενεργήσει στο μέλλον η EETT, επισημαίνουμε ότι θα ενεργήσει ex post, δεν θα αναιρεί ισχύ της απόφασης και δεν θα ανατρέπει ex tunc τα δυσμενή αποτελέσματά της για τον ανταγωνισμό. Εγκρίνοντας μεταξύ των μη κοστοστρεφών τιμών του ΟΤΕ και ειδικότερα των τιμών μισθωμένων γραμμών, «εκπτώτικό πακέτο λιανικών υπηρεσιών μισθωμένων γραμμών DATAPACK», εγκρίνονται εκπτώτικές τιμές, χωρίς να πληρούνται τα κριτήρια του άρθρου 7 παρ. 1 και 4 του Κανονισμού Κοστολογικού Ελέγχου (ΑΠ EETT 277/64/28-2-2003), ήτοι σωρευτικώς και η κοστοστρέφεια των εν λόγω χρεώσεων, και ο μη περιορισμός του ανταγωνισμού, χωρίς να μεσολαβήσει οιαδήποτε εκτίμηση του εάν συντρέχουν οι σχετικές νόμιμες προϋποθέσεις και ποιες είναι οι επιπτώσεις των εκπτώσεων αυτών για τον ανταγωνισμό, ούτε καν κατά πιθανολόγηση. Εν προκειμένο μάλιστα, η ρητή έγκριση των εν λόγω εκπτώσεων, χωρίς καν η EETT να επιφυλάσσεται να προβεί σε έλεγχο της ύπαρξης επιθετικής τιμολόγησης (predatory pricing), ή/και συμπίεσης τιμών/περιθωρίου (price/margin squeeze), ή άλλης μορφής καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης εκ μέρους του ΟΤΕ, αν και οι σχετικές εκπτώσεις σαφώς συνιστούν όλα τα ανωτέρω, δημιουργεί de facto διακριτική μεταχείριση σε βάρος των παρόχων. Τα ανωτέρω δεν συνάδουν με τις σχετικές συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθ'όσον σύμφωνα με τη Σύσταση Μισθωμένων Γραμμών, η έγκριση τιμών πρέπει να βασίζεται σε «αξιόπιστες αποδείξεις ανάλυσης κατανομής κόστους» και όχι σε πιθανολόγηση.⁵

Επίσης, η έγκριση με την προσβαλλόμενη απόφαση της EETT αφ' ενός «εκπτώτικού πακέτου λιανικών υπηρεσιών μισθωμένων γραμμών DATAPACK», αφ' ετέρου εκπτώσεων όγκου/κίνησης προς τους συνδρομητές λιανικής του ΟΤΕ, δεν συνοδεύονται από την παροχή αντίστοιχων εκπτώσεων όγκου/κίνησης προς τους πελάτες χονδρικής αυτού, δηλαδή στους «εναλλακτικούς παρόχους», καθώς καμία παρόμοια έκπτωση δεν έχει περιληφθεί σε αυτήν, με αποτέλεσμα να υφίσταται παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας και μη διάκρισης σε βάρος των παρόχων, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 παρ. 1 και 4 του Κανονισμού Κοστολογικού Ελέγχου (ΑΠ EETT 277/64/28-2-2003). Η ταυτόχρονη παροχή εκπτώσεων όγκου λιανικής και χονδρικής αποτελεί μάλιστα κοινή ευρωπαϊκή πρακτική, σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες, με εξαίρεση πλέον

⁵ Βλ. σχετικά «Commission Recommendation 2005/268/EC of 29 March 2005 on the provision of leased lines in the European Union (Part 2 - pricing aspects of wholesale leased lines part circuits)», βλ. επίσης «Commission Recommendation 2005/57/EC of 21 January 2005 on the provision of leased lines in the European Union (Part 1 - major supply conditions for wholesale leased lines)» και «Commission staff working document, Methodology, reference configuration and data of leased lines in Member States related to the COMMISSION RECOMMENDATION of 29 March 2005 on the provision of leased lines in the European Union, Part 2 – Pricing aspects of wholesale leased line part circuits (notified under document number C(2005) 103).»

την Ελλάδα. Επισημαίνουμε χαρακτηριστικά ότι παρόμοιες εκπτώσεις παρείχε κατά το παρελθόν ο ΟΤΕ στους παρόχους, και ειδικότερα από το 2003 μέχρι το 2004, κάτι όμως το οποίο αρνείται πλέον να κάνει, γεγονός που συνιστά διακριτική μεταχείριση σε βάρος των παρόχων και παρόμοιες πρακτικές δεν θα έπρεπε να ενθαρρύνονται και εγκρίνονται από την ΕΕΤΤ.

Σύμφωνα με το υπό διαβούλευση προτεινόμενο σχέδιο κανονιστικών υποχρεώσεων, εντελώς αναιτιολόγητα καταργείται η υποχρέωση του ΟΤΕ να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ Προσφορά Μισθωμένων Γραμμών, γεγονός που προβλεπόταν από σχετική απόφαση της ΕΕΤΤ (255/84/2002), η οποία προέβλεπε επίσης το συγκεκριμένο και αναλυτικά περιγραφόμενο περιεχόμενο αυτής, τη δυνατότητα ελέγχου και τροποποίησης αυτού από πλευράς της ΕΕΤΤ με σκοπό την προσαρμογή του στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, ενώ επίσης προβλεπόταν και η επιβολή διοικητικών κυρώσεων από την ΕΕΤΤ σε περίπτωση παραβίασης των σχετικών με την Προσφορά Μισθωμένων Γραμμών διατάξεων. Στο παρελθόν η ΕΕΤΤ με την απόφασή της 269/73/6-12-2002 είχε επιφέρει μάλιστα συγκεκριμένες τροποποιήσεις στο σχετικό υπόδειγμα του ΟΤΕ, με σκοπό την προσαρμογή του στους κανόνες του ανταγωνισμού. Παρ' όλα αυτά ο ΟΤΕ αρνήθηκε να προσαρμοσθεί στις σχετικές υποχρεώσεις του, με αποτέλεσμα, όπως αναφέρεται στο κείμενο της διαβούλευσης, να του επιβληθούν με διαδοχικές αποφάσεις της ΕΕΤΤ σημαντικές κυρώσεις. Είναι απολύτως αντιφατικό και παντελώς αναιτιολόγητο επομένως το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι (σελ. 51), «...οι ως άνω υποχρεώσεις (δηλαδή η απλή υποχρέωση δημοσίευσης «με εύκολα προσβάσιμο τρόπο, καλύπτουν τις απαιτήσεις για διαφάνεια και συνεπώς προτείνει να ανακληθούν οι υπάρχουσες υποχρεώσεις του ΟΤΕ για δημοσίευση προσφοράς για λιανικές μισθωμένες γραμμές», όταν μάλιστα προηγουμένως η ίδια η ΕΕΤΤ είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι (σελ. 45) ότι «...η υφιστάμενη ex ante ρύθμιση θα πρέπει, ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ, να διατηρηθεί για την ελάχιστη δέσμη μισθωμένων γραμμών έως και 2 Mbps, αλλά και να επεκταθεί από ορισμένες ουσιαστικές απόψεις». Επομένως, η ΕΕΤΤ έχοντας ήδη διαγνώσει την ελλιπή λειτουργία του ανταγωνισμού, τις πολλές και σημαντικές παραβιάσεις της κείμενης νομοθεσίας από τον ΟΤΕ, τα σημαντικά εμπόδια εισόδου στη σχετική αγορά που αντιμετωπίζουν οι ανταγωνιστές τους, προτείνοντας την κατάργηση της υποχρέωσης υποβολής Προσφοράς Μισθωμένων Γραμμών επιχειρεί να άρει και μία εκ των σημαντικότερων έως σήμερα σχετικών υποχρεώσεων του ΟΤΕ, καθιστώντας έτσι στην πράξη αδύνατο στο μέλλον τον σχετικό έλεγχο συμμόρφωσης του ΟΤΕ στις νόμιμες υποχρεώσεις του. Η σχετική πρόταση της ΕΕΤΤ είναι επομένως σαφώς βλαπτική για το συμφέρον της εύρυθμης λειτουργίας των κανόνων του ανταγωνισμού στην αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών και πρέπει να μη υιοθετηθεί, προβλέποντας αντιθέτως την υποχρέωση του ΟΤΕ για υποβολή στην ΕΕΤΤ και έγκριση από την ίδια, με δυνατότητα τροποποιήσεων, Προσφοράς Μισθωμένων Γραμμών.

4.2. VIVODI

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τον Ορισμό Αγοράς

Ε.1. Συμφωνείτε με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά που θεωρεί η ΕΕΤΤ ότι προσφέρονται με τα προϊόντα και υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών;

Κατ' αρχάς συμφωνούμε ότι τα υπάρχοντα προϊόντα και υπηρεσίες προσφέρουν τα λειτουργικά χαρακτηριστικά που περιγράφονται στο κείμενο της διαβούλευσης. Σημειώνουμε ότι επιθυμητό θα ήταν τα προϊόντα και οι υπηρεσίες των ψηφιακών μισθωμένων γραμμών λιανικής να προσφέρουν και την κατ' απαίτηση χωρητικότητα (on-demand bandwidth).

E.2. Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ξεχωριστή αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps;

Συμφωνούμε ότι υπάρχει μια ξεχωριστή αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές μέχρι 2 Mbps. Παρόλα αυτά και με την ανάπτυξη που υπάρχει στη ζήτηση κυκλωμάτων, οι ανάγκες για μισθωμένα κυκλώματα μεγαλύτερης χωρητικότητας θα καθιστούσε αναγκαία την επέκταση της αγοράς ώστε να συμπεριλαμβάνει κυκλώματα μέχρι 34Mbps.

E.3. Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ενιαία σχετική αγορά για αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps;**E.4. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα της EETT ότι η αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps, είναι εθνική;**

Συμφωνούμε ότι η σχετική αγορά είναι εθνική.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με την Ανάλυση Αγοράς**E.5. Συμφωνείτε με την ανάλυση αγοράς της EETT;**

Συμφωνούμε με την παρούσα ανάλυση της εν λόγω αγοράς.

E.6. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα της EETT αναφορικά με τον δυνητικό ανταγωνισμό και την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος;

Συμφωνούμε με τα συμπεράσματα της EETT σχετικά με την έλλειψη αντισταθμιστικής ισχύος δεδομένου ότι ο ΟΤΕ κατέχει υψηλότερο μερίδιο αγοράς σε μισθωμένες γραμμές λιανικής μικρής χωρητικότητας ενώ οι όγκοι εξακολουθούν να παραμένουν σταθεροί και μάλιστα ανακτά και μερίδια από εναλλακτικούς παρόχους. Σημειώνουμε ότι, ελλείπει υπηρεσιών όπως η παροχή εκ μέρους του ΟΤΕ υπηρεσίας μίσθωσης της γραμμής του καταναλωτή σε επίπεδο χονδρικής (wholesale line rental), περιορίζει όποια προσπάθεια ανταγωνισμού σε επίπεδο λιανικής και ισχυροποιεί περαιτέρω τη θέση του ΟΤΕ στη σχετική αγορά.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τις Ρυθμιστικές υποχρεώσεις**E.7. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή στον ΟΤΕ της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης;**

Συμφωνούμε με την επιβολή της εν λόγω υποχρέωσης στον ΟΤΕ.

E.8. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή υποχρέωσης κοστοστρέφειας καθώς και ότι η υποχρέωση κοστοστρέφειας θα πρέπει να βασίζεται στη μεθοδολογία ΠΚΚ/TK (FDC/CCA);

Συμφωνούμε με την επιβολή υποχρέωσης κοστοστρέφειας στον ΟΤΕ καθώς και ότι η υποχρέωση κοστοστρέφειας πρέπει στην παρούσα φάση και ανάπτυξη της αγοράς να βασίζεται στην μεθοδολογία ΠΚΚ/TK. Σημειώνουμε ότι δεν αρκεί η επιβολή αυτής της υποχρέωσης στον ΟΤΕ προκειμένου να ελεγχθεί ορθά και αποτελεσματικά η αγορά. Απαιτείται η συνεχής παρακολούθηση πρακτικών και πολιτικών του ΟΤΕ με πρωτοβουλία της ίδιας της EETT δεδομένης της μέχρι τώρα συμπεριφοράς του ΟΤΕ ιδίως σχετικά με τις τιμολογιακές του πρακτικές (π.χ. αυξήσεις παγίων, εκπτώτικα πακέτα λιανικής) και την καθυστερημένη ή μη υποβολή στοιχείων στην EETT για έλεγχο κοστοστρέφειας τιμών. Κι αυτό διότι η μέχρι τώρα ιδίως τιμολογιακή πολιτική του ΟΤΕ για μισθωμένες γραμμές λιανικής εκμηδενίζει ουσιαστικά

οιοδήποτε εύλογο περιθώριο κέρδους ενός εναλλακτικού παρόχου για όμοιες υπηρεσίες, ένα συμπεριληφθούν και τα λειτουργικά έξοδα με τα οποία βαρύνεται ένας εναλλακτικός. Επιπλέον, περιορίζεται περαιτέρω ο ανταγωνισμός στην εν λόγω σχετική αγορά και κατ' επέκταση στην αγορά μισθωμένων γραμμών χονδρικής δεδομένου ότι ο ΟΤΕ αφενός εφαρμόζει ιδιαίτερες ανταγωνιστικές εκπωτικές πολιτικές σε επίπεδο λιανικής τις οποίες και δε χορηγεί στην αντίστοιχη αγορά χονδρικής αφετέρου δε οι εκπτώσεις όγκου τις οποίες ο ΟΤΕ παρέχει σε επίπεδο χονδρικής δεν είναι της τάξεως και του μεγέθους των αντίστοιχων εκπτώσεων σε επίπεδο λιανικής ούτως ώστε να υπάρχει εξισορρόπηση δυνάμεων και ικανά περιθώρια κέρδους για έναν πάροχο που είτε δραστηριοποιείται στις σχετικές αγορές είτε επιθυμεί να εισέλθει σε αυτές. Επιπροσθέτως, υπογραμμίζουμε ειδικά σχετικά με τον έλεγχο κοστοστρέφειας των τιμών του ΟΤΕ και δεδομένης της μέχρι τώρα πρακτικής του είτε για καθυστερημένη είτε για μη υποβολή απολογιστικών στοιχείων, την οποία και η ΕΕΤΤ διαπίστωσε κατά τον κοστολογικό έλεγχο για τα έτη 2005 και 2006 και για την οποία επέβαλε στον ΟΤΕ σχετικές διοικητικές κυρώσεις, θεωρούμε ότι είναι απαραίτητο όχι μόνο προς αποφυγή τέτοιων πρακτικών και στο μέλλον αλλά κυρίως για την εύρυθμη και σταθερή λειτουργία της αγοράς να επιβληθούν από μέρος της ΕΕΤΤ και ανώτατα όρια τιμών (price caps) μισθωμένων γραμμών λιανικής τα οποία θα εξετάζονται κατά τον ετήσιο κοστολογικό έλεγχο σχετικών τιμών που διενεργεί η ΕΕΤΤ.

Τέλος, σημειώνουμε ότι η ΕΕΤΤ και σε αυτό το κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης αναφέρεται σε ένα αόριστο ενδιάμεσο διάστημα κατά το οποίο θα ισχύουν οι υφιστάμενες υποχρεώσεις λογιστικού διαχωρισμού που υπέχει ο ΟΤΕ χωρίς τουλάχιστον να υπάρχει μία ένδειξη της διάρκειας του εν λόγω διαστήματος. Θεωρούμε ότι, δεδομένης της επίκλησης ενός αόριστου ενδιάμεσου διαστήματος από μέρος της ΕΕΤΤ σχεδόν σε όλες τις αναλύσεις αγορών που έχει πραγματοποιήσει έως σήμερα, απαιτείται περισσότερη σαφήνεια και διαφάνεια των σχεδίων και των χρονοδιαγραμμάτων της ΕΕΤΤ για την καθολική εφαρμογή των σχετικών υποχρεώσεων ούτως ώστε να υπάρξει μία αμεσότερη, αποδοτικότερη και ασφαλέστερη επικοινωνία μεταξύ του ρυθμιστή και του ρυθμιζόμενου.

Ε.9. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή υποχρέωσης διαφάνειας των λιανικών τιμών και των άλλων όρων και προϋποθέσεων για τις λιανικές μισθωμένες γραμμές στην ελάχιστη δέσμη λιανικής (έως και 2 Mbps);

Συμφωνούμε με την επιβολή υποχρέωσης διαφάνειας στον ΟΤΕ σε συνδυασμό με την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης στους τελικούς καταναλωτές.

4.3.FORTHNET

Στα πλαίσια της Δημόσιας διαβούλευσης της ΕΕΤΤ για τον ορισμό, την ανάλυση αγοράς και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις για την λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών (αγορά υπ. αρ. 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής), η εταιρία FORTHnet διατυπώνει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

1. Ελλιπής προσέγγιση και ανάλυση των κατηγοριών μισθωμένων γραμμών στις οποίες είναι απαραίτητο να επιβληθούν ρυθμιστικές υποχρεώσεις

Η ΕΕΤΤ θεωρεί (σελ. 12) ότι υπηρεσίες όπως τα IP VPNs δεν καλύπτουν τις λειτουργικές απαιτήσεις της μισθωμένης γραμμής και ως εκ τούτου δεν περιλαμβάνονται στις μισθωμένες γραμμές στις οποίες προτείνεται να επιβληθούν ρυθμιστικές υποχρεώσεις. Η προσέγγιση αυτή θα μπορούσε ίσως να θεωρηθεί δικαιολογημένη με βάση και τον ορισμό που δίνεται στην Οδηγία 92/44/ΕΚ, στον οποίο και παραπέμπει η ΕΕΤΤ. Ωστόσο, η ΕΕΤΤ παραλείπει να λάβει υπόψη της μια πάρα πολύ σημαντική λεπτομέρεια που σχετίζεται με τις υπηρεσίες IP VPNs, Frame Relay, κλπ., και την χρήση μισθωμένων γραμμών για την υλοποίηση και παροχή τέτοιου είδους υπηρεσιών. Η παράλειψη αυτή έχει έντονα αρνητικές επιπτώσεις στην προσπάθεια εγκαθίδρυσης καθεστώτος ελεύθερου ανταγωνισμού, όπως θα φανεί παρακάτω, καθώς επιτρέπει την διαιώνιση απαγορευμένων πρακτικών καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης, όπως διακριτική μεταχείριση, δεσμοποίηση προϊόντων-υπηρεσιών (tying/bundling), συμπίεση περιθωρίων/τιμών (price/margin squeeze), κλπ., ενώ ευνοεί και επιτρέπει επιπλέον, στα πλαίσια της τηλεπικοινωνιακής νομοθεσίας, και την παραβίαση της υποχρέωσης διαφάνειας που υπέχει ο ΟΤΕ, αναφορικά με την τιμολόγηση και την διαμόρφωση του κόστους των υπηρεσιών και προϊόντων που παρέχει σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής.

Ήδη από το 2001, η FORTHnet με σχετική καταγγελία που κατέθεσε, έθεσε υπόψη της ΕΕΤΤ το πρόβλημα και ζήτησε να επιβληθούν βαρύτερες από το νόμο προβλεπόμενες κυρώσεις και να ληφθούν μέτρα προκειμένου να παύσουν οι παραβιάσεις και να μην επαναληφθούν στο μέλλον. Ωστόσο, η ΕΕΤΤ, παρά το γεγονός ότι έχουν περάσει πέντε σχεδόν χρόνια από την ημερομηνία κατάθεσης της καταγγελίας και διεξαγωγής της σχετικής διαδικασίας, ουδέποτε εξέδωσε σχετική απόφαση, με αποτέλεσμα ο ΟΤΕ όχι μόνο να συνεχίζει τις παραβιάσεις της νομοθεσίας αλλά και να τις επιτείνει...!!! Ειδικότερα:

Για οι υπηρεσίες Frame Relay, IP VPN, κλπ., απαρτίζονται από τρία βασικά συστατικά: την θύρα (δηλ. κάθε σημείο φυσικής σύνδεσης του πελάτη στο δίκτυο του παρόχου), το λογικό κύκλωμα (δηλ. το τμήμα του δικτύου κορμού που χρησιμοποιείται για την σύνδεση και επικοινωνία μεταξύ τους των θυρών σύνδεσης του πελάτη), και η γραμμή πρόσβασης (δηλ. η μισθωμένη γραμμή μέσω της οποίας υλοποιείται η σύνδεση του πελάτη με την θύρα στο πλησιέστερο σημείο παρουσίας του παρόχου). Ως εκ τούτου η FORTHnet και ο κάθε εναλλακτικός πάροχος στα πλαίσια παροχής των σχετικών υπηρεσιών είναι υποχρεωμένη να τιμολογεί τους πελάτες της για τα τρία αυτά στοιχεία: θύρες, λογικά κυκλώματα και γραμμές πρόσβασης. Αντιθέτως, ο ΟΤΕ με τον τρόπο που διαμορφώνει τα τιμολόγια για τις αντίστοιχες υπηρεσίες που παρέχει δεν χρεώνει τους πελάτες του για την γραμμή πρόσβασης. Το αποτέλεσμα αυτής της διαφορετικής τιμολόγησης είναι η διακριτή διαφορά στις συνολικές χρεώσεις που επιβάλλουν ο ΟΤΕ και οι ανταγωνιστές του, σε σημείο που να καθιστά τις τιμές των τελευταίων μη ανταγωνιστικές. Ο ΟΤΕ βεβαίως ισχυρίζεται παραπλανητικά ότι τα τρία αυτά στοιχεία συνιστούν ένα αδιαίρετο σύνολο, κάτι που ωστόσο είναι αναληθές και δεν

ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, του επιτρέπει όμως να επιδίεται σε δεσμοποίηση των τεχνικών χαρακτηριστικών μια υπηρεσίας προκειμένου να έχει την δυνατότητα να αποκρύπτει το κόστος των επιμέρους χαρακτηριστικών που την συνθέτουν και να εφαρμόζει διακριτική μεταχείριση ανάλογα με τον αν πρόκειται για δικούς του πελάτες, οι οποίοι πληρώνουν φθηνότερα, ή πελάτες των ανταγωνιστών του, οι οποίοι πληρώνουν ακριβότερα, καλύπτοντας με αυτό τον τρόπο (cross subsidization από την καταβολή του κόστους της μισθωμένης γραμμής που χρησιμοποιούν για να λάβουν τις σχετικές υπηρεσίες στον ΟΤΕ) και τις απώλειες εσόδων που έχει ο ΟΤΕ από την μη τιμολόγηση κάποιων στοιχείων της υπηρεσίας που παρέχει στους πελάτες.

Όσο περνάει ο καιρός και η ΕΕΤΤ ανέχεται αυτού του είδους τις παραβάσεις εκ μέρους του ΟΤΕ, ο τελευταίος αποθρασύνεται και εντείνει την καταχρηστική του συμπεριφορά, επιδεινώνοντας ακόμα περισσότερο την θέση των ανταγωνιστών του. Είναι χαρακτηριστικό ότι μέχρι πρόσφατα, κάθε φορά που ο ΟΤΕ αύξανε τις τιμές των μισθωμένων γραμμών, προχωρούσε σε αναλογική αύξηση των τιμών για τις υπηρεσίες IP VPN, Frame Relay, κλπ., με αποτέλεσμα να διατηρείται μια κάποια σχετική ισορροπία στην αγορά. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τα σχετικά στοιχεία που δημοσιεύονται στον δικτυακό του τόπο, όταν πρόσφατα ο ΟΤΕ διπλασίασε ουσιαστικά τις τιμές μισθωμένων γραμμών λιανικής τις οποίες επιβάλλει στους ανταγωνιστές του, δεν προχώρησε σε αντίστοιχη αύξηση των τιμών για τις υπηρεσίες IP VPN, Frame Relay, κλπ., οι οποίες παρέμειναν σταθερές με αποτέλεσμα αυτή την στιγμή οι εναλλακτικοί πάροχοι να είναι αδύνατο να ανταγωνιστούν τον ΟΤΕ, καθώς το κόστος που έχουν να καλύψουν είναι πολύ μεγάλο και δεν τους επιτρέπει να διαμορφώνουν ανταγωνιστικές τιμές, υφιστάμενοι με αυτό τον τρόπο τεράστια οικονομική ζημία, αφού στην ουσία αποκλείονται εκ των πραγμάτων από έργα με σημαντικό οικονομικό αντικείμενο, όπως μεταξύ άλλων τα έργα που προκηρύσσονται με δημόσιους διαγωνισμούς από διάφορους φορείς του δημοσίου. Έχει δηλαδή με άλλα λόγια επιβληθεί ένα καθεστώς ΠΛΗΡΟΥΣ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗΣ ΚΑΘΕ ΙΧΝΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ υπέρ του ΟΤΕ με την ανοχή της ρυθμιστικής αρχής.

Είναι προφανές από τα παραπάνω ότι, με βάση την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί και προκειμένου να παύσει η νομιμοποίηση για πέντε και πλέον χρόνια της παράνομης συμπεριφοράς του ΟΤΕ. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, αφενός μεν με την έκδοση επιτέλους της σχετικής απόφασης της ΕΕΤΤ επί της ακρόασης που εκκρεμεί ήδη από το 2001, ή έστω με την διενέργεια ταχύτατα νεότερης σχετικής διαδικασίας, προκειμένου να ληφθούν υπόψη και τα νεότερα στοιχεία, αφετέρου δε με την επιβολή συγκεκριμένων υποχρεώσεων μη διακριτικής μεταχείρισης και διαφάνειας αναφορικά με την τιμολόγηση των μισθωμένων γραμμών, στο βαθμό που αυτές αποτελούν επιμέρους στοιχείο για την παροχή υπηρεσιών IP VPN, Frame Relay, κλπ.

Μόνο έτσι θα καταστεί δυνατό να τεθεί ένα τέλος στις απαγορευμένες πρακτικές του ΟΤΕ και να γίνουν κάποια πρώτα βήματα προς την κατεύθυνση εγκαθίδρυσης καθεστώτος ελεύθερου ανταγωνισμού κατά τις επιταγές του εθνικού και ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου.

2. Αναιτιολόγητη παράλειψη επιβολής ρυθμιστικών στην αγορά μισθωμένων γραμμών άνω των 2 Mbps

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών περιλαμβάνει τις μισθωμένες γραμμές χωρητικότητας έως και 2Mbps. Για τις μισθωμένες γραμμές χωρητικότητας μεγαλύτερης των 2Mbps, η ΕΕΤΤ επέλεξε να μην επιβάλει κανονιστικές υποχρεώσεις. Για την επιλογή της αυτή η ΕΕΤΤ δεν παρέχει καμία απολύτως αιτιολογία, όπως είναι εκ του νόμου

υποχρεωμένη, ιδιαίτερα μάλιστα ενόψει του γεγονότος ότι η ίδια στην ανάλυση της (σελ. 14 του κειμένου της διαβούλευσης) διαπιστώνει ότι τα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ ήταν 88% για το 2004 και 83% για το 2005. Είναι αυτονόητο ότι μερίδια αγοράς αυτού του μεγέθους καταδεικνύουν πέραν πάσης αμφιβολίας την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης στην σχετική αγορά, χωρίς μάλιστα να χρειάζεται να συνυπολογίσει κανείς την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος και τα μοναδικά πλεονεκτήματα που απολαμβάνει ο ΟΤΕ, όπως η ίδια η ΕΕΤΤ διαπιστώνει στην ανάλυσή της.

Επιπλέον, η ως άνω επιλογή της ΕΕΤΤ δείχνει να αγνοεί την πρακτική που ακολούθησαν άλλες ρυθμιστικές αρχές σε κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου οι συνθήκες στην τηλεπικοινωνιακή αγορά θα μπορούσαν να θεωρηθούν παρεμφερείς με αυτές που επικρατούν στην ελληνική τηλεπικοινωνιακή αγορά. Για παράδειγμα, στην Αυστρία, συγκεκριμένες κανονιστικές υποχρεώσεις (κοστοστρέφεια, λογιστικός διαχωρισμός, ex ante έγκριση όρων και προϋποθέσεων παροχής, ex ante έλεγχος τιμών, κλπ.) εφαρμόζονται και σε μισθωμένες γραμμές λιανικής, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στην ελάχιστη δέσμη μισθωμένων γραμμών. Αντίστοιχα, στην Ιρλανδία η ρυθμιστική αρχή θεώρησε ότι οι μισθωμένες γραμμές με χωρητικότητα μεγαλύτερη των 2 Mbps αποτελούν μια ξεχωριστή αγορά, στην οποία ωστόσο δεν χρειάζεται να επιβληθούν ρυθμιστικές υποχρεώσεις διότι διέπεται από καθεστώς αποτελεσματικού ανταγωνισμού (Decision nr. D7/05, Doc. nr. 05/29, 30th March 2005, σελ. 16-17). Είναι προφανές ότι στην αντίστοιχη ελληνική αγορά, όπου το μερίδιο του ΟΤΕ ανέρχεται στο 83%, σε συνδυασμό και με τα υπόλοιπα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι υπάρχει αποτελεσματικός ανταγωνισμός.

Περαιτέρω, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ θα ήταν πιθανότατα ακόμη μεγαλύτερο αν λαμβάνονταν υπόψη τα στοιχεία των εσόδων για το δεύτερο εξάμηνο του 2004 και το πρώτο του 2005, κάτι που δεν είναι εφικτό λόγω των καθυστερήσεων στην τιμολόγηση από τον ΟΤΕ. Τέλος, αναφορικά με τις μισθωμένες γραμμές άνω των 2 Mbps, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο συμπέρασμα (σελ. 19), ότι «...υπάρχει μεγαλύτερο κίνητρο για ανταγωνισμό σε επίπεδο υποδομών, οι οποίες μπορούν να παραδοθούν σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα και οι οποίες επιβάλλουν έναν ανταγωνιστικό περιορισμό στον υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο», χωρίς να παρέχει την παραμικρή αιτιολογία. Ωστόσο, είναι το λιγότερο παράξενος και αδικαιολόγητος ο συλλογισμός αυτός της ΕΕΤΤ, όταν μάλιστα η ίδια νωρίτερα έχει διαπιστώσει ότι για να παρέχει κάποιος μισθωμένες γραμμές άνω των 2 Mbps απαιτείται, μεταξύ άλλων, κατασκευή πρόσθετων συνδέσεων οπτικής ίνας με τους τελικούς χρήστες, για την οποία θα πρέπει να καταβληθεί μη ανακτήσιμο κόστος εκσκαφής και διέλευσης, που είναι δυστυχώς ιδιαίτερα υψηλό, ενόψει μάλιστα και της παντελούς έλλειψης νομικού πλαισίου σε ότι αφορά τα δικαιώματα διέλευσης. Η ΕΕΤΤ δεν αιτιολογεί πώς είναι δυνατόν να αποτελεί κίνητρο για έναν πάροχο να επενδύσει μεγάλα χρηματικά ποσά στην κατασκευή οπτικών ινών για την παροχή μισθωμένων γραμμών άνω των 2 Mbps και να αναμένει λογικά ότι θα αποσβέσει την επένδυσή του, όταν η ίδια έχει ήδη διαπιστώσει (σελ. 14) ότι οι μισθωμένες γραμμές άνω των 2 Mbps «...είναι της τάξης λίγων δεκάδων». Κι όλα αυτά όταν η ίδια η ΕΕΤΤ διαπιστώνει (σελ. 47) ότι «Ένα σημαντικό εμπόδιο για την ύπαρξη ανταγωνισμού στη λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών είναι το σημαντικό επίπεδο του μη ανακτήσιμου κόστους που σχετίζεται με την είσοδο στην αγορά. Το να εισέλθει κάποιος στην αγορά σε κλίμακα τέτοια που να μπορεί να αναπαράγει το υπάρχον τοπικό δίκτυο και δίκτυο κορμού του ΟΤΕ θεωρείται απίθανο κατά την διάρκεια της παρούσας εξέτασης. Προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάπτυξη του ανταγωνισμού

και προκειμένου να δοθούν κίνητρα στους εναλλακτικούς παρόχους ώστε να ανέβουν στη σκάλα των επενδύσεων, πρέπει να σχεδιασθούν οι κατάλληλες ρυθμιστικές υποχρεώσεις που να επιτρέπουν την πρόσβαση στα χονδρικά προϊόντα του ΟΤΕ. Κατά τον σχεδιασμό των ως άνω ρυθμιστικών υποχρεώσεων, η ΕΕΤΤ πρέπει να διασφαλίσει ότι είναι αναλογικές και ότι λαμβάνουν επαρκώς υπόψη τους την ανάγκη να δοθούν κίνητρα για επενδύσεις». Η μη επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής άνω των 2 Mbps δεν φαίνεται να αποτελεί κίνητρο για επενδύσεις, αλλά αντίθετα μάλλον αποθαρρύνει κάθε σχετικό επενδυτικό πλάνο.

Επιπλέον, είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη από την ΕΕΤΤ ότι οι πελάτες του ΟΤΕ για τις μισθωμένες γραμμές λιανικής άνω των 2 Mbps είναι κατά κύριο λόγο, αν όχι αποκλειστικά, οι εναλλακτικοί πάροχοι-ανταγωνιστές του ΟΤΕ. Η μη επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων αναφορικά με την παροχή των προϊόντων αυτών επιτρέπει στον ΟΤΕ να επιβαρύνει οικονομικά τους ανταγωνιστές του με υπερτιμολογήσεις, απομυζώντας τους σημαντικά χρηματικά ποσά, τα οποία θα μπορούσαν να επενδυθούν σε υποδομές, καθιστώντας τους εναλλακτικούς παρόχους αποτελεσματικότερους και πιο ανταγωνιστικούς. Τα οικονομικά οφέλη από τις υπερτιμολογήσεις αυτές τα εκμεταλλεύεται ο ΟΤΕ για να επιδοτεί σταυροειδώς τις οικονομικές απώλειες από την παροχή μισθωμένων γραμμών λιανικής στις οποίες αντιμετωπίζει ανταγωνισμό σε υπερβολικά χαμηλές, και πολλές φορές κάτω του κόστους, τιμές, με προφανή στόχο να εξοβελίσει από την αγορά τους ανταγωνιστές τους. Οι επιπτώσεις που έχει συνολικά αυτή η συμπεριφορά του ΟΤΕ στην προσπάθεια για εγκαθίδρυση καθεστώτος ελεύθερου ανταγωνισμού στην αγορά είναι προφανώς αυτονόητες και για να αντιμετωπιστούν είναι απαραίτητη η άμεση και ουσιαστική ρυθμιστική παρέμβαση από την ΕΕΤΤ.

Τέλος, μια ακόμα πτυχή που θα πρέπει οπωσδήποτε να εξετάσει και να λάβει υπόψη της η ΕΕΤΤ, είναι η πρακτική του ΟΤΕ να παρέχει σε ακαδημαϊκά-ερευνητικά ιδρύματα προϊόντα μισθωμένων γραμμών, τα οποία δεν υπάρχουν σε κανέναν από τους τιμοκαταλόγους που δημοσιεύει, σε εξαιρετικά χαμηλά τιμές, σε σύγκριση με τις αντίστοιχες που επιβάλλει στους ανταγωνιστές του, με αποτέλεσμα τα ιδρύματα αυτά να μετατρέπονται σε παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου, ανταγωνιζόμενα αθέμιτα και αποφεύγοντας κάθε είδους ρύθμιση τους εναλλακτικούς παρόχους. Οι τελευταίοι προφανώς αδυνατούν να παρακολουθήσουν τα εξαιρετικά χαμηλά τιμολόγια των ακαδημαϊκών ερευνητικών ιδρυμάτων και να τα ανταγωνιστούν αποτελεσματικά, ενόψει αφενός μεν των υψηλών χρηματικών ποσών που είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν στον ΟΤΕ για τα απαραίτητα μισθωμένα κυκλώματα, αφετέρου δε του γεγονότος ότι πρόκειται για εταιρίες οι οποίες οφείλουν να δραστηριοποιούνται επικερδώς, προκειμένου να επιβιώσουν, περιορισμό τον οποίο δεν υφίστανται τα ερευνητικά-ακαδημαϊκά ιδρύματα λόγω του διαφορετικού αντικειμένου και σκοπού που επιδιώκουν. Ο στόχος του ΟΤΕ είναι προφανής: η έμμεση εξόντωση των εναλλακτικών παρόχων, με μεθόδους που φαντάζουν αρχικά να εδράζονται σε κοινωνικά κριτήρια, αλλά στην πραγματικότητα θα μεταβληθούν σε μπουμερανγκ αν καταργηθεί πλήρως ο ανταγωνισμός και επανεγκαθιδρυθεί το μονοπώλιο του ΟΤΕ. Όλα αυτά τα προβλήματα και οι παράνομες πρακτικές θα μπορούσαν να περιοριστούν ή και να εκλείψουν με την επιβολή της ρυθμιστικής υποχρέωσης διαφάνειας. Για τους λόγους αυτούς είναι απαραίτητο η ΕΕΤΤ να επανεξετάσει την στάση της σε ότι αφορά την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην αγορά μισθωμένων γραμμών άνω των 2 Mbps.

3. Εσφαλμένα και ανατιολόγητα συμπεράσματα σχετικά με την ύπαρξη ανταγωνισμού στην σχετική αγορά

Το γεγονός ότι το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ στην σχετική αγορά της ελάχιστης δέσμης μισθωμένων γραμμών ανέρχεται σε 97%...!!! και παραμένει σταθερό για το 2004 και το 2005 δεν υποδεικνύει ότι ο ανταγωνισμός στην αγορά «... έχει παραμείνει σχετικά αδύναμος...» όπως λανθασμένα συμπεραίνει η ΕΕΤΤ (σελ. 26). Αποδεικνύει, αντίθετα, ότι ο ανταγωνισμός είναι ανύπαρκτος, καθώς μάλιστα η ίδια η ΕΕΤΤ διαπιστώνει ότι ο ΟΤΕ «...ανακτά μικρά μερίδια αγοράς από διάφορους εναλλακτικούς παρόχους». Αυτό το υπερβολικά υψηλό μερίδιο αγοράς, που παραμένει σταθερό κατά την διάρκεια μιας σημαντικής χρονικής περιόδου, «...σε σχέση με μια δέσμη υπηρεσιών που χαρακτηρίζεται από υψηλότερο επίπεδο ανταγωνισμού σε άλλες χώρες της ΕΕ...» (σελ. 27), δεν αποτελεί «ισχυρή ένδειξη ότι η αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική» όπως συμπεραίνει η ΕΕΤΤ. Αποτελεί απόδειξη ότι η αγορά συνιστά στην ουσία μονοπώλιο του ΟΤΕ, και ότι τα μέτρα που έχουν μέχρι σήμερα επιβληθεί, είτε ex ante είτε ex post, ήταν απολύτως αναποτελεσματικά και θα πρέπει να γίνουν αυστηρότερα, σε ότι αφορά την ρύθμιση ex ante, ενώ είναι απαραίτητο να ληφθούν εκ νέου μέτρα ex post, με βάση το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, και να επιβληθούν πρόστιμα και περιοδικές χρηματικές ποινές που θα έχουν όμως, σε αντίθεση με ότι συνέβη μέχρι σήμερα, αποτρεπτικό χαρακτήρα.

Και φυσικά, ούτε λόγος να γίνεται ότι με μερίδια αγοράς 97% είναι απαραίτητο να εξεταστούν και άλλες παράμετροι προκειμένου να θεμελιωθεί η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης... Οι σχετικές αναφορές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις οποίες παραπέμπει η ΕΕΤΤ (σελ. 25-26), αφορούν μερίδια αγοράς γύρω στο 40%...!!! Είναι τουλάχιστον αστείο να υποστηρίζει κανείς ότι μια εταιρία, όπως ο ΟΤΕ, με μερίδιο αγοράς 97% σταθερό για μια μακρά χρονική περίοδο συνιστά κάτι άλλο από μονοπώλιο, και ότι χρειάζεται να εξεταστούν και ληφθούν υπόψη και άλλα στοιχεία για να συμπεράνει κανείς ότι ο ανταγωνισμός είναι ανύπαρκτος...

Ενόψει της κατάστασης αυτής δύσκολα γίνεται αντιληπτό για ποιους λόγους και με ποια κριτήρια η ΕΕΤΤ αποφάσισε την έγκριση του εκπτώτικου πακέτου λιανικής του ΟΤΕ Datarack 2005. Εξέτασε ποτέ η ΕΕΤΤ μήπως η προσφορά του πακέτου αυτού συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης με την μορφή loyalty/fidelity rebates; Η σχετική απόφαση υποχρέωνε τον ΟΤΕ να παρέχει στην ΕΕΤΤ κάθε δύο μήνες όλα τα απαραίτητα στοιχεία προκειμένου να ελέγχεται απολογιστικά η συμβατότητα των εφαρμοζόμενων τιμών με τους κανόνες περί ανταγωνισμού για κάθε κατηγορία πελατών. Συμμορφώθηκε ο ΟΤΕ με την υποχρέωσή του αυτή; Διενήργησε η ΕΕΤΤ τον σχετικό έλεγχο και αν ναι, σε ποια συμπεράσματα κατέληξε.

Περαιτέρω, είναι απορίας άξιον πως η ΕΕΤΤ, παρά το γεγονός ότι η ίδια διαπιστώνει (σελ. 41-42) ότι «...όσον αφορά την τιμολογιακή πολιτική του ΟΤΕ, ο ΟΤΕ επανέλαβε κατ' ουσία την προηγούμενη πρακτική του δεδομένου ότι υπέβαλε τιμολογιακή πολιτική για μια σειρά υπό ρύθμιση υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των μισθωμένων γραμμών (χονδρικής και λιανικής), η οποία θα εφαρμοσθεί το 2006, χωρίς εντούτοις να έχει υποβάλει ως όφειλε στην ΕΕΤΤ τα στοιχεία τα οποία αιτούντο για τη διενέργεια του κοστολογικού ελέγχου για το έτος 2006 (με απολογιστικά στοιχεία 2004)», εντούτοις με πρόσφατη Απόφασή της επέτρεψε στον ΟΤΕ να εφαρμόσει τιμολόγια ως προσωρινά μέχρι τον προσδιορισμό κοστοστρεφών τιμολογίων. Ως τότε η ρυθμιστική αρχή είναι διατεθειμένη να ανέχεται την μη συμμόρφωση του ΟΤΕ με τις εκ του νόμου υποχρεώσεις του και παράλληλα να του επιτρέπει να εφαρμόζει εμπορικές πρακτικές (εκπτώτικα πακέτα) που είναι τουλάχιστον αμφίβολο ότι συμβιβάζονται με το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού...; Το σκεπτικό της ΕΕΤΤ ότι δήθεν «...η μη

συμμόρφωση του ΟΤΕ με τις εκ του νόμου υποχρεώσεις του δε μπορεί να οδηγήσει σε περιορισμό ή επιβράδυνση του ρυθμού της ανάπτυξης του ανταγωνισμού στην αγορά», είναι μάλλον ακατανόητο όταν μάλιστα χρησιμοποιείται αυθαίρετα ως άλλοθι από την ρυθμιστική αρχή για να επιτρέψει στον ΟΤΕ να εφαρμόσει ένα εκπρωτικό πακέτο, το Datarack 2006, που αφορά αποκλειστικά λιανικούς πελάτες και έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με το Datarack 2005...!!! Τα μονοπωλιακά μερίδια αγοράς του ΟΤΕ και ο ανύπαρκτος ανταγωνισμός, σε συνδυασμό με την εν γένει συμπεριφορά του ΟΤΕ, μάλλον σε άλλα συμπεράσματα και άλλου είδους ενέργειες και μέτρα θα έπρεπε να έχουν οδηγήσει την ρυθμιστική αρχή...

4. Αναιτιολόγητη παράλειψη συνεκτίμησης κάποιων παραμέτρων αθέμιτης συμπεριφοράς του ΟΤΕ στα πλαίσια κατάχρησης της δεσπόζουσας θέσης του

Στην ανάλυση της ΕΕΤΤ για την κάθετη επέκταση ισχύος του ΟΤΕ (σελ. 35-36) η ΕΕΤΤ δείχνει να αγνοεί μια από τις σημαντικότερες παράνομες και αθέμιτες πρακτικές του, η οποία επιπλέον δεν είναι απλά πιθανό να παρατηρηθεί στο μέλλον αλλά συνιστά γεγονός που βιώνει η αγορά εδώ και αρκετά χρόνια: την άρνησης χρήσης ιδίων μέσων των εναλλακτικών παρόχων (π.χ. ασυρματικά κυκλώματα, οπτικές ίνες, κλπ.), η οποία έχει εξελιχθεί σε ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια εισόδου στην αγορά, παρά το γεγονός ότι έχουν υπάρξει σχετικές αποφάσεις της ρυθμιστικής αρχής που επιβάλλουν σχετική υποχρέωση στον ΟΤΕ. Ωστόσο, οι επαπειλούμενες ή/και επιβληθείσες ποινές, όταν αντιπαρατίθενται στα οφέλη από την συνέχιση της παραβίασης των σχετικών διατάξεων της νομοθεσίας, είναι προφανώς ασήμαντες και είναι αδύνατο να έχουν αποτρεπτικό χαρακτήρα, όπως έχει αποδείξει η μέχρι σήμερα εμπειρία...

5. Εσφαλμένη και αναιτιολόγητη κατάργηση της υποχρέωσης του ΟΤΕ να υποβάλει Προσφορά Μισθωμένων Γραμμών, γεγονός που στην πραγματικότητα συνιστά χαλάρωση των επιβαλλομένων κανονιστικών υποχρεώσεων

Η ΕΕΤΤ, σύμφωνα με το υπό διαβούλευση προτεινόμενο σχέδιο κανονιστικών υποχρεώσεων, εντελώς αναιτιολόγητα καταργεί...!!! την υποχρέωση του ΟΤΕ να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ Προσφορά Μισθωμένων Γραμμών. Αξίζει να γίνει αναφορά στη μέχρι σήμερα κατάσταση και στα πρακτικά αποτελέσματα της επιβολής στον ΟΤΕ της σχετικής υποχρέωσης.

Με βάση το προηγούμενο νομικό καθεστώς, η Προσφορά Μισθωμένων Γραμμών του ΟΤΕ θα έπρεπε να έχει συγκεκριμένο και αναλυτικά περιγραφόμενο στην σχετική απόφαση της ΕΕΤΤ (255/84/2002) ελάχιστο περιεχόμενο. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 3(3) της ως άνω απόφασης, «...η ΕΕΤΤ ελέγχει την προσφορά και προβαίνει σε τροποποιήσεις αυτής, στο βαθμό που είναι αναγκαίο για την εφαρμογή των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με τις αρχές παροχής ανοικτού δικτύου και τις αρχές υγιούς ανταγωνισμού». Ακόμα, το άρθρο 12 της ως άνω απόφασης προέβλεπε την επιβολή διοικητικών κυρώσεων από την ΕΕΤΤ σε περίπτωση παραβίασης των σχετικών με την Προσφορά Μισθωμένων Γραμμών διατάξεων. Πράγματι, με την απόφασή της 269/73/6-12-2002 η ΕΕΤΤ ενέκρινε την προσφορά μισθωμένων γραμμών που υποβλήθηκε από τον ΟΤΕ, έκρινε ωστόσο αναγκαίο να επιφέρει προηγουμένως συγκεκριμένες τροποποιήσεις, διότι προφανώς το περιεχόμενο των προτάσεων του ΟΤΕ απείχε ουσιωδώς από το απαραίτητο για την εγκαθίδρυση καθεστώτος ελεύθερου και ανόθευτου ανταγωνισμού στην σχετική αγορά.

Είχε πρακτικό αποτέλεσμα η επιβολή της σχετικής υποχρέωσης; Όπως αποδεικνύουν τα γεγονότα όχι. Ο ΟΤΕ συνέχισε ακάθεκτος την παραβίαση των σχετικών διατάξεων της τηλεπικοινωνιακής νομοθεσίας και της νομοθεσίας για τον ελεύθερο ανταγωνισμό, όπως η ίδια η ΕΕΤΤ αναφέρει (σελ. 42-44), με αποτέλεσμα να του επιβληθούν πρόστιμα με δύο ξεχωριστές

αποφάσεις της ΕΕΤΤ, το 2002 και το 2005. Με την δεύτερη μάλιστα απόφασή της η ΕΕΤΤ επέβαλε συνολικό πρόστιμο ύψους 2.000.000 Ευρώ στον ΟΤΕ για καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης η οποία περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, ανεπαρκή παροχή πληροφοριών σχετικά με την παροχή μισθωμένων γραμμών και παροχή ανεπαρκούς ενημέρωσης σχετικά με τις τιμές και μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις να διαθέτει συμβάσεις που παρέχονται με βάση μια σειρά προκαθορισμένης ελάχιστης δέσμης απαιτήσεων.

Ενώ λοιπόν με βάση τα παραπάνω η ΕΕΤΤ καταλήγει αρχικά στο ορθό συμπέρασμα (σελ. 45) ότι «...η υφιστάμενη ex ante ρύθμιση θα πρέπει, ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ, να διατηρηθεί για την ελάχιστη δέσμη μισθωμένων γραμμών έως και 2 Mbps, αλλά και να επεκταθεί από ορισμένες ουσιαστικές απόψεις», υιοθετεί αργότερα (σελ. 51), εντελώς αντιφατικά και χωρίς να παρέχει καμία πλήρη, σαφή, επαρκή και νόμιμη αιτιολογία, την αυθαίρετη άποψη ότι «...οι ως άνω υποχρεώσεις (δηλαδή η απλή υποχρέωση δημοσίευσης «με εύκολα προσβάσιμο τρόπο», τον οποίο σημειωτέον δεν ορίζει στην απόφασή της...!!!) καλύπτουν τις απαιτήσεις για διαφάνεια και συνεπώς προτείνει να ανακληθούν οι υπάρχουσες υποχρεώσεις του ΟΤΕ για δημοσίευση προσφοράς για λιανικές μισθωμένες γραμμές».

Με άλλα λόγια, όχι μόνο δεν διατηρεί ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ τις ήδη επιβληθείσες υποχρεώσεις, όχι μόνο δεν τις επεκτείνει, αλλά αντίθετα τις κάνει ηπιότερες, διευκολύνοντας την συνέχιση της διάπραξης παραβιάσεων από τον ΟΤΕ.

Με βάση την μέχρι σήμερα συμπεριφορά του ΟΤΕ στην αγορά των μισθωμένων γραμμών αλλά και στο σύνολο των επιμέρους αγορών που δραστηριοποιείται στα πλαίσια εν γένει της ελληνικής τηλεπικοινωνιακής αγοράς, όπου έχουν διαπιστωθεί πλείστες όσες παραβιάσεις, έχουν επιβληθεί πρόστιμα, αλλά παρόλα αυτά ο ΟΤΕ εξακολουθεί να παρανομεί, προφανώς διότι τα οφέλη που αποκομίζει από τις παραβιάσεις είναι μεγαλύτερα από τις επιβαλλόμενες ποινές και πρόστιμα, που βέβαια αποφεύγει να καταβάλει εκμεταλλευόμενος τις ευκαιρίες που του παρέχει το ελληνικό σύστημα απονομής της δικαιοσύνης και οι αδυναμίες του, είναι τουλάχιστον ουτοπικό να αναμένει κανείς από τον ΟΤΕ ότι θα συμμορφωθεί με υποχρεώσεις ηπιότερης μορφής, όταν αποδεδειγμένα μέχρι σήμερα έχει αδιαφορήσει και αγνοήσει υποχρεώσεις η παραβίαση των οποίων ρητά επέσυρε την επιβολή διοικητικών ποινών.

Η πρόθεση της ΕΕΤΤ να άρει την υποχρέωση υποβολής Προσφοράς Μισθωμένων Γραμμών είναι ασύμβατη και με την γενικότερη αρχή που η ίδια διατυπώνει και πρέπει να διέπει την επιλογή ρυθμιστικών υποχρεώσεων (σελ. 46), δηλαδή ότι «...οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις θα επιλεγούν και σχεδιασθούν με τρόπο που να διασφαλίζει, στο μέτρο του δυνατού, ότι η συμμόρφωση (του ρυθμιζόμενου) με τη ρύθμιση υπερτερεί των προτερημάτων της αποφυγής συμμόρφωσης με τη ρύθμιση...».

Τέλος, η ΕΕΤΤ δεν λαμβάνει υπόψη της ότι στην Ισπανία, όπου η κατάσταση που επικρατεί στην τηλεπικοινωνιακή αγορά παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με την αντίστοιχη ελληνική πραγματικότητα, η ρυθμιστική αρχή επιβάλλει στον δεσπόζοντα οργανισμό την υποχρέωση υποβολής Προσφοράς Μισθωμένων Γραμμών αναφορικά με την ελάχιστη δέσμη μισθωμένων γραμμών.

Με βάση τα παραπάνω, η προτεινόμενη προσέγγιση της ΕΕΤΤ είναι το λιγότερο άκαιρη, ακατανόητη, αναιτιολόγητη, και ως εκ τούτου θα πρέπει να επανεξεταστεί και ανακληθεί.

4.4.HOL

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τον Ορισμό Αγοράς

E.1. Συμφωνείτε με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά που θεωρεί η EETT ότι προσφέρονται με τα προϊόντα και υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών;

HELLAS ON LINE : Συμφωνούμε εν μέρει. Διαφωνούμε με την δυνατότητα που υπονοείται στην διαβούλευση για την υποκατάσταση μεταξύ των γραμμών εύρους από 64Kbps μέχρι 2 Mbps. Τούτο διότι τέστ τα οποία έχει εκπονήσει η Εταιρία μας και τα οποία σας έχουμε υποβάλει κατά την διαδικασία Επίλυσης της Διαφοράς μας με την ΟΤΕ αποδεικνύουν ότι ακόμη και στο εύρος αυτό η θεωρία της υποκατάστασης είναι εξαιρετικά δύσκολο να λειτουργήσει: απαιτούνται μεγάλα κόστη από τον τελικό πελάτη σε αντικατάσταση τερματικού εξοπλισμού. Επίσης το γεγονός ότι ο ΟΤΕ δεν αιτιολογεί κοστοστρεφώς τα τιμολόγιά του μέχρι σήμερα, με αποτέλεσμα διαρκείς παρεμβάσεις της EETT για την αναπροσαρμογή των τιμολογίων ή επιφυλάξεις επ' αυτών, δημιουργεί μία διαρκή ανασφάλεια όσον αφορά την διαμόρφωση της τελικής τιμής αφενός και της περιόδου που αυτή ισχύει αφετέρου, με αποτέλεσμα οι πελάτες λιανικής να είναι ιδιαίτερος διστακτικοί στο να προβούν σε αναγκαίες επενδύσεις για την υποκατάσταση μισθωμένης γραμμής συγκεκριμένης ταχύτητας με άλλη μεγαλύτερη ταχύτητα και να επωφεληθούν της χαμηλότερης πιθανά τιμής. Αν τώρα σε αυτή την δυσλειτουργία προστεθεί και ο παράγοντας καθυστέρησης της παράδοσης της νέας γραμμής, σύμφωνα με τα κρατούντα σήμερα, τότε διαπιστώνει κανείς ότι η δυνατότητα της υποκατάστασης ουσιαστικά αναιρείται παντελώς. Για τον λόγο αυτό έχουμε υποστηρίξει και στον παρελθόν ότι η θεωρία της υποκατάστασης προϋποθέτει για να λειτουργήσει προς όφελος του τελικού καταναλωτή, ώριμη αγορά από πλευράς συνθηκών ανταγωνισμού.

E.2. Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ξεχωριστή αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps;

HELLAS ON LINE : Συμφωνούμε αναφορικά με το ότι οι ταχύτητες άνω των 2Mbps θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως χωριστή αγορά. Αναφορικά όμως με τα κυκλώματα από 64Kbps μέχρι και 2048Kbps, το κείμενο της Διαβούλευσης δεν αναλύει επαρκώς τις δυνατότητες υποκατάστασης μεταξύ διαφορετικών ταχυτήτων.

Η μελέτη της τιμολογιακής δομής που παρατίθεται στη σελ. 15 του κειμένου, δείχνει μεν ότι μεταξύ «γειτονικών ταχυτήτων» με μικρό «βήμα» αύξησης της ταχύτητας, υφίστανται δυνατότητες υποκατάστασης με οριακές αυξήσεις κόστους (πχ μια αύξηση τιμής κατά 10% στην ταχύτητα 256 Kbps οδηγεί σε κόστος σχεδόν ίσο με αυτό της ταχύτητας 384 Kbps, για αστικό κύκλωμα 5km). Κάτι τέτοιο όμως δεν ισχύει μεταξύ κυκλωμάτων με μεγαλύτερη διαφορά στην ταχύτητα, πχ μεταξύ των κυκλωμάτων 512Kbps και 1024Kbps, ή μεταξύ των κυκλωμάτων 1024Kbps και 1920Kbps. Πολύ περισσότερο δε, δεν υφίσταται οικονομικά αποδοτική ευκαιρία υποκατάστασης μιας ταχύτητας ίσης με $n \cdot 64$ Kbps με n κυκλώματα 64Kbps ή με (n/v) κυκλώματα ταχύτητας $v \cdot 64$ (πχ αντικατάσταση ενός κυκλώματος 1024 Kbps με 8 κυκλώματα 64Kbps ή με 4 κυκλώματα 256Kbps). Και στις περιπτώσεις αυτές, το κόστος που προκύπτει είναι πολλαπλάσιο του κόστους του αρχικού κυκλώματος έστω και αν αυτό το τελευταίο προσ αυξηθεί κατά 10%.

Όλα τα παραπάνω φαινόμενα προκύπτουν από την φθίνουσα μονοτονικότητα της συνάρτησης μέσης τιμής (ανά Kbps ή και ανά 64Kbps), η οποία αφήνει μεν περιθώρια για υποκατάσταση μεταξύ ορισμένων άμεσα γειτονικών ταχυτήτων, αλλά ταυτόχρονα δεν ενθαρρύνει

υποκατάσταση μεταξύ ταχυτήτων που απέχουν αρκετά μεταξύ τους. Να σημειωθεί δε ότι η ΟΤΕ ΑΕ τεχνικά διαθέτει, αλλά τιμολογιακά αποτρέπει την αγορά κυκλωμάτων άλλων ενδιάμεσων ταχυτήτων, ορίζοντας ότι αυτά θα τιμολογούνται με την τιμή της αμέσως υψηλότερης ταχύτητας που εμφανίζεται στον τιμοκατάλογο (πχ αν πελάτης ζητήσει κύκλωμα ταχύτητας 640Kbps θα του δοθεί μεν αλλά θα τιμολογηθεί στην τιμή του κυκλώματος 1024Kbps, όπως αναφέρεται στον τιμοκατάλογο που η ΟΤΕ ΑΕ έχει αναρτήσει στον δικτυακό της τόπο).

Για τους λόγους αυτούς, διαφωνούμε με την δυνατότητα που υponοείται στην διαβούλευση για την υποκατάσταση μεταξύ των γραμμών εύρους από 64Kbps μέχρι 2 Mbps. Τούτο διότι τέστ τα οποία έχει εκπονήσει η Εταιρία μας και τα οποία σας έχουμε υποβάλει, αποδεικνύουν ότι ακόμη και στο εύρος αυτό η θεωρία της υποκατάστασης είναι εξαιρετικά δύσκολο να λειτουργήσει: απαιτούνται μεγάλα κόστη από τον τελικό πελάτη σε αντικατάσταση τερματικού εξοπλισμού. Επίσης το γεγονός ότι ο ΟΤΕ δεν αιτιολογεί κοστοστρεφώς τα τιμολόγια του μέχρι σήμερα, με αποτέλεσμα διαρκείς παρεμβάσεις της ΕΕΤΤ για την αναπροσαρμογή των τιμολογίων ή επιφυλάξεις επ' αυτών, δημιουργεί μία διαρκή ανασφάλεια όσον αφορά την διαμόρφωση της τελικής τιμής αφενός και της περιόδου που αυτή ισχύει αφετέρου, με αποτέλεσμα οι πελάτες λιανικής να είναι ιδιαίτερος διστακτικοί στο να προβούν σε αναγκαίες επενδύσεις για την υποκατάσταση μισθωμένης γραμμής συγκεκριμένης ταχύτητας με άλλη μεγαλύτερη ταχύτητα και να επωφεληθούν της χαμηλότερης πιθανά τιμής. Αν τώρα σε αυτή την δυσλειτουργία προστεθεί και ο παράγοντας καθυστέρησης της παράδοσης της νέας γραμμής, σύμφωνα με τα κρατούντα σήμερα, τότε διαπιστώνει κανείς ότι η δυνατότητα της υποκατάστασης ουσιαστικά αναιρείται παντελώς. Για τον λόγο αυτό έχουμε υποστηρίξει και στον παρελθόν ότι η θεωρία της υποκατάστασης προϋποθέτει για να λειτουργήσει προς όφελος του τελικού καταναλωτή, ώριμη αγορά από πλευράς

Το παραπάνω σύνθετο πλαίσιο αναφορικά με τις δυνατότητες υποκατάστασης, κατά την άποψή μας, δεν θέτει μεν υπό αμφισβήτηση την ορθότητα της θεώρησης όλου του φάσματος των ταχυτήτων αυτών ως μίας ενιαίας αγοράς, δημιουργεί όμως πιθανά θέματα στον συνδυασμό της έννοιας της «ενιαίας αγοράς» με αυτή της «ελάχιστης δέσμης μισθωμένων γραμμών», ως προς τα ρυθμιστικά μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν. Συγκεκριμένα, η θεώρηση των ταχυτήτων έως και 2Mbps ως ενιαίας αγοράς, σε συνδυασμό με τις άνισες δυνατότητες οικονομικά αποδοτικής υποκατάστασης που καταδείχθηκαν προηγουμένως, καθιστά ανεπαρκή τη ρύθμιση των τιμών μόνο της «ελάχιστης δέσμης» όπως ορίζεται αυτή από την Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να προωθηθεί η ανάπτυξη και ο ανταγωνισμός στην εν λόγω αγορά.

Η ΕΕΤΤ θα πρέπει με σαφήνεια να προχωρήσει σε ρύθμιση των τιμών όλων των κυκλωμάτων που απαρτίζουν την εν λόγω αγορά, περιλαμβανομένων και των ενδιάμεσων, προκειμένου να διατηρηθεί η κοστοστρέφεια και η μονοτονικότητα του σχετικού τιμοκαταλόγου, μονοτονικότητα που ίσχυε μέχρι και την 23/12/2003, αλλά από τις 23/12/2003 μέχρι και σήμερα έχει πάψει να ισχύει, καθώς η ΟΤΕ ΑΕ εφαρμόζει τις τιμές που ορίζουν οι αποφάσεις της ΕΕΤΤ για την «ελάχιστη δέσμη», αλλά θέτει ενδιάμεσως τιμές οι οποίες δεν είναι αναλογικές ως προς τις τιμές των άκρων του φάσματος ταχυτήτων, αλλά αντανακλούν υψηλότερη κατ' αναλογία τιμολόγηση, με προφανή σκοπό της ΟΤΕ ΑΕ να αντισταθμίσει τις απώλειες εσόδων-κερδών από τα κυκλώματα 64Kbps και 2048Kbps, μέσω των αναλογικά υψηλότερων περιθωρίων από τις ενδιάμεσες ταχύτητες.

E.3. Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ενιαία σχετική αγορά για αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps;

HELLAS ON LINE : Συμφωνούμε

E.4. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα της EETT ότι η αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps, είναι εθνική;

HELLAS ON LINE : Συμφωνούμε

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με την Ανάλυση Αγοράς

E.5. Συμφωνείτε με την ανάλυση αγοράς της EETT;

HELLAS ON LINE : Συμφωνούμε

E.6. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα της EETT αναφορικά με τον δυνητικό ανταγωνισμό και την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος;

HELLAS ON LINE : Συμφωνούμε

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τις Ρυθμιστικές υποχρεώσεις

E.7. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή στον ΟΤΕ της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης;

HELLAS ON LINE : Συμφωνούμε.

E.8. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή υποχρέωσης κοστοστρέφειας καθώς και ότι η υποχρέωση κοστοστρέφειας θα πρέπει να βασίζεται στην μεθοδολογία ΠΚΚ/TK (FDC/CCA);

HELLAS ON LINE : Συμφωνούμε για την υποχρέωση υποβολής κοστοστρέφειας, χωρίς να εκφέρουμε άποψη για την μεθοδολογία που θα πρέπει να χρησιμοποιείται.

E.9. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή υποχρέωσης διαφάνειας των λιανικών τιμών και των άλλων όρων και προϋποθέσεων για τις λιανικές μισθωμένες γραμμές στην ελάχιστη δέσμη λιανικής (έως και 2 Mbps);

HELLAS ON LINE : Συμφωνούμε.

ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

HELLAS ON LINE : Το κείμενο της Διαβούλευσης δεν συζητά το θέμα των απολογιστικών εκπτώσεων λιανικής («Data pack») και πώς αυτές επηρεάζουν την αγορά χονδρικής μισθωμένων γραμμών. Συγκεκριμένα, ενώ η ύπαρξη απολογιστικών εκπτώσεων βάσει αγορών αποτελεί μια καθιερωμένη πρακτική των ανοιχτών αγορών, η προσφορά τέτοιων εκπτώσεων μόνο στη λιανική, δημιουργεί πρόσθετα εμπόδια στην ανάπτυξη της αγοράς χονδρικής, μέσω του φαινομένου της συμπίεσης περιθωρίου, αφού ένα σημαντικό μέρος του περιθωρίου που υπάρχει μεταξύ λιανικής και χονδρικής τιμής τιμοκαταλόγου εξανεμίζεται λόγω της ύπαρξης των απολογιστικών εκπτώσεων λιανικής, οι οποίες δίνονται μάλιστα από χαμηλά όρια ετήσιων λογαριασμών. Ένα παράδειγμα (ποσά χωρίς ΦΠΑ): ο ετήσιος λογαριασμός των μηνιαίων τελών για 2 αστικά κυκλώματα 1920Kbps (δεν περιλαμβάνονται τα τέλη εγκατάστασης, τα οποία δεν

υπολογίζονται στις απολογιστικές εκπτώσεις), είναι 18.653 ευρώ. Επί του ποσού αυτού δίδεται έκπτωση 7% κάτι που κάνει το τελικό κόστος για τον πελάτη λιανικής 17.347 ευρώ.

Το αντίστοιχο κόστος χονδρικής είναι 16.115 ευρώ χωρίς να προσφέρονται απολογιστικές εκπτώσεις. Άρα λόγω της ύπαρξης των απολογιστικών εκπτώσεων μόνο στη λιανική, το πραγματικό περιθώριο χονδρικής ανέρχεται σε 7,1%, ενώ σε επίπεδο αρχικού τιμοκαταλόγου, αυτό εμφανίζεται ως 13,6%. Κάτι που οδηγεί σε προφανή συμπίεση περιθωρίου. Να σημειωθεί δε ότι το φαινόμενο να δίδονται απολογιστικές εκπτώσεις σε πελάτες λιανικής και όχι σε πελάτες χονδρικής αποτελεί πρωτοτυπία, δεδομένου ότι τόσο η διεθνής όσο και η εγχώρια πρακτική στο θέμα αυτό είναι να δίδονται απολογιστικές εκπτώσεις στους πελάτες χονδρικής και όχι λιανικής.

4.5. COSMOLINE

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τον Ορισμό Αγοράς

1. Συμφωνείτε με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά που θεωρεί η EETT ότι προσφέρονται με τα προϊόντα και υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών;

Συμφωνούμε με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά όπως τα ορίζει η EETT.

2. Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ξεχωριστή αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2Mbps;

Συμφωνούμε, οι λιανικές μισθωμένες γραμμές έως 2Mbps είναι κατά πολύ φτηνότερες από αυτές άνω των 2Mbps. Οι τιμές δεν διαφοροποιούνται σε σχέση με το αν οι γραμμές είναι αναλογικές ή ψηφιακές, ενώ και από την πλευρά της ζήτησης υπάρχει σαφώς υποκατάσταση ανάμεσα σε χωρητικότητες έως και 2Mbps. Ακόμη και η υποκαταστασιμότητα από την πλευρά της προσφοράς συνηγορεί στο ίδιο συμπέρασμα.

3. Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ενιαία σχετική αγορά για αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές έως και 2Mbps;

Συμφωνούμε, διότι μεν οι αναλογικές μισθωμένες γραμμές λιανικής στην Ελλάδα έχουν χωρητικότητα μέχρι 2Mbps, δε τόσο οι πάροχοι αναλογικών όσο και οι πάροχοι ψηφιακών μισθωμένων γραμμών θα μπορούσαν να ανταποκριθούν σε μία αύξηση τιμών από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο της άλλης υπηρεσίας.

4. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα της EETT ότι η αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2Mbps είναι εθνική;

Συμφωνούμε.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με την Ανάλυση Αγοράς

5. Συμφωνείτε με την ανάλυση αγοράς της EETT;

Συμφωνούμε. Η εν λόγω αγορά συνεχίζει και θα συνεχίσει να κυριαρχείται από τον ΟΤΕ, ανεξαρτήτως χωρητικότητας της μισθωμένης γραμμής. Επιπλέον, οι καταχρηστικές πρακτικές στις οποίες προβαίνει ο ΟΤΕ και η απροθυμία του να συμμορφώνεται στις ρυθμιστικές του υποχρεώσεις και στις διατάξεις του δικαίου του ανταγωνισμού, δείχνουν ότι η εικόνα αυτή πολύ δύσκολα θα αλλάξει στο μέλλον.

6. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον δυνητικό ανταγωνισμό και την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος;

Συμφωνούμε. Δεν υπάρχει κανένας εναλλακτικός πάροχος για τον οποίο να είναι οικονομικά βιώσιμο να αναπαραγάγει το δίκτυο του ΟΤΕ πανελλαδικά. Από την άλλη μεριά, δεν υπάρχει αγοραστική ισχύ στην Ελληνική αγορά ικανή να αντισταθμίσει την υπερβολική ισχύ του ΟΤΕ και δεν διακρίνουμε ότι η κατάσταση πρόκειται να αλλάξει στο άμεσο διάστημα.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τις Ρυθμιστικές υποχρεώσεις

7. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή στον ΟΤΕ της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης;

Ως γενικό σχόλιο, επισημαίνουμε την άρνηση του ΟΤΕ να συμμορφώνεται με τις κανονιστικές υποχρεώσεις που του επιβάλλονται από την ΕΕΤΤ, κάτι που έχει αποδειχθεί πολλές φορές κατά το παρελθόν και που εντάσσεται στη γενικότερη στρατηγική του δεσπόζοντος φορέα εκμετάλλευσης.

Συμφωνούμε με την προτεινόμενη επιβολή στον ΟΤΕ της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης, η οποία βεβαίως από μόνη της δεν επαρκεί για να αντιμετωπίσει την προβληματική κατάσταση στην αγορά, λόγω των συγκεκριμένων πρακτικών που χρησιμοποιεί ο ΟΤΕ. Επιπροσθέτως, θεωρούμε ότι η επιβολή της υποχρέωσης αυτής πρέπει να εξειδικευθεί. Ως παράδειγμα αναφέρουμε το εκπρωτικό πακέτο Datarack, το οποίο δίδεται στους πελάτες λιανικής χωρίς να υπάρχουν αντίστοιχες εκπτώσεις όγκου για τους πελάτες χονδρικής, κάτι που προφανώς δημιουργεί στρέβλωση και άνισους όρους ανταγωνισμού στην αγορά λιανικής.

8. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή υποχρέωσης κοστοστρέφειας καθώς και ότι η υποχρέωση κοστοστρέφειας θα πρέπει να βασίζεται στην μεθοδολογία ΠΚΚ/ΤΚ (FDC/CCA);

Συμφωνούμε. Επιπλέον όμως θεωρούμε ότι η ΕΕΤΤ θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στην αντιμετώπιση ζητημάτων όπως π.χ. price squeeze, και να διασφαλίζει ότι οι τιμές των παρεχομένων υπηρεσιών δεν είναι κάτω του κόστους, ακολουθώντας τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού. Τέλος, πρέπει να δοθεί προσοχή στις σχέσεις μεταξύ λιανικής και χονδρικής τιμής, το οποίο συνεπάγεται για την ΕΕΤΤ εκτεταμένη και στενή παρακολούθηση της αγοράς και των πρακτικών που εφαρμόζονται.

9. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή υποχρέωσης διαφάνειας των λιανικών τιμών και των άλλων όρων και προϋποθέσεων για τις λιανικές μισθωμένες γραμμές στην ελάχιστη δέσμη λιανικής (έως και 2Mbps);

Συμφωνούμε.

4.6.ΟΤΕ

α. Γενικές Παρατηρήσεις

Αναφορά και ανάλυση τιμολογίων γίνεται μόνο με βάση τα τιμολόγια του ΟΤΕ, τα οποία μέχρι και τα 2 Mbps είναι αποτέλεσμα ρυθμιστικής παρέμβασης, ενώ δεν υπάρχει καμία αναφορά σε τιμολόγια άλλων παρόχων.

Παρότι στην Ελλάδα, λόγω της υψηλής συγκέντρωσης του πληθυσμού σε συγκεκριμένα αστικά κέντρα, ενδέχεται να απαιτείται διαφοροποίηση της γεωγραφικής αγοράς για συγκεκριμένους ‘δρόμους’ που παρουσιάζουν εμπορικό ενδιαφέρον και ενδέχεται να υπάρξει εκεί ανταγωνισμός, η ανάλυση δεν υπεισέρχεται καθόλου στο θέμα αυτό. Ιδιαίτερα, η ανάλυση θεωρεί την αγορά ως ‘εθνική’, μόνο με γνώμονα το γεγονός ότι ο ΟΤΕ δραστηριοποιείται στο σύνολο της επικράτειας με ενιαία τιμολόγια. Το επιχείρημα αυτό είναι ιδιαίτερα ασθενές, δεδομένου ότι με το σκεπτικό αυτό δεν λαμβάνεται καθόλου υπόψη ο ανταγωνισμός και καμία αγορά στην ΕΕ δεν θα μπορούσε να είναι παρά εθνική.

Η ανάλυση θα πρέπει να γίνει σε βάθος χρόνου και με γνώμονα τον ταχύτερο ρυθμό εξέλιξης των αγορών και τεχνολογιών. Η EETT ελάχιστα αναφέρεται στην δυναμική της εξέλιξης της αγοράς.

Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες η ανάλυση των αγορών 13 και 14 έγινε παράλληλα με την ανάλυση της σχετικής αγοράς 7, ελάχιστη δέσμη μισθωμένων γραμμών λιανικής. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι θα έπρεπε οι αναλύσεις αυτές να πραγματοποιηθούν παράλληλα, ιδιαίτερα εάν λάβει κανείς υπόψη ότι μέχρι σήμερα οι μισθωμένες γραμμές χοντρικής παρέχονταν αντίστοιχα με τις μισθωμένες γραμμές λιανικής (εκτός από τις μισθωμένες γραμμές διασύνδεσης). Η διαφοροποίηση χοντρικής από λιανική αφορούσε εκπτώσεις χοντρικής για την κοστολόγηση των οποίων είχε μονομερώς επέμβει η EETT και όγκου, τόσο για ιδιοπαροχή, όσο και για χοντρική παροχή με στόχο την μεταπώληση σε πελάτες του παρόχου.

Η εταιρεία μας θεωρεί ότι θα έπρεπε να εξετασθεί επιπρόσθετα αυτών που χρησιμοποιεί στην ανάλυση της η EETT και η περίπτωση του κατά πόσο οι συμμετρικές υπηρεσίες μετάδοσης πάνω από αποδεσμοποιημένο τοπικό βρόχο και ΣΑΠ θα πρέπει να συμπεριληφθούν στην αγορά μισθωμένων γραμμών κάτω των 2Mbps.

Η ανάλυση δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη της (ως όφειλε και όπως είναι η πρακτική στις αναλύσεις σε άλλες χώρες της ΕΕ) την επίδραση των ρυθμιστικών υποχρεώσεων που επιβάλλονται ή είναι σε ισχύ και επηρεάζουν της συμπεριφορά των παικτών της αγοράς, καθώς επίσης και το γεγονός ότι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάτω από το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και δεδομένου ότι με επιβολή ρύθμισης στις μισθωμένες γραμμές χονδρικής, τα εμπόδια εισόδου στην αγορά λιανικής είναι χαμηλά, προτείνει την άρση της ex ante ρύθμισης στην λιανική αγορά για το ελάχιστο σύνολο μισθωμένων γραμμών (αγορά 7). (Regulatory Report 117 July 14, 2006)

E1. Συμφωνείτε με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά που θεωρεί η EETT ότι προσφέρονται με τα προϊόντα και υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών ;

Τα λειτουργικά χαρακτηριστικά που θεωρεί η EETT ότι προσφέρονται με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών περιλαμβάνουν:

συνδεσιμότητα σημείο – προς – σημείο

διαφανή μετάδοση

αποκλειστική χρήση

ενώ εξαιρείται

η κατ’ απαίτηση μεταγωγή

Για την πληρότητα του ορισμού των μισθωμένων γραμμών και δεδομένου ότι ο καθορισμός των προϊόντων που εμπίπτουν στην εν λόγω σχετική αγορά, απαιτεί λεπτομερή και σαφή ορισμό των λειτουργικών χαρακτηριστικών των μισθωμένων γραμμών, θεωρούμε ότι θα πρέπει, τα παραπάνω λειτουργικά χαρακτηριστικά να συμπληρωθούν και με την έννοια της συμμετρικότητας της χωρητικότητας της μισθωμένης γραμμής μεταξύ των δύο τερματικών

σημείων που την ορίζουν. Το σημείο αυτό αποτελεί σημαντική διαφοροποίηση σε σχέση με υπηρεσίες όπως ADSL οι οποίες επιτρέπουν στο πελάτη την μη συμμετρική χρήση της μισθωμένης γραμμής.

Παράλληλα θα θέλαμε να παρατηρήσουμε ότι η έννοια της αποκλειστικής χρήσης θα πρέπει να συνοδεύεται και με μόνιμη χρήση δεδομένου ότι εξ' ορισμού η μισθωμένη γραμμή αποτελεί μια «αφιερωμένη» dedicated συγκεκριμένη χωρητικότητα και υποδομή η οποία εκχωρείται αποκλειστικά και μόνιμα στη χρήση του πελάτη όταν τη χρειάζεται.

Η εταιρία μας συμφωνεί με την εξαίρεση των υπηρεσιών IP VPN από την σχετική αγορά, δεδομένου ότι, με την εν λόγω πλατφόρμα δεν απαιτείται να καθορισθεί ακριβώς η συνδεσιμότητα του σημείου προορισμού και του σημείου εκκίνησης κατά τον χρόνο της παροχής αλλά το τελικό σημείο προορισμού συσχετίζεται με την IP διεύθυνση που καθορίζεται από τον τελικό χρήστη.

Η εταιρία μας θεωρεί ότι παρόλο που η EETT αναγνωρίζει την ανάγκη να μην περιλαμβάνεται η κατ' απαίτηση δρομολόγηση στις υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών προκειμένου να ορισθεί η σχετική αγορά σε υπηρεσίες που παρέχουν χωρητικότητα ανάμεσα σε δύο σημεία όπως ορίζει και η σχετική οδηγία της ΕΚ εντούτοις στην ανάλυση της δεν αναλύει τις θέσεις της σε σχέση με άλλες τεχνολογίες και πρωτόκολλα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

Είναι σαφές ότι με βάση την τεχνολογική εξέλιξη στην τηλεπικοινωνιακή αγορά έχουν διαμορφωθεί διάφορα προϊόντα και υπηρεσίες που θα μπορούσαν να προσφέρουν λειτουργικά ισοδύναμες υπηρεσίες με τις παραδοσιακές μισθωμένες γραμμές.

E2 Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ξεχωριστή αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως 2Mbps

Η εταιρία μας συμφωνεί με την άποψη της EETT και θεωρεί ότι τόσο από πλευράς ζήτησης όσο και από πλευράς προσφοράς οι μισθωμένες γραμμές του υποχρεωτικού ελάχιστου συνόλου περιορίζονται μέχρι την χωρητικότητα των 2Mbps και ότι οι μισθωμένες αγορές άνω των 2Mbps αποτελούν άλλη αγορά.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστεί ότι ο σημαντικότερος παράγοντας που οδηγεί στον διαχωρισμό της αγοράς είναι η από τεχνικής πλευράς απαίτηση ότι για την παροχή των μισθωμένων γραμμών άνω των 2Mbps απαιτείται η χρήση συνδέσεων οπτικών ινών.

E3. Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ενιαία αγορά για αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές έως 2Mbps

Η εταιρία μας θεωρεί ότι δεν είναι αναγκαίο να καθορισθεί ειδική αγορά για τις αναλογικές μισθωμένες γραμμές του υποχρεωτικού ελάχιστου συνόλου δεδομένου ότι η δομή της αγοράς είναι παρόμοια για αναλογικές μισθωμένες γραμμές και ψηφιακών μισθωμένων γραμμών χαμηλών ταχυτήτων και παράλληλα θεωρεί ότι η αγορά αυτή φθίνει .

E4. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα της EETT ότι η αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2Mbps είναι εθνική.

Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι υπάρχουν δύο σχετικές γεωγραφικές αγορές για τις μισθωμένες γραμμές έως και 2Mbps οι οποίες είναι η Αττική μαζί με την Θεσσαλονίκη και η υπόλοιπη Ελληνική επικράτεια.

Η άποψη της EETT ότι η σχετική γεωγραφική αγορά των μισθωμένων γραμμών είναι εθνική δεν λαμβάνει υπόψη ότι η προϋπόθεση για τον ορισμό όμορων περιοχών είναι η ύπαρξη ομοιογενών συνθηκών. Πράγματι μπορούν να αναγνωριστούν ξεχωριστές γεωγραφικές αγορές, αυτή της Αττικής και της Θεσσαλονίκης και της Υπόλοιπης Ελλάδας. Δεν είναι τυχαίο που οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν επιλέξει να αναπτύξουν τη δική τους υποδομή ως επί των πλείστον στα δυο μεγάλα Αστικά Κέντρα. Η τοποθέτηση τους βασίστηκε πλήρως στην πεποίθηση ότι η πυκνότητα των καταναλωτών ήταν επαρκώς υψηλή ώστε να εγγυηθεί μια απόδοση στην επένδυση εντός ενός εύλογου χρονικού διαστήματος. Η καθαυτή ύπαρξη της υποδομής άλλαξε την δυναμική των αγορών σε αυτές τις περιοχές. Οι πελάτες τώρα είναι σε θέση να επιλέξουν μεταξύ διαφορετικών παροχών. Η διαθεσιμότητα επιλογής μεταξύ εναλλακτικών παρόχων θα ήταν σε θέση να επηρεάσει την αγορά και το επίπεδο τιμών που θα επικρατούσε σε περίπτωση άρσης κάθε ρυθμιστικής παρέμβασης, προς όφελος τελικά του καταναλωτικού κοινού. Συνεπώς, ο διαφορετικής έντασης ανταγωνισμός που επικρατεί στον ελλαδικό χώρο ανάλογα με την ένταση της ζήτησης που υφίσταται σε κάθε περιοχή, αιτιολογεί την θέση μας για διάκριση δύο ξεχωριστών γεωγραφικών αγορών.

Επιπρόσθετα, εάν άλλο χαρακτηριστικό που επιβεβαιώνει την άποψή μας για ανομοιογένεια στις αγοραίες συνθήκες είναι ότι οι τιμές των μισθωμένων γραμμών αν γινόταν άρση της υποχρέωσης για κοστοστρέφεια και μη-διάκρισης, δεν θα ήταν ίδιες σε εθνικό επίπεδο. Πράγματι, συγκριτικά με την αγορά της Αττικής στις υπόλοιπες δυο αγορές και ιδιαίτερα στην Υπόλοιπη Ελλάδα, οι τιμές που θα επικρατούσαν θα ήταν πολύ πιο υψηλές προκειμένου να εξασφαλίσουν μια ικανοποιητική απόδοση κεφαλαίου που δεν θα καλυπτόταν διαφορετικά με τιμές μικρότερου επιπέδου λόγω της περιορισμένης ζήτησης και του αυξημένου κόστους υποδομής. Συνεπώς, επί του παρόντος, η κατάληψη σε κοινό επίπεδο χρεώσεων των μισθωμένων γραμμών πανελλαδικώς, ένα χαρακτηριστικό ομοιογένειας κατά την EETT, είναι ουσιαστικά αποτέλεσμα ρυθμιστικών υποχρεώσεων και όχι των δυναμικών της αγοράς.

Η EETT δεν παραθέτει καθόλου στοιχεία σχετικά με τις συνθήκες του ανταγωνισμού σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, ώστε να ορίσει τη σχετική γεωγραφική αγορά, παρά μόνο αναφέρει ότι οι πάροχοι, εκτός του ΟΤΕ, προσφέρουν τις υπηρεσίες τους τμηματικά, εστιάζοντας γενικά σε περιοχές στις οποίες η πυκνότητα εταιρικών χρηστών (και άλλων πελατών λιανικής για τους οποίους ο πάροχος υπηρεσιών λιανικής μπορεί να αποκτήσει αποκλειστική διαφανή χωρητικότητα) είναι αρκετά υψηλή ώστε να υποστηρίξει το κόστος ανάπτυξης εναλλακτικής υποδομής.

Στην Ελλάδα οι συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ γεωγραφικών περιοχών διαφέρουν σημαντικά και γι' αυτό θα πρέπει η EETT να προχωρήσει σε αναλυτικότερη μελέτη, παραθέτοντας αριθμητικά στοιχεία τα οποία μπορεί να είναι γνωστά μόνο στην επιτροπή, ώστε να εξετασθεί η αναγκαιότητα να ορισθούν μία ή περισσότερες γεωγραφικές αγορές. Για παράδειγμα, η εταιρεία μας γνωρίζει από σχετικές ανακοινώσεις, ότι οι Αττικές Τηλεπικοινωνίες Α.Ε. διαθέτουν δικό τους δίκτυο 500km οπτικών ινών στην Αθήνα καθώς και 400 με FTTB (fibre to the building – στοιχεία από Διεθνές Συνέδριο της EETT, 2-4 Μαΐου 2006 "Η Δυναμική της Ευρυζωνικότητας στη Μεσόγειο: Μοχλός για Διεθνή Συνεργασία προς Όφελος της Αγοράς και του Πολίτη"). Επίσης, στη Θεσσαλονίκη εκτός του ΟΤΕ δραστηριοποιούνται οι Forthnet και Tellas χρησιμοποιώντας ΣΑΠ. Βλέπουμε λοιπόν ότι στην Αττική και τη Θεσσαλονίκη υπάρχει μεγαλύτερος ανταγωνισμός απ' ότι σε άλλες περιοχές. Όπως έχει αναφερθεί και προηγουμένως

αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι εκεί οι συνθήκες ζήτησης για μισθωμένες γραμμές είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες.

Σύμφωνα με την OFCOM, άλλη μία σημαντική ένδειξη για ενιαία αγορά υπάρχει όταν ισχύει ένας τουλάχιστον από τα παρακάτω κριτήρια:

κατά πόσο υπάρχουν εθνικά ενιαίες τιμές, οι οποίες όμως δεν είναι αποτέλεσμα ρύθμισης και κατά πόσο η εθνική κάλυψη κάποιου παρόχου επιδρά καθοριστικά στις αγοραστικές συνήθειες, ώστε ακόμα κι αν υπάρχει κάποιος πάροχος που προσφέρει τοπικά μια υπηρεσία οι υποψήφιοι αγοραστής δε θα τον προτιμήσουν

Θεωρούμε ότι κανένα από τα παραπάνω κριτήρια δεν ισχύει, καθώς ο ΟΤΕ έχει ορίσει εθνικά ενιαίες τιμές, αλλά οφείλονται στη ρύθμιση. Άλλωστε, με αυτά τα κριτήρια, είναι σαφές ότι σε καμία σχετική αγορά σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ δεν θα μπορούσε να υπάρχει γεωγραφική διαφοροποίηση των αγορών και η σχετική δυνατότητα δεν θα αναφέρονταν καθόλου στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Σε σχέση και με το επιχείρημα της ΕΕΤΤ, ότι «οι πάροχοι ανταγωνίζονται με τις εθνικές υπηρεσίες του ΟΤΕ», στο οποίο βασίζεται ο συλλογισμός της για τον καθορισμό της σχετικής γεωγραφικής αγοράς ως ολόκληρη η εθνική επικράτεια, το οποίο αντιστοιχεί με το 2ο κριτήριο που αναφέρεται παραπάνω, θεωρούμε δεν ευσταθεί. Η εταιρεία μας θεωρεί ότι κατά την επιλογή προμηθευτή μισθωμένων γραμμών δεν παίζει σημαντικό ρόλο η εθνική κάλυψη, αφού οι πελάτες τείνουν να επιλέγουν (όπου υπάρχουν) εναλλακτικά δίκτυα πρόσβασης.

Ε5. Συμφωνείτε με την ανάλυση αγοράς της ΕΕΤΤ

Ο ΟΤΕ δεν αμφισβητεί ότι διαθέτει ένα μεγάλο ποσοστό της αγοράς αυτής. Όμως, λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει ρύθμιση της πρόσβασης στον τοπικό βρόχο, καθώς στα τμηματικά κυκλώματα και στην αγορά 13, 14, ο ΟΤΕ θεωρεί ότι τα εμπόδια εισόδου είναι περιορισμένα και ότι παρά τις απαιτούμενες επενδύσεις σε υποδομή, η υποδομή αυτή θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για άλλες υπηρεσίες.

Η ανάλυση δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη της (ως όφειλε και όπως είναι η πρακτική στις αναλύσεις σε άλλες χώρες της ΕΕ) την επίδραση των ρυθμιστικών υποχρεώσεων που επιβάλλονται ή είναι σε ισχύ και επηρεάζουν της συμπεριφορά των παικτών της αγοράς, καθώς επίσης και το γεγονός ότι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάτω από το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και δεδομένου ότι με επιβολή ρύθμισης στις μισθωμένες γραμμές χονδρικής, τα εμπόδια εισόδου στην αγορά λιανικής είναι χαμηλά, προτείνει την άρση της ex ante ρύθμισης στην λιανική αγορά για το ελάχιστο σύνολο μισθωμένων γραμμών (αγορά 7). (Regulatory Report 117 July 14, 2006)

Ε6. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον δυνητικό ανταγωνισμό και την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος.

Ο ανταγωνισμός που υφίσταται στη λιανική αγορά στενοζωνικών μισθωμένων γραμμών έχει αλλάξει δραματικά τα τελευταία έτη. Η πεποίθηση της ΕΕΤΤ ότι λόγω των «υποτιθέμενων» εμποδίων εισόδου στην σχετική αγορά η είσοδος από δυνητικά νέους ανταγωνιστές είναι δύσκολη δεν συνάπτει με την πραγματικότητα.

Τα τελευταία χρόνια έχουμε γίνει μάρτυρες μιας ραγδαίας επέκτασης της δραστηριότητας των εναλλακτικών παρόχων στα μεγάλα αστικά κέντρα, εκεί όπου η ζήτηση εμφανίζεται αυξημένη και οι επενδύσεις τους σε υποδομή καθίστανται κάτι παραπάνω από βιώσιμες. Ανταγωνιστικές πιέσεις στις μισθωμένες γραμμές του ΟΤΕ ασκούνται από τεχνολογίες εναλλακτικών διεπαφών

με (τουλάχιστον) ισοδύναμες υπηρεσίες οι οποίες προσφέρονται από άλλους παρόχους μεριμνώντας για την επέκτασή τους. Ήδη υπηρεσίες SDSL παρέχονται από τρεις τουλάχιστον εναλλακτικούς παρόχους. Η εκτίμηση του πλήθους υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των αποδεσμοποιημένων γραμμών τοπικού βρόγχου θέτοντας έτσι ένα άνω όριο στις πωλήσεις του SDSL. Δεδομένου ότι η πιο διαδεδομένη μορφή DSL στην Ελλάδα είναι το ADSL, εκτιμάται το SDSL να αφορά ένα μικρό ποσοστό αυτού του αριθμού, γύρω στο 10%, ωστόσο αναμένεται επέκταση της διότι παρέχει ποιότητα υπηρεσιών ανάλογη των μισθωμένων ευθειών, σε υποπολλαπλάσια, όμως, τιμή.

Ανταγωνισμός υφίσταται και από τις υπηρεσίες LMDS, οι οποίες αποτελούν μια ουσιαστική εναλλακτική ασύρματη πρόσβαση στον τοπικό βρόχο. Το LMDS έχει κάνει τη δυναμική του εμφάνιση και στον τομέα των ευρυζωνικών υπηρεσιών και στη χώρα μας, παρέχοντας τα πλεονεκτήματά του στο ελληνικό κοινό. Πέντε εταιρείες έχουν ανακοινώσει τη δραστηριοποίησή τους στον τομέα των υπηρεσιών LMDS έχοντας αναπτύξει δίκτυο εκτεταμένης εμβέλειας το οποίο επεκτείνεται συνεχώς. Οι παρεχόμενες ταχύτητες φθάνουν μέχρι και τα 34 Mbps ανά χρήστη, ενώ μέσα από την ίδια σύνδεση είναι εφικτή και η παροχή υπηρεσιών τηλεφωνίας. Τα στοιχεία που παραθέτουμε είναι αποτέλεσμα άντλησης από το site των εταιριών όπου αυτό ήταν εφικτό.

Συγκεκριμένα, η Forthnet διαθέτει μεγάλο αριθμό σημείων παρουσίας σε όλη την Ελλάδα (>70) και πολλαπλά σημεία πρόσβασης σε μεγάλες πόλεις, που ελαχιστοποιούν τα τηλεπικοινωνιακά κόστη πρόσβασης στο δίκτυό της, ενώ διαθέτει και ιδιόκτητο Μητροπολιτικό Ασύρματο Δίκτυο Κορμού, συνολικής χωρητικότητας nXSTM1. Τον Μάιο του 2004 ξεκίνησε η παροχή των ανάλογων υπηρεσιών και από την Q-Telecom. Σύμφωνα με την εταιρεία, οι ταχύτητες πρόσβασης στο Internet φθάνουν ακόμη και τα 2 Mbps, ενώ μέσω του LMDS ο συνδρομητής περιλαμβάνονται υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας, DNS, φιλοξενία web hosting, database και e-mail.

E7. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή στον ΟΤΕ της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης.

Θεωρούμε ότι το πνεύμα της ΕΕΤΤ για την υποχρέωση της μη διακριτικής μεταχείρισης δεν έχει την έννοια να υποχρεώσει τον ΟΤΕ να απέχει από την προσφορά ποικιλίας όρων και προϋποθέσεων ή εκπτώτικων σχημάτων σε διάφορους πελάτες λιανικής αλλά ότι έχει την έννοια ότι οποιαδήποτε «διαφοροποίηση» θα είναι δικαιολογημένη με αντικειμενικό τρόπο και δεν θα έχει αρνητική επίδραση στον ανταγωνισμό.

Δεδομένου ότι ορισμένα τμήματα της αγοράς αναμένεται να καταστούν πιο ανταγωνιστικά, οι συνθήκες για την παροχή του ελάχιστου συνόλου μισθωμένων γραμμών θα ποικίλουν. Εκεί όπου οι οικονομίες κλίμακας μπορούν να επιτευχθούν, το κόστος προσφοράς θα είναι χαμηλότερο από ότι για την παροχή κυκλωμάτων σε απομακρυσμένες τοποθεσίες. Συνεπώς, οι συνθήκες προσφοράς θα πρέπει να αντανακλούν τις υποκείμενες οικονομίες. Αυτό σημαίνει ότι τα τιμολόγια για το ελάχιστο σύνολο μισθωμένων γραμμών θα πρέπει να περιλαμβάνουν το κόστος παροχής και οπωσδήποτε αυτό να μην παραποιείται τεχνητά με οποιαδήποτε παρέμβαση. Ο ανταγωνισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται επί ίσους όρους και η αρχή της μη διάκρισης να μην χρησιμοποιείται για την διαστρέβλωση του ανταγωνισμού αλλά θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα διαφορετικά κόστη που συσχετίζονται με την παροχή της ελάχιστης δέσμης μισθωμένων γραμμών σε διάφορους πελάτες.

Ε8. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή υποχρέωσης κοστοστρέφειας καθώς και ότι η υποχρέωση κοστοστρέφειας θα πρέπει να βασίζεται στην μεθοδολογία ΠΚΚ/ΤΚ (FDC/CCA)

Ο ΟΤΕ εφαρμόζει ήδη το προτεινόμενο κοστολογικό μοντέλο.

Σχετικά με τα επιβαλλόμενα κοστολογικά μοντέλα θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι, σκοπός της ex ante ρύθμισης των αγορών χονδρικής είναι να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν πιο επιεική μέτρα στην αγορά λιανικής. Αυτή η τακτική είναι σύμφωνη με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕ καθώς και με τον τρόπο η αγορά λιανικής μπορεί να αντιμετωπίσει προβλήματα ανταγωνισμού με όσο το δυνατόν μικρότερη ρυθμιστική παρέμβαση. Τελικός στόχος θα πρέπει να είναι η ανάπτυξη νέων αποτελεσματικών τεχνολογιών, όπως επίσης και η ανάπτυξη δικτύων των εναλλακτικών παρόχων προσθέτοντας έτσι πραγματική επιπρόσθετη αξία στην παροχή μισθωμένων γραμμών αντί να αρκούνται σε απλή μεταπώληση προϊόντων του ΟΤΕ.

Είδαμε ότι στις μισθωμένες γραμμές χονδρικής προτείνεται η διατήρηση της υπάρχουσας υποχρέωσης για κοστοστρεφή τιμολόγηση (με βάση το μοντέλο FDC-CCA). Λαμβανομένου ότι οι γραμμές αυτές έχουν ακριβώς αντίστοιχο προϊόν λιανικής και ότι η αγορά λιανικής άνω των 2 Mbps κρίνεται επαρκώς ανταγωνιστική προτείνεται άρση της υποχρέωσης κοστοστρέφειας για το ελάχιστο σύνολο μισθωμένων γραμμών.

Συγκεκριμένα, η μη επιβολή ρύθμισης τιμών ex ante στη λιανική δεν θα οδηγήσει σε αύξηση τιμών του ΟΤΕ, όπως εσφαλμένα πιστεύεται, λόγω της ρύθμισης των τιμών χονδρικής και της επιτρεπόμενης μεταπώλησης από εναλλακτικούς παρόχους. Αντίθετα μια πτώση των τιμών είναι πιο πιθανή λόγω ανταγωνισμού από τα PPCs, ιδιαίτερα στα σημεία που υπάρχει εγκατεστημένη υποδομή από εναλλακτικούς λόγω αυξημένης ζήτησης. Στην υπόλοιπη χώρα εκτιμάται οι τιμές θα παραμείνουν στα επίπεδα της ρύθμισης. Επιπρόσθετα, τυχόν ανομοιογένεια στους παράγοντες κόστους μπορεί να δικαιολογήσει την ισχύ διαφορετικών τιμών ανά γεωγραφική περιοχή.

Στις γεωγραφικές περιοχές με αυξημένη ζήτηση, η μείωση των τιμών του ΟΤΕ δεν θα προκαλέσει συμπίεση περιθωρίων κέρδους/τιμής στους εναλλακτικούς εφόσον εκείνοι θα βασίζονται τα προϊόντα τους σε συνδυασμό PPCs, με δικές τους γραμμές διασύνδεσης. Εξάλλου τα PPCs θα τα προμηθεύονται σε χαμηλές τιμές λόγω της υποχρέωσης για κοστοστρέφεια για τα εν λόγω προϊόντα. Στις υπόλοιπες περιοχές, η ενδεχόμενη μείωση δεν θα αλλάξει την παρούσα κατάσταση δεδομένου του χαμηλού ενδιαφέροντος από πλευράς εναλλακτικών παρόχων.

Η άρση της υποχρέωσης για κοστοστρέφεια για το ελάχιστο σύνολο μισθωμένων γραμμών είναι μια τακτική που έχει ήδη ακολουθηθεί από το Ηνωμένο Βασίλειο. Συγκεκριμένα, για την εν λόγω αγορά, η ΒΤ αν και βρέθηκε να κατέχει ΣΙΑ η Ofcom δεν εφάρμοσε κοστοστρεφή υποχρέωση. Για τις ψηφιακές μισθωμένες γραμμές λιανικής, η Ofcom πιστεύει ότι οι τιμές θα περιοριστούν διαχρονικά από τον αυξανόμενο ανταγωνισμό που θα προκληθεί ως αποτέλεσμα της ρύθμισης των PPCs και μάλιστα του τιμολογιακού ελέγχου στις συμμετρικές ευρυζωνικές PPC υπηρεσίες. Ως αποτέλεσμα, η Ofcom δεν πιστεύει ότι θα ήταν κατάλληλη η εφαρμογή μιας κοστοστρεφούς υποχρέωσης για ψηφιακές μισθωμένες γραμμές λιανικής. Για τις αναλογικές, ωστόσο, δεν υπάρχει μια ανάλογη υποχρέωση σε χονδρικό επίπεδο και συνεπώς η Ofcom μελέτησε το ενδεχόμενο για επιβολή κοστοστρέφειας ή ανάλογων υποχρεώσεων. Εντούτοις κατέληξε ότι μια δυνατότητα επιλογής κατά την οποία η ΒΤ εθελοντικά θα δεσμεύεται σε ένα

επίπεδο τιμών για τους πελάτες της αναφορικά με τις αναλογικές μισθωμένες γραμμές. (Ofcom, Review of the retail leased lines, symmetric broadband origination and wholesale trunk segments markets, 2006)

Ε9. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή υποχρέωσης διαφάνειας των λιανικών τιμών και των άλλων όρων και προϋποθέσεων για τις λιανικές μισθωμένες γραμμές στην ελάχιστη δέσμη λιανικής(έως και 2Mbps)

Επί της αρχής της διαφάνειας θα θέλαμε να σημειώσουμε τις αρνητικές συνέπειες που δύναται να απορρέουν από την ρύθμιση αυτή. Η δημοσίευση των πληροφοριών αυτών θα μπορούσε να διευκολύνει την χρησιμοποίηση των τιμών του ΟΤΕ ως τιμές “ceiling price”, με τους άλλους παρόχους να ελκύονται προς τις τιμές αυτές, με αποτέλεσμα να περιορίζεται ο ανταγωνισμός των τιμών και να οδηγούμαστε σε υψηλότερες τιμές λιανικής από ότι αν η ρύθμιση εξέλειπε.

Παράλληλα στα πλαίσια της διαφάνειας και προκειμένου να δίνεται η δυνατότητα στο καταναλωτή να λαμβάνει αποφάσεις αφού έχει πρώτα την κατάλληλη πληροφόρηση θεωρούμε ότι η υποχρέωση της διαφάνειας πρέπει να περιλαμβάνει και τους άλλους παρόχους και να επιβάλλει την δημοσίευση αντίστοιχων πληροφοριών.

4.7. TELLAS

Γενικές Παρατηρήσεις

Η εταιρεία μας συμφωνεί με τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η εξέταση της EETT σχετικά με την ανάλυση αγοράς και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις για την λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών και ειδικότερα, θα θέλαμε να επισημάνουμε τα κάτωθι θέματα:

Κατ’ αρχήν η εταιρεία μας συμφωνεί με τις επισημάνσεις της EETT σχετικά με τα προβλήματα ανταγωνισμού που έχουν παρατηρηθεί στην αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής. Θεωρούμε ότι ο ΟΤΕ συνεχίζει να ακολουθεί αντιανταγωνιστικές πρακτικές μέχρι και σήμερα.

Τιμολογιακές Διακρίσεις

Σε αυτό το σημείο θα θέλαμε να επισημάνουμε την έλλειψη εκπτωτικής πολιτικής για μισθωμένες γραμμές χονδρικής ενώ στη λιανική δίνεται το εκπτωτικό πακέτο DATA PACK. Συνέπεια της εφαρμογής του εκπτωτικού πακέτου στη λιανική είναι η μεγαλύτερη συμπίεση του περιθωρίου λιανικής – χονδρικής (price squeeze) του ήδη «ψαλιδισμένου» περιθωρίου.

Επιπλέον, σύμφωνα με την πρόσφατη απόφαση με την οποία εγκρίνονται τα τιμολόγια μισθωμένων γραμμών χονδρικής του ΟΤΕ (3/4/2006) ορίζεται εκπτωτικό πακέτο και για τους παρόχους (HIGH SPEED PACK). Ωστόσο, το εκπτωτικό πακέτο αφορά μόνο γραμμές ίσες ή μεγαλύτερες από Ε3 αποκλείοντας το μεγαλύτερο όγκο μισθωμένων γραμμών λιανικής που προμηθεύονται οι λιανικοί πελάτες.

Εφόσον δίνονται εκπτώσεις όγκου σε επίπεδο λιανικής, θεωρούμε είναι αναγκαίο να τεθεί ως προϋπόθεση για την παροχή των εκπτώσεων αυτών από τον ΟΤΕ η παροχή αντίστοιχων εκπτώσεων όγκου και σε επίπεδο χονδρικής. Μόνο σε αυτήν την περίπτωση θα υπάρχει πλήρης αντιστοιχία μεταξύ λιανικής και χονδρικής στο πλαίσιο των υποχρεώσεων μη διακριτικής μεταχείρισης και θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για ανταγωνισμό υπό ίσους όρους.

Συμπύεση Περιθωρίου

Εκτός από τις επισημάνσεις για τη διακριτική εφαρμογή των εκπωτικών πακέτων DATA PACK, η εταιρεία μας θεωρεί ως μη ικανοποιητικό και το περιθώριο μεταξύ λιανικής & χονδρικής. Συγκεκριμένα, είναι αναγκαίο να καταβληθεί σημαντική προσπάθεια από την Ρυθμιστική αρχή για τον έλεγχο bundling και συμπίεσης περιθωρίου σε προσφερόμενα πακέτα του ΟΤΕ υπηρεσιών IP/VPN και ATM/Frame Relay για την υλοποίηση των οποίων προϋπόθεση αποτελεί η διασύνδεση του πελάτη μέσω μισθωμένων γραμμών του ΟΤΕ.

4.8. ΑΤΤΙΚΕΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τον Ορισμό Αγοράς

E1: Συμφωνείτε με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά που θεωρεί η ΕΕΤΤ ότι προσφέρονται με τα προϊόντα και υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Συμφωνούμε.

E2: Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ξεχωριστή αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Διαφωνούμε πλήρως, καθόσον είναι απόλυτα σαφές, ότι υφίστανται ήδη διαθέσιμες εμπορικές εναλλακτικές τεχνολογίες και κατηγορίες υπηρεσιών, οι οποίες καθιστούν άμεσα εφικτή την υποκατάσταση των υπηρεσιών μισθωμένων γραμμών των 2 Mbps μέσω της παροχής, προς κάθε ενδιαφερόμενο πελάτη, ίδιας ή και μεγαλύτερης χωρητικότητας με βάση κόστος συγκρίσιμο ή ακόμη και χαμηλότερο.

Ταυτόχρονα, έχουμε την άποψη, ότι δεν υφίσταται το θεωρητικό χάσμα μεταξύ των τερματικών τμημάτων των 2 Mbps και των 34 Mbps, δεδομένου ότι οι προαναφερόμενες τεχνολογίες, εφαρμοζόμενες πάνω από χαλκό (SHDSL) ή οπτική ίνα (Metro Ethernet), επιτρέπουν την ευέλικτη (τεχνικά και οικονομικά) παροχή υπηρεσιών μισθωμένων γραμμών και σε ενδιάμεσες κλιμακούμενες χωρητικότητες.

Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, είμαστε πεπεισμένοι, ότι ουσιαστικά δεν υφίσταται καμία απολύτως ανάγκη διαχωρισμού της αγοράς των μισθωμένων γραμμών λιανικής σε δύο ξεχωριστές αγορές με σημείο διαχωρισμού τα 2Mbps.

E3: Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ενιαία σχετική αγορά για αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Συμφωνούμε υπό την προϋπόθεση της αίρεσης που διατυπώνεται στην αμέσως προηγούμενη απάντησή μας.

E4: Συμφωνείτε με το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι η αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps, είναι εθνική;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Διατηρούμε την άποψη πως στο σύνολό της η αγορά λιανικών μισθωμένων γραμμών είναι εθνική και όχι μόνο το τμήμα έως τα 2Mbps.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με την Ανάλυση Αγοράς

E.5. Συμφωνείτε με την ανάλυση αγοράς της ΕΕΤΤ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Συμφωνούμε.

Ε.6. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον δυνητικό ανταγωνισμό και την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Συμφωνούμε.

Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τις Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

Ε.7. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή στον ΟΤΕ της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Συμφωνούμε.

Ε.8. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή υποχρέωσης κοστοστρέφειας, καθώς και ότι η υποχρέωση κοστοστρέφειας θα πρέπει να βασίζεται στην μεθοδολογία ΠΚΚ/TK (FDC/ CCA);

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Συμφωνούμε με την προτεινόμενη επιβολή στον ΟΤΕ υποχρέωσης κοστοστρέφειας.

Ε.9. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή υποχρέωσης διαφάνειας των λιανικών τιμών και των άλλων όρων και προϋποθέσεων για τις λιανικές μισθωμένες γραμμές στην ελάχιστη δέσμη λιανικής (έως και 2 Mbps);

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Συμφωνούμε υπό την προϋπόθεση της αίρεσης που διατυπώνεται στην απάντηση της ερώτησης 2. Θεωρούμε πως η συγκεκριμένη υποχρέωση, όπως και οι δύο προαναφερθείσες αυτής, θα πρέπει να επιβληθούν στο σύνολό της αγοράς λιανικών μισθωμένων γραμμών και όχι μόνο στην ελάχιστη δέσμη λιανικής (έως και 2 Mbps).

4.9. ALTEC

Απαντήσεις επί Ερωτήσεων Διαβούλευσης

Ε.1. Συμφωνούμε

Ε.2. Συμφωνούμε

Ε.3. Συμφωνούμε

Ε.4. Συμφωνούμε

Ε.5. Συμφωνούμε με τα συμπεράσματα. Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι ο ΟΤΕ κατέχει τα μεγαλύτερα μερίδια της αγοράς. Είναι επίσης γεγονός ότι οι φραγμοί εισόδου που υφίστανται στην αγορά είναι τέτοιοι που δεν υφίσταται πρόβλεψη, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, απειλής εισόδου από τρίτους φορείς εκμετάλλευσης. Ακολούθως δεν υφίσταται πιθανότητα δυνητικού ανταγωνισμού ικανού να ασκήσει ανταγωνιστική πίεση στον ΟΤΕ. Άλλωστε η στασιμότητα που δεσπόζει σήμερα την αγορά είναι αποτέλεσμα της έλλειψης ανταγωνιστικού περιορισμού και πρόβλεψης ανάπτυξης ανταγωνιστικών εναλλακτικών του ΟΤΕ.

Ωστόσο θεωρούμε ότι κατά την ανάλυση δεν έχει δοθεί η πρέπουσα βαρύτητα στο γεγονός ότι η καθυστέρηση εξέλιξης της αγοράς δεν οφείλεται μόνο στις μη ανακτήσιμες επενδύσεις υλοποίησης, αλλά και στην έλλειψη ενός αποτελεσματικού ρυθμιστικού πλαισίου, καθώς και στην αδυναμία συμμόρφωσης που επιδεικνύει ο ΟΤΕ στα πλαίσια τήρησης των υποχρεώσεων που του έχουν επιβληθεί στο πλαίσιο παροχής μισθωμένων γραμμών χονδρικής.

E.6. Συμφωνούμε

E.7. Συμφωνούμε

E.8. Συμφωνούμε με την προτεινόμενη επιβολή κοστοστρέφειας, υποχρέωση που θα συμβάλλει στην ανάπτυξη του υγιούς ανταγωνισμού. Ωστόσο η αύξηση των τιμών χονδρικής για το 2006, δεν μπορεί να διασφαλίσει την ανάπτυξη της αγοράς, καθώς μειώνει τα περιθώρια κέρδους για τους υπόλοιπους παρόχους.

E.9. Συμφωνούμε

4.10. TIM

Εισαγωγικά

Το παρόν κείμενο αναπτύσσεται σε δύο επίπεδα. Καταρχάς, στα κεφάλαια I, II, III, IV, και V αναπτύσσουμε διεξοδικά τα θέματα εκείνα που κρίνουμε ότι δεν έχουν αντιμετωπιστεί επαρκώς από την παρούσα δημόσια διαβούλευση, ήτοι:

(α) την ανάλυση αγοράς και στοιχεία που προέρχονται από την 11th Implementation Report για τη συγκεκριμένη αγορά (υπό Κεφάλαιο I),

(β) τη λειτουργία αντι-ανταγωνιστικών κριτηρίων που υποδεικνύουν Σημαντική Ισχύ στην αγορά και μάλιστα κατάχρηση της θέσεως αυτής (υπό Κεφάλαιο II),

(γ) τον κανόνα Efficient Component Pricing Rule και πώς μικροοικονομικά επιτυγχάνεται η εξουδετέρωση του ανταγωνισμού σε οικονομικούς όρους, από τον κυρίαρχο πάροχο (υπό Κεφάλαιο III)

(δ) το καθεστώς των εκπτώσεων το οποίο ως έννοια τυγχάνει ασύμβατη με την υποχρέωση κοστοστρέφειας (υπό Κεφάλαιο IV),

(ε) τη μοναδικότητα του δικτύου του κυρίαρχου παρόχου (υπό Κεφάλαιο V).

Δευτερευόντως, στο Κεφάλαιο VII απαντούμε συγκεκριμένα επί των ερωτήσεων που τίθενται στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης⁶.

I. Ανάλυση αγοράς & 11th Implementation Report

I.1. Ανάλυση αγοράς

I.1.1. Η TIM Hellas συμφωνεί με τα πορίσματα της ανάλυσης αγοράς⁷, θεωρεί δε ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται ως προς τα μερίδια στη λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών έως και 2 Mbps⁸ είναι συντριπτικά και άνευ άλλου επιβάλλουν στην Ε.Ε.Τ.Τ. να λάβει κανονιστικού χαρακτήρος μέτρα για να απορυθμίσει τη λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών, μία κατ' ουσία - ακόμα και σήμερα- μονοπωλιακή αγορά. Το γεγονός δε της μονοπωλιακής δύναμης του κυρίαρχου παρόχου δεν αποδεικνύεται μόνο επί τη βάση των μεριδίων στην αγορά που διαπιστώνεται να κατέχει αυτός στη σημερινή χρονική συγκυρία, αλλά είναι το σύνολο των χαρακτηριστικών -τα περισσότερα των οποίων τα καταγράφει η Ε.Ε.Τ.Τ.-, τα οποία

⁶ Στα Κεφάλαια 5. της δημόσιας διαβούλευσης.

⁷ Σελ. 24 επ. της δημόσιας διαβούλευσης.

⁸ Σελ. 26 επ. της δημόσιας διαβούλευσης.

ανταποκρίνονται στο σύνολο της παθογένειας που μπορεί να παρουσιάσει μία αγορά όταν ο ανταγωνισμός όχι απλώς δεν λειτουργεί, αλλά ουσιαστικά δεν υφίστατο ουδέποτε στο παρελθόν.

I.1.2. Το θεμελιώδες χαρακτηριστικό που αποτυπώνει τη Σημαντική Ισχύ -σύμφωνα με το άρθρο 14 της Οδηγίας Πλαίσιο- μίας επιχείρησης -σε δεδομένη αγορά- είναι το γεγονός ότι αυτή δύναται να απολαμβάνει θέση οικονομικής ισχύος και κατ' επέκταση να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες της και εν τέλει τους καταναλωτές⁹. Ως χαρακτηριστικότερες εκφάνσεις της κατοχής δεσπόζουσας θέσης στην αγορά και σημειωτέον κατάχρησης της θέσεως αυτής, αποτελούν μία σειρά κριτηρίων¹⁰ που ξεπερνούν τον προσδιορισμό των μεριδίων του κυρίαρχου παρόχου στη συγκεκριμένη αγορά¹¹ και τα οποία ανάγλυφα αποτυπώνουν την καταχρηστική δύναμη που αυτός μπορεί να ασκήσει σε αυτή και να τιθασεύσει τους επίδοξους ανταγωνιστές του.

I.1.3. Τα μερίδια αγοράς επομένως, όπως προαναφέρθηκε είναι μόνο η πρώτη ένδειξη, η οποία εν προκειμένω δεν αφήνει περιθώρια για παρερμηνείες καθόσον αγγίζει το απόλυτο, ήτοι 97%. Ωστόσο δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι τα μερίδια μίας επιχείρησης σε δεδομένη αγορά, μόνο ως δείκτης (trend) της συσσωρευμένης δυναμικής της επιχείρησης μπορούν να χρησιμεύσουν και ένδειξη της τάσης της επιχείρησης να κυριαρχήσει, εφόσον βεβαίως πληρωθούν και άλλες προϋποθέσεις. Πλην όμως, στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών τα μερίδια του κυρίαρχου παρόχου όχι μόνο είναι υπερβολικά, όπως προαναφέρθηκε, αλλά επιπρόσθετα διαπιστώνουμε ότι δεν έχουν διαμορφωθεί συγκυριακά, αλλά ιστορικά παραμένουν το ίδιο υψηλά. Το γεγονός αυτό αποτελεί σαφή ένδειξη μίας ακαταπόνητης δυναμικής του κυρίαρχου παρόχου ο οποίος έχει επιτύχει το απόλυτο, όχι απλώς να μεταβάλει σε ανελαστική υπέρ του την εν λόγω αγορά, αλλά να την τιθασεύσει πλήρως καθιστώντας τη συνώνυμη της εμπορικής του επωνυμίας.

I.1.4. Προς επίρρωση της συλλογιστικής αυτής, είναι χαρακτηριστικό ότι έχει παρατηρηθεί ιστορικά ότι η απορύθμιση και φιλελευθεροποίηση μίας μονοπωλιακής αγοράς οδηγεί αναπόδραστα -ως natural effect- τον ιστορικά μονοπωλιακό παίκτη σε απώλεια μεριδίων, χωρίς βέβαια αυτό να συνεπάγεται και άνευ άλλου απώλεια της ΣΙΑ που ιστορικά αυτός διαθέτει¹². Εν προκειμένω, η υπερδεκαετής απορύθμιση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στη χώρα μας έχει προκαλέσει στον κυρίαρχο πάροχο απώλεια λιανικών μεριδίων της τάξης του 3% (!), γεγονός που μόνον απορίες μπορεί να προκαλέσει.

I.1.5. Άλλο χαρακτηριστικό που υποδεικνύει τη ΣΙΑ του ΟΤΕ στην αγορά είναι σε απόλυτα οικονομικά μεγέθη ο όγκος της επιχείρησης¹³ και επιπρόσθετα το ιστορικό κόστος που αυτός

⁹ Βλ. 27/26 United Brands κατά Επιτροπής (1978).

¹⁰ Βλ. 2002/C 165/03, παρ. 78επ..

¹¹ Με threshold το ποσοστό 40%, επί τη βάση και μόνον του οποίου δύναται μία επιχείρηση να κατέχει ΣΙΑ.

¹² Βλ. Σκέψη 27 της Οδηγίας Πλαίσιο 2002/27/ΕΚ: «Είναι απαραίτητο οι εκ των προτέρων κανονιστικές υποχρεώσεις να μην επιβάλλονται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν υπάρχει ουσιαστικός ανταγωνισμός, δηλαδή σε αγορές στις οποίες μια ή περισσότερες επιχειρήσεις διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά, και όπου τα μέτρα αποκατάστασης, στο πλαίσιο του εθνικού και κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση του προβλήματος. ... Οι εθνικές κανονιστικές αρχές θα πρέπει να αναλάβουν κατά πόσο μια αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών είναι πράγματι ανταγωνιστική σε έναν συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο .... Στην ανάλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα πρέπει να περιλαμβάνεται ανάλυση του κατά πόσον η αγορά έχει ανταγωνιστικές προοπτικές και, κατά συνέπεια, κατά πόσον η τυχόν έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα έχει διάρκεια. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα αντιμετωπίσουν επίσης το θέμα των αναδύομενων αγορών, όπου, εκ των πραγμάτων, η εταιρεία που ηγείται της αγοράς είναι πιθανό να διαθέτει σημαντικό μερίδιο της αγοράς αλλά δεν θα πρέπει να της επιβάλλονται άτοπες υποχρεώσεις. ...».

¹³ Βλ. σκέψη 78 των κατευθυντήριων γραμμών.

έχει επωμιστεί. Ο κυρίαρχος πάροχος, ως παλαιότερο μονοπώλιο, έχει επιτύχει πριν η συγκεκριμένη αγορά φιλευθεροποιηθεί -έστω και αν αυτό έχει συμβεί μόνο κατ' όνομα- να απορροφήσει το ιστορικό κόστος ανάπτυξης των υποδομών του. Η γενικότερη αγορά παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, δεδομένου των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της¹⁴, δίδει τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις με σημαντικά μεγαλύτερο μέγεθος από τον ανταγωνισμό να εκμεταλλευτούν μία σειρά από δυνατότητες και ευκολίες που το μέγεθός τους, τους επιτρέπει. Αυτές είναι για παράδειγμα σημαντικές οικονομίες κλίμακος στη διαχείριση κεφαλαίου, προμηθειών, υποδομών, λογιστικής υποστήριξης και μάρκετινγκ. Επιπρόσθετα ο κυρίαρχος πάροχος, όπως ήδη επισημάναμε έχει ευτυχήσει να ενσωματώσει ως παλαιότερο μονοπώλιο, το ιστορικό κόστος ανάπτυξης των υποδομών που τώρα διαχειρίζεται και οι οποίες επιδοτήθηκαν - ως πάλαι ποτέ επιχείρηση κοινής ωφέλειας- από το ίδιο κεφάλαιο που σήμερα ονομάζουμε για λόγους ρυθμιστικής πολιτικής, «κοινωνικό όφελος». Επομένως, σήμερα ο κυρίαρχος πάροχος στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών απολαμβάνει της πρόσβασης σε τεχνολογία και υποδομές¹⁵ σε καθεστώς προνομιακό και κόστος υποτυπώδες. Εν προκειμένω, ο ΟΤΕ απολαμβάνει προνομίου, όχι τόσο υπό τη μορφή αποκλειστικής πρόσβασης στην τεχνολογία μισθωμένων γραμμών, ήτοι το προνόμιό του δεν εκδηλώνεται υπό τη μορφή της τεχνολογικής πρωτοτυπίας, αλλά υπό τη μορφή της προνομιακής σχέσης με παραγωγικούς πόρους και της μοναδικότητας της υποδομής¹⁶, γεγονός που συνεπάγεται, αφενός περιορισμό του συνολικού κόστους και αφετέρου προϊοντική διαφοροποίηση.

I.1.6. Ομοίως απουσιάζει αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη¹⁷, η οποία θα μπορούσε να τονώσει την ελαστικότητα της αγοράς και να εξαναγκάσει τον κυρίαρχο πάροχο να εγκαταλείψει αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές.

I.1.7. Επί τη βάση όσων προαναφέρθηκαν, αναφορικά με την υποδομή του κυρίαρχου παρόχου, σημαντικός παράγοντας ισχύος είναι και η προνομιακή πρόσβαση που αυτός έχει σε αγορές χρήματος¹⁸. Η δραστηριοποίηση στην αγορά των ηλεκτρονικών επικοινωνιών συνεπάγεται υψηλά σταθερά κόστη, γεγονός που καθιστά εξαιρετικά σημαντικό, τόσο την εξασφάλιση επιχειρηματικών κεφαλαίων, όσο και κάλυψης του κόστους αυτών. Ως εκ τούτου, η προϋπόθεση πρόσβασης σε αποτελεσματικούς οικονομικούς πόρους εν δυνάμει καθίσταται απαγορευτικός παράγοντας εισόδου στην αγορά, ρυθμίζει δε τη δυνατότητα εκτέλεσης επενδύσεων με σαφές ανταγωνιστικό πλεονέκτημα υπέρ των επιχειρήσεων που παρουσιάζουν ήδη υφιστάμενες σημαντικές οικονομίες κλίμακος και υποδομές που αναπτύχθηκαν με κοινωνική συναίνεση. Επιπρόσθετα, πρέπει να σημειωθεί ότι πέραν των ταμειακών ροών που μία επιχείρηση δύναται να παρουσιάζει σε απόλυτα νούμερα, σημαντική δύναται να είναι για το επίπεδο ανταγωνισμού η ευκολία αύξησης των ιδίων της κεφαλαίων, πολλώ δε μάλλον η χρηματοοικονομική της διάρθρωση. Το γεγονός αυτό της πρόσβασης σε επιχειρηματικά κεφάλαια, καθίσταται πολυπλοκότερο όταν εντός της δεδομένης αγοράς δραστηριοποιούνται συνδεδεμένες επιχειρήσεις, που βρίσκονται σε κάθετη ή οριζόντια ολοκλήρωση, καθόσον καθ'

¹⁴ Υψηλά σταθερά κόστη, οικονομίες κλίμακος, οικονομίες φάσματος, σταυροειδείς επιδοτήσεις, εξωτερικές οικονομίες δικτύου, διαφοροποιημένη χρηματοοικονομική διάρθρωση κ.λ.π..

¹⁵ Βλ. σκέψεις 78, 81, 82 των κατευθυντήριων γραμμών.

¹⁶ Βλ. σελ. 29 επ. της δημόσιας διαβούλευσης.

¹⁷ Βλ. σκέψη 78 των κατευθυντήριων γραμμών και σελ. 28 επ. της δημόσιας διαβούλευσης.

¹⁸ Βλ. σκέψη 78 των κατευθυντήριων γραμμών.

υπέρβαση της νομικής τους αυτοτέλειας είναι δυνατό να γίνονται διεταιρικές επιδοτήσεις¹⁹. Το φαινόμενο μάλιστα αυτό, το οποίο είναι ιδιαίτερα έντονο στην αγορά μισθωμένων γραμμών, η Ε.Ε.Τ.Τ. και σε αυτή τη διαβούλευση, αλλά και στην αντίστοιχη για την χονδρική αγορά απέτυχε να το εντοπίσει.

I.1.8. Άλλο χαρακτηριστικό μίας αντι-ανταγωνιστικής αγοράς είναι η προϊόντική διαφοροποίηση²⁰ όταν αυτή δεν είναι ουσιαστική, αλλά δεν συνιστά παρά αντι-ανταγωνιστική μεθόδευση. Κατά κανόνα η υψηλή προϊόντική διαφοροποίηση συνεπάγεται μεγαλύτερη ισχύ στην αγορά, δεδομένου ότι περιορίζει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και μειώνει την αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη των καταναλωτών. Πλην όμως, όταν το φαινόμενο αυτό είναι συνυφασμένο με την τεχνολογική πρωτοπορία, είναι υγιές και μπορεί να περιορίζει τον - υγιά στην περίπτωση αυτή- ανταγωνισμό, αλλά αυξάνει εκθετικά το κοινωνικό όφελος. Αντίθετα, όταν η προϊόντική διαφοροποίηση παρατηρείται σε ώριμες αγορές εν απουσία τεχνολογικών καινοτομιών, για παράδειγμα μέσω του bundling προϊόντων και υπηρεσιών, απώτερο στόχο έχει την περιχαράκωση της συνδρομητικής βάσης έναντι του ανταγωνισμού, ήτοι την ανόρθωση εμποδίων εισόδου για τους νεοεισερχόμενους και την έκπτωση των ανταγωνιστών από την αγορά.

I.1.9. Επιπρόσθετα, δεν εντοπίστηκε από την Ε.Ε.Τ.Τ. στην παρούσα διαβούλευση ότι η κυριαρχία στην αγορά ενισχύεται από ένα εκτεταμένο δίκτυο διανομής και πωλήσεων²¹. Τα δίκτυα διανομής και πωλήσεων, συνεπάγονται υψηλά σταθερά και λειτουργικά κόστη, ενώ και υπό τον όρο ύπαρξης της απαιτούμενης κεφαλαιακής επάρκειας συχνά είναι κατ' ουσία αδύνατο να αναπαραχθούν από τον ανταγωνισμό, καθόσον ενσωματώνουν χαρακτηριστικά²² που δεν είναι δυνατό να αντιγραφούν. Ένα δίκτυο αποκλειστικής πρόσβασης και σημαντικά διαφοροποιημένο από τον ανταγωνισμό, τόσο γεωγραφικά, όσο και λειτουργικά, όπως αυτό που διαθέτει ο κυρίαρχος πάροχος, κατ' ουσία συνιστά εμπόδιο εισόδου και συνεπάγεται ένα ανυπέρβλητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι του ανταγωνισμού.

I.1.10. Τέλος, υφίστανται και άλλα κριτήρια τα οποία μας δίνουν το μέτρο για να εντοπίσουμε την πραγματική ισχύ ενός ήδη ισχυρού παρόχου, να τον χαρακτηρίσουμε κυρίαρχο και να τον θεωρήσουμε υπεύθυνο αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών, όπως, (i) τα κόστη και εμπόδια ήδη εντός της αγοράς, (ii) η τιμολογιακή πρακτική, (iii) αλλά και πάλι τα μερίδια αγοράς, αλλά αυτή τη φορά από την οπτική της μεθοδολογίας, στα οποία όμως θα αναφερθούμε στη συνέχεια, καθώς η αντίστροφη λειτουργία τους με ότι θα αναμέναμε θα αποτελέσει ερέθισμα για χρήσιμα συμπεράσματα.

I.2. 11th Implementation Report

I.2.1. Στα στοιχεία που με επιτυχία αναδεικνύει η Ε.Ε.Τ.Τ. στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης, κρίνουμε απαραίτητο να προσθέσουμε ορισμένα ακόμα που προέρχονται από την 11th Implementation Report της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ενώ λοιπόν στη χώρα μας σε μία σειρά

¹⁹ Η πρακτική αυτή κατ' ουσία θέλει άλλη επιχείρηση να διαθέτει την υποδομή και άλλη εκμεταλλεύεται εμπορικά αυτή.

²⁰ Βλ. σκέψη 78 των κατευθυντήριων γραμμών.

²¹ Βλ. σκέψη 78 των κατευθυντήριων γραμμών. Αντίθετα το σημείο αυτό εντοπίστηκε με αρκετή επιτυχία στη δημόσια διαβούλευση για τα δημόσια σταθερά δίκτυα.

²² Κυρίως σε επίπεδο μάρκετινγκ και ανθρώπινου δυναμικού, αλλά και σε επίπεδο μοναδικών ιστορικών τιμών στην κτηματαγορά.

αγορών -όπου κατά την κρίση μας τυγχάνουν πλήρως ελαστικές²³- ο ανταγωνισμός λειτουργεί, στην αγορά των μισθωμένων γραμμών, τόσο στη λιανική, όσο και στη χονδρική αγορά παρατηρούμε το πρωτοφανές, η χώρα μας να τυγχάνει εκ των φθηνότερων στην Ευρώπη ή καλύτερα, δεδομένων των μεριδίων στην αγορά, ο κυρίαρχος πάροχος να τυγχάνει εκ των φθηνότερων στην Ευρώπη.

I.2.2. Παρατηρούμε λοιπόν, ότι η ανάπτυξη των ευρυζωνικών συνδέσεων στη χώρα μας (i) είναι σε απόλυτα νούμερα, από κοινού με τις χώρες του λεγόμενου πρώην ανατολικού μπλοκ, από τις μικρότερες στην Ευρώπη²⁴, (ii) στη συντριπτική τους πλειοψηφία αφορούν συνδέσεις internet, και τέλος (iii) σε ποσοστό 98%, σχεδόν όλες -με συντριπτικό ποσοστό- τις παρέχει ο κυρίαρχος πάροχος, ο οποίος διαθέτει επιπρόσθετα ένα ποσοστό άνω του 90% στη χονδρική αγορά των γραμμών αυτών²⁵. Ενώ λοιπόν τα στοιχεία αυτά, σε συνδυασμό και με τη διεύθυνση της ευρυζωνικότητας που τυγχάνει η μικρότερη στην Ευρώπη των 25, υποδεικνύουν μία τάση, τόσο για την έκταση του ανταγωνισμού που σε μία αναπτυσσόμενη αγορά θα αναμέναμε να είναι σφοδρός, όσο και ως προς τις τιμές των υποδομών τις οποίες θα τις αναμέναμε υψηλές, διαπιστώνουμε ότι η χώρα μας, ήτοι ο κυρίαρχος πάροχος, στα 64kb/s κυκλώματα μήκους 2 χιλιομέτρων είναι από της φθηνότερες στην Ευρώπη και ακόμα περισσότερο φθηνή στα ίδια κυκλώματα μήκους πλέον των 200 χιλιομέτρων. Η ίδια διαπίστωση υφίσταται για τα κυκλώματα των 2Mb/s και για τις δύο ως άνω κατηγορίες αποστάσεων. Παρατηρούμε δε κάτι το εντυπωσιακό, ότι μεταξύ 2004 και 2005 οι τιμές σχεδόν διπλασιάστηκαν προς τα πάνω, παραμένοντας πάντα από τις φθηνότερες πανευρωπαϊκά. Αντίθετα, παρατηρούμε ότι τα πολύ μεγάλης χωρητικότητας κυκλώματα των 34Mb/s και 155 Mb/s κινούνται τιμολογιακά περίξ του Ευρωπαϊκού μέσου όρου και μεταξύ 2004-2005 έχουν καθοδική τάση.

I.2.3. Αν προσπαθήσει κανείς να ερμηνεύσει σε οικονομικούς όρους τις ως άνω παρατηρήσεις θα οδηγηθεί σε αδιέξοδο, πολλώ δε μάλλον αν προσπαθήσει να τις αντιστοιχήσει με την ανάπτυξη της αγοράς μισθωμένων γραμμών στη χώρα μας τα συμπεράσματα δεν θα οδηγούν σε επιστημονικά αποδεκτές λύσεις. Είναι ίσως λογικό τα μισθωμένα κυκλώματα με μεγάλο bandwidth να κινούνται τιμολογιακά χαμηλότερα καθώς η αγορά αναπτύσσεται και η αυξημένη ζήτηση οδηγεί τον κυρίαρχο πάροχο σε αποδοτικότερη εκμετάλλευση της υποδομής του και παράλληλα αύξηση των εσόδων του αν και κατά μονάδα υπηρεσίας μειώνει το έσοδό του. Το ερώτημα όμως που παραμένει είναι πώς είναι δυνατό οι λιανικές τιμές των μισθωμένων κυκλωμάτων 64Kb/s και 2Mb/s να διπλασιάστηκαν όταν την ίδια στιγμή η χονδρική αγορά παραμένει ρυθμισμένη και κοστοστρεφής. Η θεμελιώδης οικονομική σκέψη θέλει τη λιανική τιμή να κινείται προς την ίδια φορά προς τη χονδρική και μάλιστα παρουσιάζοντας της ίδιες ποσοστιαίες μεταβολές, αφού τα marginal costs παραμένουν και θα πρέπει να παραμένουν σταθερά. Στο σημείο αυτό πρέπει να επανέλθουμε στα δύο κριτήρια που υποδεικνύουν την καταχρηστική εκμετάλλευση της ΣΙΑ σε μία αγορά και δεν τα αναφέραμε παραπάνω²⁶.

II. Κριτήρια Σημαντικής Ισχύος με αντίστροφη λειτουργία

²³ Με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αυτή των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα, όπου βρίσκεται τιμολογιακά οριακά πάνω από το Ευρωπαϊκό benchmark, ενώ σύμφωνα με τα επικαιροποιημένα στοιχεία του Ιουνίου 2006, οριακά υψηλότερα σε ποσοστό 2-3%.

²⁴ Η χώρα μας κατέχει την 20^η θέση στη Ευρώπη των 25. Πηγή: 11th Implementation Report – Annex 2

²⁵ Βλ. Δημ. Διαβούλευση για τη χονδρική αγορά σελ. 20.

²⁶ Βλ. Κεφάλαιο Α υπό 1.9..

Π.1. Όπως προελέχθη, σε μία ολιγοπωλιακή και κυρίως ανελαστική αγορά, η κυρίαρχη επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να προβεί σε υπερτιμολόγηση²⁷ (excessive pricing) χωρίς να χάσει σημαντικά μερίδια αγοράς. Αντίθετα σε μία αποτελεσματική αγορά, όπου οι αγοραστές θα τυγχάνουν ευαισθητοποιημένοι τιμολογιακά, μία ανάλογη πρακτική θα έπρεπε να οδηγήσει όχι μόνο σε απώλεια μεριδίων, αλλά και σε υποχώρηση εσόδων σε απόλυτους αριθμούς (SSNIP test), διαφορετικά η πρακτική της υπερτιμολόγησης θα δικαιωνόταν -σε οικονομικούς όρους- και θα αναδεικνυόταν ότι ο ανταγωνισμός δεν λειτουργεί αποτελεσματικά. Επομένως, σε μία ελαστική αγορά όταν τα κόστη μειώνονται, πρέπει ως φυσικό επακόλουθο να μειώνονται και οι λιανικές τιμές, διαφορετικά υφίσταται επαρκής ένδειξη, είτε παθογόνων αντι-ανταγωνιστικών κοινών πρακτικών, είτε -εφόσον μία μόνο επιχείρηση εφαρμόζει την τιμολογιακή αυτή πρακτική- ύπαρξης ΣΙΑ. Πλην όμως, ο εντοπισμός διαφοροποιημένης υψηλότερης τιμολογιακής πολιτικής, θα πρέπει να γίνεται πάντα υπό την αίρεση ότι αναφερόμαστε στα ίδια μοναδικά προϊόντα, τα οποία δεν διαφοροποιούνται. Ομοίως, η τιμολογιακή πολιτική δύναται δικαιολογημένα να διαφοροποιείται ουσιαστικά μεταξύ επιχειρήσεων με ουσιαστικά διαφορετικά χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά ή ουσιαστικά διαφοροποιημένων σε επίπεδο αποδοτικότητας. Κατά κανόνα ωστόσο, έχει αποδειχθεί ότι οι επιχειρήσεις που προβαίνουν σε βάθος χρόνου σε καταχρηστικές υπερτιμολογήσεις εμφανίζουν σταθερά υψηλά περιθώρια κέρδους²⁸ τα οποία τυγχάνουν ανελαστικά στις αυξομειώσεις του κόστους²⁹.

Π.2. Η ως άνω οικονομική προσέγγιση βέβαια, δεν στερείται μειονεκτημάτων. Δεδομένου ότι οι τηλεπικοινωνιακές επιχειρήσεις τυγχάνουν πολυπροϊοντικές, πολύ συχνά προβαίνουν σε bundling προϊόντων και υπηρεσιών, ενώ για τον προσδιορισμό του πραγματικού κόστους πρέπει να επιμεριστούν πολλαπλά κοινά και σταθερά κόστη με άμεσο επακόλουθο ότι η διαδικασία για να καταλήξουμε σε ασφαλή συμπεράσματα για την τιμολογιακή πολιτική μίας επιχείρησης να είναι επίπονη και χρονοβόρα. Επιπρόσθετα, είναι πιθανό ανά προϊόν ή κατηγορία υπηρεσιών να καταλήγουμε σε αντικρουόμενα αποτελέσματα, είτε διότι ακολουθείται διαφορετική τιμολογιακή πολιτική, είτε επειδή εκτελούνται σταυροειδείς επιδοτήσεις, οι οποίες δεν είναι εμφανείς³⁰.

Π.3. Επιπρόσθετα, αναφορικά με τα μερίδια αγοράς, αλλά πλέον σε επίπεδο μεθοδολογίας, αυτά συνήθως υπολογίζονται σε μονάδες βάσης επί ενός χαρακτηριστικού της αγοράς που εξετάζουμε, το οποίο μπορεί να είναι ειδικότερα για τις μισθωμένες γραμμές, ο αριθμός των μισθωμένων γραμμών σε απόλυτο αριθμό, η χωρητικότητα των μισθωμένων γραμμών συνολικά ή ακόμα το σύνολο της προς μίσθωση υποδομής³¹ που έχει αναπτυχθεί και διατίθεται προς εκμετάλλευση. Πλην όμως, το κριτήριο αυτό δεν είναι άνευ άλλου επαρκές. Στις ολιγοπωλιακές αγορές οι οποίες παρουσιάζουν μικρή ελαστικότητα, οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να διαφοροποιούνται σημαντικά τιμολογιακά, με αποτέλεσμα πάροχοι με ΣΙΑ να επιτυγχάνουν συνολικά έσοδα σημαντικά διαφορετικά από το μερίδιο που κατέχουν και ως εκ τούτου να διαφοροποιούν τα οφέλη που επιθυμούν να πετύχουν εκμεταλλευόμενοι την ισχύ τους, εφόσον

²⁷ Βλ. σκέψη 73 των κατευθυντηρίων γραμμών.

²⁸ Ως περιθώριο κέρδους θα περιγράφαμε: $(P-C) / P$, με σημαντική επισήμανση ότι το κόστος μπορεί να είναι πλήρως επιμερισμένο (FAC) ή επαυξητικό (IC).

²⁹ Οι Ρυθμιστικές Αρχές συνολικά στην Ευρώπη έχουν προκρίνει τον προσδιορισμό του μακροπρόθεσμου επαυξητικού κόστους (LRIC), για τον υπολογισμό του κόστους των τηλεπικοινωνιακών επιχειρήσεων.

³⁰ Βλ. ERG (03) 09rev1 “Revised ERG Working Paper on the SMP concept for the new regulatory framework”, October 2004, σκέψη 20 επ..

³¹ Πχ. Μήκος ιδιόκτητων οπτικών ινών, LLU ports, αριθμός μισθωμένων γραμμών κ.λ.π..

δύναται να υπερτιμολογούν χωρίς να χάνουν μερίδια αγοράς³². Επομένως ένας πάροχος με ΣΙΑ, δύναται στη low bandwidth market να τιμολογεί τη λιανική του κοστοστρεφώς μην επιτρέποντας τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό και αντίθετα στη high bandwidth market να υπερτιμολογεί, πολλαπλασιάζοντας τα κέρδη του. Επομένως, εφόσον μία επιχείρηση διαθέτει σε δεδομένη αγορά σημαντικό ποσοστό εσόδων, από το ποσοστιαίο μερίδιο που ίδια διαθέτει επί του όγκου της αγοράς αυτής, αυτή η διαφορά είναι μία ασφαλής ένδειξη ότι η εν λόγω επιχείρηση όχι μόνο διαθέτει ΣΙΑ, αλλά δύναται κατ' επιλογή να καταχράται την αγορά, εκμεταλλευόμενη την ανελαστικότητα που παρουσιάζει.

Π.4. Υπαγάγοντας τις ως άνω σκέψεις τα συμπεράσματα που προέρχονται από την 11th Implementation Report διαπιστώνουμε ότι ο κυρίαρχος πάροχος προβαίνει σε τιμολόγηση εφαρμόζοντας ανισότητα τιμών³³ σε διαφορετικά κομμάτια της αγοράς, ανάλογα με την επιχειρηματική του στρατηγική και την υποκαταστασιμότητα στην αγορά³⁴. Οι λιανικές τιμές μισθωμένων γραμμών με low bandwidth είναι πολύ χαμηλότερα από το Ευρωπαϊκό benchmark γεγονός που ως ένδειξη μας υποδεικνύει ότι η ακολουθούμενη τιμολογιακή πολιτική του κυρίαρχου παρόχου είναι price squeeze, ήτοι περιορισμός του περιθωρίου κέρδους με στόχο την αποτροπή του ανταγωνισμού. Τα έσοδα στην περίπτωση αυτή θα προέλθουν από τις οικονομίες κλίμακος που θα επιτευχθούν στο κατώτερο κομμάτι της αγοράς. Αντίθετα, στο high bandwidth κομμάτι της λιανικής αγοράς οι τιμές της λιανικής αγοράς είναι πάνω από το Ευρωπαϊκό benchmark, ήτοι η ακολουθούμενη τιμολογιακή πολιτική από τον κυρίαρχο πάροχο είναι (ως trend) αυτή της υπερτιμολόγησης, δεδομένου ότι, αφενός δεν υφίσταται ουσιαστικός ανταγωνισμός και αφετέρου ότι δεν υφίστανται οικονομίες κλίμακος, οπότε η πρακτική είναι να μεγιστοποιηθούν τα κέρδη ανά μονάδα υπηρεσίας.

III. Efficient Component Pricing Rule & η εξουδετέρωση του ανταγωνισμού σε οικονομικούς όρους, από τον κυρίαρχο πάροχο

III.1. Όπως είναι γνωστό, ένας από τους πλέον χρήσιμους κανόνες οικονομικής ανάλυσης των χρεώσεων πρόσβασης σε μη διαφοροποιημένη προϊόντικά ολιγοπωλιακή λιανική αγορά είναι ο κανόνας Baumol-Willig³⁵, γνωστός και ως Efficient Component Pricing Rule – ECPR³⁶.

III.2. Σύμφωνα με τον ECPR³⁷, σε μία λιανική αγορά όπου εμφανίζει bottleneck χαρακτηριστικά, ήτοι όλοι οι εν δυνάμει ανταγωνιστές οφείλουν να αγοράσουν από τον κυρίαρχο πάροχο ένα μέρος της συνολικής υπηρεσίας, εν προκειμένω το χονδρικό μέρος αυτής, για να μπορέσουν να την προσφέρουν συνολικά (λιανικό και χονδρικό μέρος) στο λιανικό πελάτη και υπό τις παραδοχές ότι:

³² Βλ. Υποθέσεις FI/2003/0024 & FI/2003/0027.

³³ Βλ. Ν. Βέττας και Γ. Κατσουλάκος «Πολιτική Ανταγωνισμού & Ρυθμιστική Πολιτική», σελ 422 επ..

³⁴ Θέμα ελαστικότητας επί τη βάσει μεριδίων 97% εκ των πραγμάτων δεν τίθεται.

³⁵ Από τα ονόματα των οικονομολόγων που πρώτοι τον εισηγήθηκαν.

³⁶ Βλ. Willig R.D. “The theory of network access pricing” Issues in Public Utility Regulation, Michigan State University Press, Baumol W., Ordover J.A. & Willig R.D. “Parity pricing and its critics: A necessary condition for efficiency in the provision of bottleneck services to competitors” Yale Journal of Regulation & Baumol W., Panzar J. & Willig R.D. “Contestable Markets and the theory of industry structure” Harcourt, Brace Javanovich.

³⁷ Βλ. Ν. Economides & L. White “Access and the Interconnection Pricing: How Efficient is the ECPR” Antitrust Bulletin, Vol. XL, no. 3

- (i) ο κυρίαρχος πάροχος και ο εν δυνάμει ανταγωνιστής προσφέρουν την ίδια ακριβώς υπηρεσία στο μέρος της αγοράς όπου ανταγωνίζονται και δεδομένου ότι αναφερόμαστε στη λιανική αγορά, στο τερματικό κομμάτι αυτής³⁸,
- (ii) η παροχή υπηρεσίας στο τερματικό κομμάτι της αγοράς έχει αξία μόνον ως μέρος της συνολικής υπηρεσίας, ήτοι της παροχής στη λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών,
- (iii) ο κυρίαρχος πάροχος είναι σε θέση να υπολογίσει το πραγματικό κόστος πλέον του κόστους ευκαιρίας που πωλεί στους ανταγωνιστές του,
- (iv) η υπηρεσία συνολικά (λιανικό και χονδρικό μέρος), όπως παρέχεται στον καταναλωτή δεν υπόκειται σε άμεσο ρυθμιστικό έλεγχο και τέλος,
- (v) η αγορά είναι έστω ελάχιστα ελαστική, ήτοι ο ανταγωνισμός λειτουργεί επί της αρχής αποτελεσματικά.,

τότε ισχύει³⁹ ότι η τιμή πρόσβασης θα πρέπει να ισούται με τη διαφορά ανάμεσα στην τελική λιανική τιμή της υπηρεσίας και το οριακό κόστος που αναγκάζεται να υποστεί από τη λειτουργία του ανταγωνισμού ο κυρίαρχος πάροχος, ήτοι αν:

- η τιμή πρόσβασης που πληρώνει ο ανταγωνιστής είναι a ,
- η τελική λιανική τιμή του κυρίαρχου παρόχου είναι p ,
- και το οριακό κόστος αυτού είναι c ,

τότε ισχύει:

μαθηματική απόδοση του ECPR $a = p - c$

III.3. Επί της ουσίας, η ως άνω σχέση συνεπάγεται ότι το ποσοστό κέρδους ($p - a$) μίας κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης από τη λειτουργία της στο κομμάτι της αγοράς που την υποκαθιστά ο ανταγωνισμός, πρέπει να ισούται με το οριακό κόστος της στην αγορά αυτή. Υπό τη σκέψη αυτή ο ανταγωνισμός για να είναι βιώσιμος οικονομικά θα πρέπει να επιτρέπει στους εν δυνάμει ανταγωνιστές, να επιτυγχάνουν στην αγορά όπου δεν χρειάζονται τον κυρίαρχο πάροχο (εδώ στο λιανικό κομμάτι της αγοράς), έστω οριακά κέρδη, ήτοι το κόστος τους να κινείται σε επίπεδα χαμηλότερα από το κόστος των ήδη λειτουργούντων στην αγορά παρόχων, καθώς μόνο έτσι το κόστος της υπηρεσίας συνολικά, συμπεριλαμβανομένης της τιμής πρόσβασης που θα πρέπει να πληρώσουν στον κυρίαρχο πάροχο, θα είναι χαμηλότερο από την τελική τιμή, ήτοι:

- αν το κόστος που εξ ανάγκης θα πληρώσουν οι ανταγωνιστές (εδώ το ζευκτικό κομμάτι της αγοράς) είναι co ,
- και το κόστος ευκαιρίας του κυρίαρχου παρόχου είναι $p - co - c$,

τότε ο τύπος αναδιατυπώνεται ως εξής:

ανάπτυξη του ECPR $a = co + (p - co - c)$

III.4. Μία απλή εφαρμογή (ειδικότερα προσαρμοσμένη στην αγορά που αφορά η παρούσα διαβούλευση) της οικονομικής αυτής θεώρησης του ανταγωνισμού σε ολιγοπώλιο, θα μπορούσε να έχει ως ακολούθως: Αν ο κυρίαρχος πάροχος χρεώνει συνολικά για την υπηρεσία, ήτοι για μία μισθωμένη γραμμή -χωρίς να μας ενδιαφέρει η χωρητικότητα και το μήκος- το ποσό των 10 € και τα οριακά του κόστη για την υπηρεσία αυτή είναι 5 € για το μέρος της γραμμής που αντιστοιχεί στη χονδρική αγορά (συνήθως αυτό είναι ζευκτικό) και 2 € για το μέρος αυτής που αναγκαία συμπληρώνει την υπηρεσία όταν αναφερόμαστε στη λιανική αγορά, κατά τον ECPR, ο

³⁸ Εν προκειμένω, η παραδοχή αυτή αντιστρέφει τη θεώρηση στη χονδρική αγορά, όπου το μέρος της υπηρεσίας που παρέχει ο ανταγωνιστής είναι το ζευκτικό-backbone κομμάτι της υπηρεσίας.

³⁹ Βλ. Ν. Βέττας και Γ. Κατσουλάκος «Πολιτική Ανταγωνισμού & Ρυθμιστική Πολιτική», σελ 230 επ..

κυρίαρχος πάροχος θα πρέπει να χρεώσει για την παροχή του χονδρικού μέρους της υπηρεσίας το ποσό των 8 €, ήτοι το άμεσο κόστος του χονδρικού μέρους της υπηρεσίας (5 €) και το έσοδο (3 €) που ο κυρίαρχος χάνει από την υποκατάστασή του στην λιανική αγορά από τον ανταγωνιστή. Υπό τη θεώρηση αυτή, για να επιτύχει ένας εν δυνάμει ανταγωνιστής να λειτουργήσει με κέρδος στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών θα πρέπει, δεδομένου ότι ο κυρίαρχος πάροχος προσφέρει την υπηρεσία σταθερά προς 10 €, να την προσφέρει κατ' ελάχιστο στην ίδια, αν όχι κατώτερη τιμή. Αυτό συνεπάγεται ότι για το λιανικό κομμάτι της αγοράς ο εν δυνάμει ανταγωνιστής θα πρέπει να επιτύχει να λειτουργεί με οριακό κόστος ίσο ή μικρότερο από 2 €, ήτοι το οριακό κόστος του κυρίαρχου παρόχου. Σε επίπεδο ρυθμιστικής πολιτικής, η ως άνω μικροοικονομική ισορροπία, συνεπάγεται ότι ο εν δυνάμει ανταγωνιστής σε περίπτωση που λειτουργεί κατά τρόπο λιγότερο αποτελεσματικό από τον κυρίαρχο πάροχο η αγορά θα τον αποβάλλει. Επί τη βάση όσων αναφέραμε ανωτέρω⁴⁰, ο κανόνας ECPR δύναται να προσφέρει την απόλυτη ισορροπία στην αγορά, υπό τον όρο ότι ο κυρίαρχος πάροχος τιμολογεί την υπηρεσία στο σύνολό της επί τη βάση του οριακού του κόστους και, είτε δεν προβαίνει σε price squeeze στη λιανική τιμή της υπηρεσίας, είτε δεν πράττει κατ' ουσία το ίδιο προβαίνοντας σε αθέμιτες εκπτώσεις (anti-competitive strategy discounts).

III.5. Όπως προελέχθη, ο ECPR επιτυγχάνει να εξηγήει με οικονομικούς όρους την τιμολογιακή λογική κάθε αγοράς, επίσης όμως αναδεικνύει τις περιπτώσεις εκείνες όπου η αγορά είναι μόνον κατ' επίφαση ανταγωνιστική. Εν προκειμένω, η ανάλυση που προηγήθηκε έγινε επί τη βάση ότι η τελική τιμή του κυρίαρχου παρόχου είναι ρυθμισμένη με τον πλέον άριστο τρόπο. Είναι όμως έτσι; Ανατρέχοντας στα στοιχεία της 11th Implementation Report διαπιστώνουμε ότι οι λιανική τιμή των μισθωμένων γραμμών στη χώρα μας και κατ' ουσία οι λιανικές τιμές του κυρίαρχου παρόχου (δεδομένου ότι αυτός κατέχει το 97% της αγοράς) είναι -τουλάχιστον στις low bandwidth γραμμές- σταθερά από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη των 25. Αν τη διαπίστωση αυτή τη μετατρέψουμε σε οικονομικούς όρους και την εφαρμόσουμε στον μαθηματικό τύπο του ECPR θα διαπιστώσουμε ότι κυρίαρχος πάροχος μειώνοντας τη λιανική τιμή μειώνει το περιθώριο του οριακού κόστους του εν δυνάμει ανταγωνιστή του στη λιανική αγορά. Στο παράδειγμα που παραθέσαμε παραπάνω, δεχθήκαμε ότι δεδομένης μίας λιανικής τιμής 10 € από τον κυρίαρχο πάροχο, ο εν δυνάμει ανταγωνιστής υποχρεούται να αναπτύξει την υποδομή του, στο συγκεκριμένο κομμάτι της αγοράς, με οριακό κόστος 2 €, όσο και το οριακό κόστος του κυρίαρχου παρόχου. Αν όμως ο κυρίαρχος πάροχος, τιμολογήσει την υπηρεσία 9 € θα πρέπει να μειώσει αντίστοιχα -στον υγιή ανταγωνισμό, σύμφωνα με την ανάπτυξη του μαθηματικού τύπου του ECPR- και το κόστος πρόσβασης (α) του ανταγωνιστή σε 7 €, παρέχοντάς του τη δυνατότητα να λειτουργήσει στην αγορά με το ίδιο οριακό κόστος (2 €). Σε διαφορετική περίπτωση, ο εν δυνάμει ανταγωνιστής σε καμία περίπτωση δεν θα λειτουργήσει επιχειρηματικά κατά τρόπο αποτελεσματικό.

III.6. Πλην όμως στην πραγματικότητα, ο κυρίαρχος πάροχος μειώνει τη λιανική του τιμή χωρίς να απομειώνει αντίστοιχα το κόστος πρόσβασης, με αποτέλεσμα η μικροοικονομική ισορροπία να οδηγεί τον ανταγωνιστή εκτός αγοράς, αφού ο τελευταίος έχει δύο πρακτικά ανεφάρμοστες δυνατότητες:

⁴⁰ Βλ. ανωτέρω υπό III.2..

- είτε να πετύχει να λειτουργήσει στη δεδομένη αγορά με οριακό κόστος μικρότερο από αυτό του κυρίαρχου παρόχου (ήτοι 1 € αντί για 2 €) και μάλιστα από τη στιγμή που δεν διαθέτει τα προνόμια και τις μοναδικότητες του τελευταίου,
- είτε να λειτουργήσει στην αγορά αυτή με ζημιά.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο εν δυνάμει ανταγωνιστής, άλλοτε θα επιμείνει να αποδέχεται τη ζημιά αυτή, επειδή κρίνει την δεδομένη αγορά ως πολύ σημαντική για τα επιχειρηματικά του συμφέροντά και άλλοτε θα προβεί σε bundling υπηρεσιών, παρέχοντας μαζί με τη μισθωμένη γραμμή και μία επιπλέον υπηρεσία, την οποία θα υπερτιμολογήσει για να καλύψει τη ζημιά που καταγράφει. Η τελευταία αυτή πρακτική ακολουθείται κυρίως από τους ISPs, για τους οποίους η λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών είναι ουσιωδέστατη για την επιχειρηματική τους επιβίωση και οι οποίοι εκμεταλλεύονται την τεχνολογική ουδετερότητα της μισθωμένης γραμμής, από την οποία δύνανται να δρομολογηθούν επί ίσους όρους τόσο φωνή, όσο και data, παρέχουν τη μισθωμένη γραμμή σε «ανταγωνιστική τιμή» ακόμα και έναντι του κυρίαρχου παρόχου, πλην όμως προβαίνουν σε bundling υπηρεσιών προσφέροντας ευρυζωνική πρόσβαση στο internet, σε μία προσπάθεια να καλύψουν το κόστος. Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε αν το πετυχαίνουν, πλην όμως ο σίγουρα χαμένος είναι ο υπόλοιπος ανταγωνισμός και βέβαια ο τελικός χρήστης, ο οποίος πληρώνει για μισθωμένη γραμμή και παίρνει εξ ανάγκης και τη σύνδεση στο διαδίκτυο, διότι δήθεν πρόκειται για μία αδιαχώριστη υπηρεσία, και μάλιστα πληρώνει -χωρίς να το γνωρίζει, διότι η τιμολόγηση είναι κοινή- την πρόσβαση πολύ ακριβότερα απ' όσο πράγματι κοστίζει. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται ανάγλυφα στο 11th Implementation Report, όπου η χώρα μας είναι ουραγός στις ευρυζωνικές συνδέσεις. Είναι περιττό δε να επισημάνουμε ότι, τόσο η πρακτική αθέμιτου price squeeze από τον κυρίαρχο πάροχο, όπως περιγράφηκε παραπάνω, όσο και η προσφυγή στο bundling υπηρεσιών από τον ανταγωνιστή, είναι επιχειρηματικές πρακτικές μη ανεκτές από άποψη ρυθμιστικής πολιτικής & πολιτικής ανταγωνισμού και ως τέτοιες θα πρέπει να εντοπιστούν και να κατασταλούν από την Ε.Ε.Τ.Τ..

IV. Το καθεστώς των εκπτώσεων ως έννοια ασύμβατη με την υποχρέωση κοστοστρέφειας

IV.1. Στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης καταγράφεται η πρόθεση της Ε.Ε.Τ.Τ. να προβεί σε κοστοστρεφή έλεγχο τιμών. Εν προκειμένω και επί τη βάση όσων προαναφέρθηκαν αναφορικά με την οικονομική διάσταση του ανταγωνισμού, εκφράζουμε την ανησυχία μας, καθώς η εφαρμογή της κοστοστρέφειας θα οδηγήσει σε περιορισμό του οριακού κόστους με το οποίο θα πρέπει να λειτουργούν οι εν δυνάμει ανταγωνιστές του κυρίαρχου παρόχου στην αγορά.

IV.2. Πολλώ δε μάλλον επισημαίνουμε ότι η κοστοστρέφεια ως έννοια τυγχάνει ασύμβατη με το καθεστώς των εκπτώσεων από μέρους του κυρίαρχου παρόχου, γεγονός που επίσης πρέπει να ρυθμίσει η Ε.Ε.Τ.Τ.. Θεωρούμε δε, ότι η παροχή εκπτώσεων από μέρους του τελευταίου,

- πρώτον αποτελεί μία έκπτωση από μόνη της στην εφαρμογή της αρχής της αμεροληψίας και της μη διακριτικής μεταχείρισης στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών,
- δεύτερον ευνοεί σε κάθε περίπτωση τον κυρίαρχο πάροχο και δεν προσφέρει κανένα όφελος στον ανταγωνισμό⁴¹,
- τρίτον αντιβαίνει κατ' ουσία με την ίδια την τελολογία-σκοπιμότητα του ελέγχου τιμών και της κοστολόγησης.

⁴¹ Βλ. ανωτέρω υπό III.5 & 6.

Σε κάθε δε περίπτωση ακόμα και αν η ΕΕΤΤ επιτύχει να ρυθμίσει με επιτυχία την εν λόγω αγορά δεν θα πρέπει να επιτρέψει να επαναληφθούν αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές που σήμερα κάμπτουν τον υγιή ανταγωνισμό, όπως η παροχή από τον κυρίαρχο πάροχο, αθέμιτων και καταχρηστικών εκπτώσεων (anti-competitive strategy discounts) στη λιανική αγορά επί τη βάσει υποκειμενικών κριτηρίων, οι οποίες σημειωτέον, δεν προσφέρονται στη χονδρική και στις λοιπές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά

V. Η μοναδικότητα του δικτύου

V.1. Όπως προαναφέραμε, στην ανάλυση της αγοράς, ο κυρίαρχος πάροχος απολαμβάνει τη μοναδικότητα του δικτύου του, το οποίο, εφόσον έχει αναπτυχθεί στο σύνολό του κατά την εποχή των μονοπωλιακών του προνομίων, είναι δεδομένο ότι συνεπάγεται ορισμένα μοναδικά χαρακτηριστικά, όπως η πυκνότητα, η γεωγραφική κάλυψη και βέβαια το κόστος ανάπτυξής του, το οποίο είναι εξαιρετικά χαμηλό. Η Ε.Ε.Τ.Τ. μέχρι σήμερα δεν έχει προβεί σε δημόσια διαβούλευση για τα θέματα ανταγωνισμού που θέτει αυτή η πραγματικότητα, όπως για παράδειγμα έπραξε η OfCom για την backbone τεχνολογική υποδομή της Β.Τ..

V.2. Ωστόσο, εφόσον η Ε.Ε.Τ.Τ. επιθυμεί -και οφείλει εκ του ρόλου της- να καταστήσει αποτελεσματική τη λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών, θα πρέπει να αναλύσει σε οικονομικούς όρους αυτή. Όπως ήδη έχει αναλυθεί, ο κανόνας ECPR προσφέρει ίσως την πλέον κατάλληλη μεθοδολογία για το έργο αυτό, πλην όμως δεν στερείται και μειονεκτημάτων. Ο ECPR λειτουργεί αποτελεσματικά υπό την αίρεση μίας σειράς προϋποθέσεων που καταγράφηκαν ανωτέρω⁴² και κυρίως όταν, αφενός η αγορά που αναλύουμε δεν είναι ρυθμισμένη και αφετέρου είμαστε σε θέση να υπολογίσουμε το πραγματικό κόστος της υπηρεσίας συνολικά. Εν προκειμένω, στη δημόσια διαβούλευση η Ε.Ε.Τ.Τ. υποπίπτει από άποψη ρυθμιστικής πολιτικής σε ένα σημαντικό μεθοδολογικό σφάλμα, το οποίο εφόσον εφαρμοστεί -όπως προτείνεται- θα οδηγήσει στην εξόντωση του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά. Η Ε.Ε.Τ.Τ. μεταξύ των προτεινόμενων υποχρεώσεων εις βάρος του κυρίαρχου παρόχου προβλέπει την συμμόρφωση αυτού με προσφορά τιμών επί τη βάσει κοστοστρέφειας. Έστω και η πρόβλεψη αυτή από μόνη της -κατόπιν των όσων έχουν προεκτεθεί-, θα αρκούσε για να προκαλέσει προβληματισμό⁴³, πλην όμως η Ε.Ε.Τ.Τ. προβαίνει περαιτέρω στην πρόβλεψη ότι ο προσδιορισμός του κόστους θα γίνει με τη μέθοδο του πλήρως επιμερισμένου κόστους με βάση το σημερινό κόστος⁴⁴ -FDC-CC-.

V.3. Ο υπολογισμός του κόστους θέτει βασικά θέματα, όπως τον υπολογισμό με ακρίβεια του μεταβλητού κόστους και τον υπολογισμό και τον επιμερισμό του κοινού και ομαδικού κόστους. Ως λύση του προβλήματος αυτού, η Ε.Ε.Τ.Τ. -όπως προείπαμε- προέκρινε τον υπολογισμό του κόστους επί τη βάσει του πλήρως κατανεμημένου κόστους με βάση το σημερινό κόστος (FDC-CC), ωστόσο η συλλογιστική αυτή δεν λαμβάνει υπόψη της την ανάλυση της αγοράς και την ιστορικά προνομιακή θέση του κυρίαρχου παρόχου έναντι του ανταγωνισμού, η οποία θα συνεχίσει να υφίσταται ως τέτοια. Το FDC μπορεί μεθοδολογικά να είναι «απλό» να υπολογιστεί επί τη βάσει απολογιστικών οικονομικών στοιχείων, πολλώ δε μάλλον σε έναν

⁴² Βλ. υπό III.2..

⁴³ Όπως προελέχθη, μία τιμολογιακή πολιτική που θα περιορίσει σημαντικά το οριακό κόστος με το οποίο ο εν δυνάμει ανταγωνισμός μπορεί να κατασκευάσει υποδομές για να ανταγωνιστεί τον κυρίαρχο πάροχο, κατ' ουσία καταδικάζει τον ανταγωνισμό σε αποτυχία, καθώς ήδη είναι δύσκολο για τον ανταγωνισμό να επιτύχει κατασκευή υποδομών με το ίδιο ελάχιστο κόστος του τελευταίου.

⁴⁴ Βλ. σελ. 49 της δημόσιας διαβούλευσης.

πάροχο που εφαρμόζει λογιστικό διαχωρισμό και έχει δομημένα top-down κέντρα κόστους, όμως παραγνωρίζεται:

- (i) πρώτον, ότι η μέθοδος αυτή επιμερισμού του κόστους τυγχάνει εν πολλύς αυθαίρετη⁴⁵ καθόσον δεν αντανακλά τις αιτίες του κόστους,
- (ii) δεύτερον, ότι σε περιπτώσεις όπου μεγάλο μέρος του κόστους είναι σταθερό και αναφέρεται σε ιστορικές επενδύσεις (sunk costs) -όπως κυρίως συμβαίνει στις τηλεπικοινωνίες και ιδίως όταν αναφερόμαστε στις υποδομές του πρώην μονοπωλιακού κυρίαρχου παρόχου- η δυνατότητα επιμερισμού του κόστους είναι κατ' ουσία αδύνατη, διότι ιστορικά τα κέντρα κόστους έχουν αλλάξει, πολύ δε περισσότερο έχουν αλλάξει τα τελικά προϊόντα και υπηρεσίες του κυρίαρχου παρόχου,
- (iii) τρίτον, ότι αντίθετα με άλλες μεθόδους κοστολόγησης, το FDC υπολογίζει το κόστος μονοσήμαντα, χωρίς δυνατότητα υπολογισμού ενός εύρους κόστους ανάλογα με τις παραδοχές που θα γίνουν για τον επιμερισμό του σταθερού κοινού και ομαδικού κόστους (βλ. EDC & LRIC),
- (iv) τέταρτον, ότι το FDC είναι κατάλληλο να εφαρμοστεί σε παρόχους με ανύπαρκτη ή ελάχιστη κοστολογική υποδομή, επιχείρημα που δεν μπορεί να υποστηριχτεί για τον κυρίαρχο πάροχο,(v) πέμπτον, ότι στερείται κινήτρων για τον κυρίαρχο πάροχο να περιορίσει το κόστος του⁴⁶, εφόσον του υπερκαλύπτει το ιστορικό κόστος του.

Αξίζει δε να σημειωθεί, ότι τα απολογιστικά στοιχεία κόστους απέχουν από το παράσχουν επαρκή και ακριβή πληροφόρηση για το κόστος ευκαιρίας και κυρίως για το κόστος αντικατάστασης. Είναι απορίας άξιο, με ποιους όρους θα αποτυπώσει η Ε.Ε.Τ.Τ. την ευκολία και τα προνόμια που απολάμβανε ο κυρίαρχος πάροχος όταν εγκαθιστούσε ως μονοπώλιο, άνευ αδειών και άλλων περιορισμών και διοικητικών προβλημάτων⁴⁷, την υποδομή που σήμερα εκμεταλλεύεται. Παραγνωρίζεται επομένως ότι το κόστος μίας υποδομής διαφέρει σημαντικά, ανάλογα:

- με τη χρονική στιγμή που αυτό το έργο θα εκτελεστεί,
- το κανονιστικό πλαίσιο που ισχύει και
- τα προνόμια ή μη που απολαμβάνει ο ιδιοκτήτης της υποδομής.

Ακόμα και στην περίπτωση όπου τα στοιχεία κόστους έχουν αναχθεί σε σημερινές τιμές, τα προνόμια ενός πρώην μονοπωλίου δεν μπορούν να αποτυπωθούν ακόμη και με τη χρησιμοποίηση του Modern Equivalent Asset -MEA-.

V.4. Συμπερασματικά, επί τη βάσει του προσδιορισμού του συνολικού κόστους της αγοράς, θα εξαρτηθεί και το οριακό κόστος λειτουργίας του κυρίαρχου παρόχου και κατ' επέκταση η τιμή πρόσβασης των εν δυνάμει ανταγωνιστών στην αγορά. Αν η τελευταία τεθεί σε δυσθεώρητα επίπεδα -σε σχέση πάντα με το πραγματικό κόστος- τότε ο ανταγωνισμός θα πάψει να υφίσταται, καθόσον θα συνεπάγεται ζημία για κάθε ανταγωνιστή πάροχο, αντίθετα αν η τιμή πρόσβασης τεθεί υπερβολικά φθηνά θα οδηγήσει σε ευκαιριακό ανταγωνισμό και νέα ανισορροπία εις βάρος κυρίως των τελικών καταναλωτών. Εν προκειμένω, εκφράζουμε την

⁴⁵ Βλ. Ν. Βέττας και Γ. Κατσουλάκος «Πολιτική Ανταγωνισμού & Ρυθμιστική Πολιτική», σελ 233 επ..

⁴⁶ Πολύ περισσότερο όταν στο κατώτερο-ζευκτικό κομμάτι της αγοράς παραμένει κυρίαρχος και γνωρίζει ότι επ' άπειρον θα εισπράττει το κόστος πρόσβασης από τους εν δυνάμει ανταγωνιστές του.

⁴⁷ Είναι χαρακτηριστική η ευκολία ακόμη και σήμερα με την οποία ο κυρίαρχος πάροχος προβαίνει σε έργα πολιτικού μηχανικού (π.χ. επιχωματώσεις, οπτική ίνα) χωρίς να αντιμετωπίζει κανένα πρόβλημα από τη δημόσια διοίκηση, ενώ αντίθετα ο ανταγωνισμός καταδιώκεται ως/σαν να προσβάλει το δημόσιο συμφέρον.

απορία μας για τους λόγους που η Ε.Ε.Τ.Τ. επέλεξε άλλο κοστολογικό μοντέλο για τον υπολογισμό του κόστους στα τέλη τερματισμού στην κινητή τηλεφωνία (LRIC), όπου οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται (ΕΚΤ) είναι σε οικονομικούς όρους υποπολλαπλάσιες του κυρίαρχου παρόχου, άλλο για τις χονδρική αγορά μισθωμένων γραμμών (LRAIC-CCA) και άλλο για την εν λόγω αγορά (FDC-CC), από τη στιγμή που ο υπολογισμός του Incremental Cost με την εφαρμογή της μεθόδου Activity Based Cost -ABC- από κοινού με τα top-down στοιχεία του κυρίαρχου παρόχου, πιθανολογούμε ότι θα μπορούσε να παράσχει μία αντικειμενική και αποδεκτή προσέγγιση στα κόστη της δεδομένης υπηρεσίας. Η επισήμανση αυτή τυγχάνει θεμελιώδης καθώς, ο προσδιορισμός υψηλού κόστους θα περιορίσει προς όφελος των εν δυνάμει ανταγωνιστών το κόστος ευκαιρίας που θα αναγκαστούν να καταβάλουν στον κυρίαρχο πάροχο, αλλά από την άλλη θα τους οδηγήσει να επιδοτούν κατ' ουσία τον κυρίαρχο πάροχο για το χονδρικό μέρος της υπηρεσίας. Αντίθετα, ο προσδιορισμός του κόστους σε χαμηλά επίπεδα μπορεί να περιορίσει το κόστος για το χονδρικό μέρος της υπηρεσίας, πλην όμως θα εκτινάξει το κόστος ευκαιρίας του κυρίαρχου παρόχου στη λιανική αγορά, καταδικάζοντας την προοπτική ανάπτυξης υποδομών από τον ανταγωνισμό και θα μεταβάλει τις λοιπές επιχειρήσεις του χώρου σε απλούς εμπορικούς συνεργάτες του κυρίαρχου παρόχου.

VI. Αντί επιλόγου

Εν κατακλείδι, και έχοντας υπόψη όλα όσα προαναφέρθηκαν επισημαίνουμε ότι η Ε.Ε.Τ.Τ. θα πρέπει να ιεραρχήσει τη σπουδαιότητα της παρούσας διαβούλευσης με αυτή της χονδρικής αγοράς, καθώς εν προκειμένω ομιλούμε για ανελαστικό και αναπόφευκτο κόστος πρόσβασης κατά κύριο λόγο στο backbone δίκτυο του κυρίαρχου παρόχου, που τυγχάνει και ο κυρίαρχος της υποδομής, γεγονός που συνεπάγεται ότι ακόμα και υπό την αίρεση αποτελεσματικής ρύθμισης της λιανικής αγοράς, κίνητρα για αποτελεσματικές επενδύσεις ουδέποτε θα υπάρξουν αν δεν «σπάσει» το μονοπώλιο στο χονδρικό μέρος της αγοράς και δεν δοθούν σε οικονομικούς όρους, ήτοι ως επενδυτική ευκαιρία, κίνητρα να επενδύσει μία επιχείρηση σε υποδομές. Επισημαίνουμε δε στην Ε.Ε.Τ.Τ. εκ περισσού, τόσο το θέμα της εφαρμογής της κοστοστρέφειας, όσο και της παροχής καταχρηστικών εκπτώσεων από πλευράς του κυρίαρχου παρόχου, δεδομένου ότι:

- αφενός, η κοστοστρέφεια -επί τη βάση του ελάχιστου και προνομιακού ιστορικού κόστους που απολαμβάνει ο κυρίαρχος πάροχος- θα καταδικάσει την προοπτική ανάπτυξης εναλλακτικών υποδομών, καθώς κανείς εν δυνάμει ανταγωνιστής δεν δύναται να λειτουργήσει με τα κόστη του τελευταίου και αυτό δεν οφείλεται, τόσο σε αναποτελεσματικότητες των ανταγωνιστών, όσο σε υπερβολικά προνόμια και ευκολίες που διέθετε και διαθέτει ο κυρίαρχος πάροχος στην δημιουργία της υποδομής του και
- αφετέρου, ακόμα και στην περίπτωση που η Ε.Ε.Τ.Τ. ρυθμίσει επιτυχώς το θέμα της «δίκαιης» τιμολόγησης, θα πρέπει να προβλεφθεί να μην παρακαμφθεί η ρύθμισή της με την εφαρμογή από πλευράς κυρίαρχου παρόχου, αθέμιτων και καταχρηστικών εκπτώσεων (anti-competitive strategy discounts) στη λιανική αγορά, οι οποίες και πάλι θα οδηγήσουν τον ανταγωνισμό σε αποτυχία. Αξίζει δε να σημειωθεί, προκειμένου να αναδειχθεί το πρόβλημα στην πλήρη του έκταση, ότι οι εξαιρετικά μεγάλες εκπτώσεις που σήμερα δίνονται από τον κυρίαρχο πάροχο στη λιανική αγορά, δεν προσφέρονται στη χονδρική και στις λοιπές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά.

VII. Ερωτήσεις της Δημόσιας Διαβούλευσης

VII.1. Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τον Ορισμό Αγοράς

E.1. Συμφωνείτε με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά που θεωρεί η EETT ότι προσφέρονται με τα προϊόντα και υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών;

E.2. Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ξεχωριστή αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps;

Πράγματι, κατά την παρούσα δεδομένη χρονική συγκυρία και το σημερινό εύρος της αγοράς, υφίστανται δύο διαφορετικές αγορές με threshold τη χωρητικότητα των 2Mbps. Θεωρούμε όμως, ότι μελλοντικά και εφόσον ο ανταγωνισμός στην αγορά γίνει πλήρως αποτελεσματικός και οι ανάγκες για χωρητικότητα αυξηθούν, το ως άνω όριο θα κινηθεί πιθανότατα ανοδικά.

E.3. Συμφωνείτε ότι υπάρχει μια ενιαία σχετική αγορά για αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps;

E.4. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα της EETT ότι η αγορά για λιανικές μισθωμένες γραμμές έως και 2 Mbps, είναι εθνική;

Επί της αρχής, πράγματι συμφωνούμε με το γεωγραφικό ορισμό της αγοράς, πλην όμως η E.E.T.T. οφείλει να καταγράψει -γεγονός που στην παρούσα διαβούλευση δεν έχει κάνει- τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της λιανικής αγοράς μισθωμένων γραμμών σε συμπαγή αστικά κέντρα.

VII.2. Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με την Ανάλυση Αγοράς

E.5. Συμφωνείτε με την ανάλυση αγοράς της EETT;

E.6. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα της EETT αναφορικά με τον δυνητικό ανταγωνισμό και την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος;

Αναφορικά με την ανάλυση της αγοράς συνολικά, σας παραπέμπουμε σε όσα αναφέραμε παραπάνω, υπό τα Κεφάλαια I, II, III και IV.

VII.3. Ερωτήσεις Διαβούλευσης αναφορικά με τις Ρυθμιστικές υποχρεώσεις

E.7. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή στον ΟΤΕ της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης;

E.8. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη επιβολή υποχρέωσης κοστοστρέφειας καθώς και ότι η υποχρέωση κοστοστρέφειας θα πρέπει να βασίζεται στην μεθοδολογία ΠΚΚ/TK (FDC/ CCA);

Για το θέμα της κοστοστρέφειας και του κοστολογικού μοντέλου, σας παραπέμπουμε σε όσα αναφέραμε παραπάνω, υπό τα Κεφάλαια IV και V. Επισημαίνουμε δε και πάλι, τη σπουδαιότητα των δύο αυτών θεμάτων, καθώς από τις ρυθμιστικές επιλογές της E.E.T.T. θα εξαρτηθεί το επίπεδο ανταγωνισμού και ανάπτυξη υποδομών στη συγκεκριμένη αγορά.

E.9. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή υποχρέωσης διαφάνειας των λιανικών τιμών και των άλλων όρων και προϋποθέσεων για τις λιανικές μισθωμένες γραμμές στην ελάχιστη δέσμη λιανικής (έως και 2 Mbps);